

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Disp. VII. De peccato originali

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

reperitur peccatum, illud in Deum moventem, non verò in voluntatem motam refundendum sit; quia voluntas creata non potest in suos actus bonitatem vel malitiam moralem inducere, nisi liberè, & cum indifferentia actiua, seu potentia ad oppositum operetur: *Ibi enim* (inquit S. Doctor in 2. dist. 24. qu. 3. art. 2.) *incipit genus moris, ubi primò dominium voluntatis invenitur.* Hæc autem quàm aliena sint à principiis & doctrina Thomistarum, quis non videat? Thomista enim docent Deum non movere moraliter, sed physicè tantùm ad materiale peccati, & affirmant talem motionem relinquere in voluntate indifferentiam actiua, seu potentiam ad oppositum: unde toto cælo à Lutheranis & Calvinistis differunt, ut in Apologia Thomistarum, Tractatu de scientia Dei inserta, fusè ostendimus.

Art. 7.

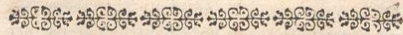
50. Ad tertium nego etiam Antecedens: cum enim motio physica, ut sæpè diximus, sit præcisiva, & ad ea solùm quæ ad ordinem physicum pertinent se extendat, non potest causare peccatum, quod est quidam defectus ad genus moris spectans, nisi sit conjuncta cum motione morali. Quare si per impossibile Deus posset esse causa peccati, non posset alio modo per alios illud causare, quàm moraliter & physicè simul movendo voluntatem creatam ad actum peccati.

51. Ad ultimum, concessò Antecedente, nego consequentiam. Ad cujus probationem dicendum est, quod licet motio physica sit major morali intensivè, id est potentior & efficacior, est tamen minor extensivè, quia, ut diximus, sinit intra ordinem physicum, nec se extendit ad ordinem moralem, sicut motio moralis. Unde hæc argumenta contra Suarem, & alios scientiæ mediæ assertores, facilè retorqueri possunt: cum enim illi doceant, Deum sæpè ponere homines in illis circumstantiis & occasionibus, in quibus per scientiam mediam prævidit eos infallibiliter peccaturos, manifestum est, juxta illorum principia, Deum moraliter movere & prædeterminare homines ad peccandum, ut Lutherani & Calvinistæ asserunt, subindeque esse causam peccati, quod ut ostendimus, in solam motionem moralem potest reduci. Nam sicut occasiones peccandi moraliter movent & incitant ad peccandum; juxta illud commune Gallorum, *l'occasion fait le larron*: ita & qui ponit hominem in illis, moraliter ad peccatum movere censetur, ut alibi fusè exposuimus.

Tract.
de voluntate
Dei
dist. 3
art. 4.

De causa peccati ex parte Dæmonis, de qua agit S. Thomas qu. 80. nulla est celebris difficultas: certum est enim, Diabolum indirectè solùm & per accidens esse causam peccati: primò per modum proponentis objectum malum; secundò per modum suadentis & allicientis, quando una cum objecti propositione excitat & movet appetitum sensitivum per passiones, aut phantasmata, quibus objectum reddit valde conveniens & optabile, & consequenter rationibus quibusdam apparentibus, depromptis ex phantasia, intellectum decipit: intellectus verò sic deceptus, voluntatem ad peccandum trahit, ut explicat S. Doctor art. 1. & 2. illius quæstionis. Nunquam tamen potest Dæmon necessitatem peccandi voluntati inferre, quia eam non movet nisi per modum proponentis objectum (non enim potest fundum animæ seu voluntatis immediate pervadere & penetrare, cum hoc sit solius Dei qui eam creavit) nullum autem bonum

A creatum & delectabile, quamvis cum rationibus validissimis voluntati proponatur, potest ei necessitatem inferre, cum non possit eam perfectè implere, seu plenè satiari, juxta illud D. Bernardi: *Animam capacem Dei, quidquid eo minus fuerit, non implebit; & istud: Anima rationalis ad imaginem Dei creata, cæteris rebus occupari potest, satiari non potest.*

DISPUTATIO VII.

De peccato originali.

Ad quæstionem 81. & duas sequentes.

INTER causas peccatorum extrinsecas, ultima est homo, qui dupliciter potest ad alienum peccatum concurrere, nempe per modum proponentis & suadentis (qui modus est ei communis cum Dæmone, & idè de eo D. Thomas specialem noluit instituire quæstionem) & ut principium generationis, culpam simul cum naturâ traducens, qui modus est proprius solius hominis, non cujuscumque, sed primi parentis, qui cum esset à Deo constitutus caput naturæ humanæ, totam illam in se peccando vitiauit, & sic vitiatam, per feminalem propagationem in posteros transfudit: & de ista causa fusè disserit S. Doctor à quæst. 81. usque ad 84. existentiam, essentiam & subjectum peccati originalis exponens. Ejus vestigiis inhærentes, hæc tria in hac disputatione elucidare conabimur. Ad demum etiam aliquid de pœna debita originali peccato. Porro hæc disputatio maximi ponderis est & momenti, cum ex cognitione peccati originalis dependeat præcipuorum fidei articulorum notitia. Unde egregiè Augustinus lib. de peccato origin. contra Pelagium & Cælestium cap. 24. *In causa duorum hominum, quorum per unum venundati sumus sub peccato, per alterum redimimur à peccato: per unum precipitati sumus in mortem, per alterum liberamur ad vitam, propriè fides Christiana consistit.* Et lib. 5. contra Julian. cap. 2. asserit quod ad id est necessaria peccati originalis notitia, ut qui illud negant, ipsa fidei fundamenta nitantur subvertere.

ARTICVLVS PRIMVS.

An sit peccatum originale?

ECUM quæstio an est, juxta Aristotelem præmitti debeat quæstioni quid est, peccati originalis existentia adversus Pelagianos demonstranda est, priusquam ejus naturam & quidditatem explicemus.

§. I.

Error Pelagij proseribitur.

TRADUCTIONEM peccati Adæ in ejus posteros negarunt olim Pelagius, & ejus discipuli Cælestius & Julianus, ut refert D. Augustinus variis in locis. Qui error quinque potissimum propositionibus constabat. Prima

est, Adamum per peccatum sibi soli nocuisse. A
Secunda, parvulos nullam contrahere culpam
& pœnam ex parte Adami. Tertia, baptismum
non esse necessarium hominibus ad remissionem
peccatorum, sed solum ut ipsi fiant filij adoptio-
nis, & ad regnum celorum jus habeant. Quar-
ta, morbos, mortem, & ceteras naturæ nostræ
miserias, non esse effectus peccati originalis, sed
tantum defectus & necessitates humanæ natura.
Quinta, concupiscentiam sive rebellionem car-
nis adversus spiritum, nec esse malum pœnæ, nec
malum culpæ, sed bonum naturæ, quod in Ada-
mo etiam in statu innocentie ante peccatum vi-
guit. Eundem errorem secuti sunt Armeni, Albi-
geneses, Anabaptistæ, ut videre est apud Castro
lib. 12. de hæresibus, verbo *peccatum*, hæresi 1.
Abailardus, teste D. Bernardo Epist. 60. & no-
stro sæculo Zuinglius lib. de peccato origin. Ja-
cobus Faber, & Erasmus in commentariis in
cap. 5. ad Romanos.

2. Illum errorem impugnant SS. Patres ex variis
Scripturæ testimoniis: Primum habetur Pl. 50.
ubi David de se dicit: *In iniquitatibus conceptus
sum, & in peccatis concepti me mater mea.* Quod
non potest intelligi de peccato actuali parentum
David, cum non fuerit ex adulterio natus, sed ex
legitimo matrimonio Jesse & conjugis ejus; sed
tantum de peccato originali, quod etsi unum sit,
vocatur tamen in plurali *iniquitates & peccata*;
quia causa est & radix omnium aliorum peccato-
rum. Unde ibidem ait D. Augustinus: *Quid est
quod se dicit in iniquitate conceptum, nisi quia
trahitur iniquitas ex Adam?*

3. Secundum testimonium est illud Iob. 14. *Quis
potest facere mundum de immundo conceptum se-
mine? nonne tu qui solus es?* Ubi Septuaginta sic
vertunt: *Nemo mundus à sorde, nec infans unius
diei super terram:* quod esse intelligendum de
sorde peccati, non verò de immunditia corpo-
rali, probat D. Thomas 4. contra gent. cap. 50.
tum quia tribuitur soli Deo quod possit ab ea
mundare: tum etiam quia loquitur de sorde, ra-
tione cujus homo ducitur in iudicium, ut con-
stat ex verbis præcedentibus: *Et dignum ducis
super hujuscemodi aperire oculos tuos, & adduce-
re eum tecum ad iudicium?* nemo autem ad iudi-
cium adducitur nisi pro culpa. Cum ergo infans
unius diei non possit habere peccatum actuale,
convincitur pollutum esse sordibus peccati ori-
ginalis.

4. Tertium & præcipuum, quod adducit S. Tho-
mas hic art. 1. in argum. *Sed contra*, & quo fre-
quenter utitur D. Augustinus contra Pelagia-
nos, sumitur ex verbis illis Apostoli ad Roman.
5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum
intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes
homines mors pertransiit, in quo omnes peccave-
runt.* Ex quibus verbis hoc potest argumentum
deduci: Per unum hominem intravit in hunc
mundum quoddam peccatum, quod omnes ho-
mines morti sint obnoxii, & sæpe moriantur ante-
quam quidquam boni vel mali propria volunta-
te egerint: Igitur peccatum est originale.

5. Tam clarum & apertum Apostoli testimonium
eludere conabantur Pelagiani, illud interpre-
tando de transitu peccati in posteros, non per
originem, sed per imitationem, quia scilicet pri-
mus parens viam peccandi nobis aperuit, suo-

que exemplo nos ad peccandum movet.

Sed in primis huic evasioni aditum præcludit
Augustinus lib. de peccat. meritis & remiss. cap.
9. arguens in hunc modum: *Si Apostolus pecca-
tum illud commemorare voluisset, quod in hunc
mundum non propagine sed imitatione intraverit,
ejus principem non Adam, sed diabolum diceret,
de quo scriptum est, ab initio diabolus peccat; de
quo etiam legitur in libro Sapientie: Invidia dia-
boli mors intravit in orbem terrarum; imitantur
autem eum qui sunt ex parte ejus.*

Deinde verba Apostoli non solum adultos,
sed etiam parvulos comprehendunt, cum etiam
parvuli mortem experiantur, quam per pecca-
tum intrasse, esseque pœnam & effectum illius,
docet Paulus: At in parvulos peccatum Adami
non transit per imitationem, cum ante usum ra-
tionis ipsum, imitari peccando non possint: Er-
go necessario fatendum est, Apostolum non lo-
qui de transitu peccati per imitationem, sed per
originem & propagationem.

Præterea Paulus dicit peccatum Adæ ad po-
steros pertransire, sicut mortem: Sed mors non
tantum imitatione, sed necessitate quadam deri-
vatur ad filios Adæ: Ergo & peccatum.

Denique idem Apostolus docet ita peccatum
Adæ derivari ad posteros, sicuti iustitiam Christi
ad regeneratos: At hæc non per solam imitatio-
nem, sed per veram in illo regenerationem re-
dundat in homines: Ego peccatum Adæ non
transit in posteros per solam illius imitationem,
sed per originem & propagationem. Unde Au-
gustinus de peccat. meritis & remiss. sic ait: *Sic-
cut ille in quo omnes vivificabuntur, præterquam
quod se ad iustitiam exemplum imitantibus præ-
buit, dat etiam sui Spiritus occultissimam fidelibus
gratiam, quam laenter infundit & parvulis: sic
& ille in quo omnes moriuntur, præterquam quod
eis, qui præceptum Domini voluntate transgre-
diuntur, imitationis exemplum est, occulta etiam
tabe carnalis concupiscentie sue, tabificavit in se
omnes de sua stirpe venientes.*

In eisdem veritatis Catholicæ confirmatio-
nem adducit idem S. Doctor lib. 1. contra Julian.
cap. 3. & lib. 2. in fine plura SS. Patrum, qui Pe-
lagium præcesserunt, testimonia, scilicet Cy-
priani, Irenæi, Hilarij, Gregorij Nazianzeni,
Ambrosij, & ait hunc consensum Doctorum Ec-
clesiæ ante exortam hæresim Pelagij esse infalli-
bile & divinum hujus veritatis argumentum.
Inter alios insignis est locus Cypriani lib. 3. Epist.
ad Fidum, ubi sic habet: *Infans recens natus con-
tagia moris antique primâ navitate contraxit:
& Ambrosij, qui explicans hunc versum Psalmi
48. Iniquitas calcanei mei circumdabit me, sic
ait: Alia est iniquitas nostra, alia calcanei nos-
tri, in quo Adam dente serpentis est vulneratus,
& obnoxiam hereditatem successionis humanæ suo
vulnere dereliquit, ut omnes illo vulnere claudi-
cemus.* Demum Augustinus lib. 3. de peccat. me-
ritis & remissione cap. 6. loquens de peccato
originali: *Non aliud, inquit, ex quo Christi Ec-
clesia constituta est, divinarum scripturarum tra-
ctatores, & Christianarum disputationum scripto-
res senserunt, non aliud à majoribus acceperunt,
non aliud posteris tradiderunt.* Et cap. 7. *Hoc de
originali peccato apud Ecclesiæ fidem tantâ con-
stantiâ custoditum fuit, ut ab eis qui dominica
tractarent eloquia, magis certissimum proferretur
ad alia falsa refutanda, quam id tanquam fal-
sum refutari ab aliquo tentaretur.*

7. Non defunt etiam rationes Theologicæ ad errorem Pelagij refellendum, quas adducit D. Thomas 4. contra gent. cap. 50. Prima est: In quocumque invenitur moriendi necessitas, necesse est ut aliqua culpa præcesserit: Sed hæc necessitas reperitur in homine à principio sue natiuitatis, cuius signum est quòd aliqui statim post natiuitatem moriuntur: Ergo in eis invenitur aliqua culpa; cùmque actualis esse non possit, eò quòd in illa ætate illius incapaces sint, debet esse per originem traducta, subindeque originale peccatum. Minor patet, Major probatur. Mors aut moriendi necessitas est pœna peccati; cùm homo in prima sui conditione fuerit immortalis per gratiam, iuxta illud Sapient. 2. *Deus creavit hominem inexterminabilem*; aliàs si mortalis fuisset in prima sui institutione, frustra illi comminatum fuisset Genes. 2. *In quocumque die comederis ex eo, morie morieris*, id est morti eris addictus: Ergo in quocumque invenitur moriendi necessitas, culpa etiam reperiri debet.

8. Secunda ratio desumitur ex necessitate baptismi: Baptismus enim institutus est in remedium peccati: Sed exhibetur parvulis, iuxta communem Ecclesiæ consuetudinem: Ergo in illis invenitur peccatum: non actuale, cùm illius ante rationis usum capaces non sint: Ergo originale.

9. Respondebant Pelagiani, baptismum dari infantibus, non ut à peccato mundentur, sed ut ad cœleste regnum perveniant, in quod nullus introire potest, nisi prius renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, ut dicitur Ioan. 3.

Sed hæc responsio facile confutari potest: Primo quia ut arguit D. Thomas loco supra citato, quòd infantes non renati per baptismum à regno Dei excludantur, non potest aliunde provenire, quàm ex aliqua culpa, quâ inquinati & maculati sunt: Ergo si eis confertur baptismus, ut illo aperiatur ipsis janua regni cœlestis, datur ut à culpa mundentur. Consequentia patet: quia baptismus non aliter aperit janua regni cœlestis, quàm removendo prohibens. Antecedens verò probatur. Nemo à fine suo deficit ad quem ordinatus est, nisi propter culpam; ut videre est in creaturis irrationalibus, quarum nulla à fine suo deficit, nisi ex aliqua peccato, ut sic dicamus naturali, quòd sit aliquis naturalis defectus: Sed finis constitutus à Deo omnibus rationalibus creaturis, est visio clara ipsius: Ergo ab illa non excluduntur, nisi propter aliquam culpam.

Secundò: Nisi baptismus collatus infantibus culpam supponat, non verificabitur forma baptismi, videlicet, *Ego te baptizo*, quod idem est ac abluo & mudo; abluere enim & mundare, necessariò supponunt sordes & immunditiam; quæ cùm non sit corporalis, ut patet (ad extendendas enim sordes corporeas determinata verborum forma, & virtus passionis Christi non requiritur) debet esse spiritualis ratione culpa.

Tertiò: Parvuli cùm baptizantur, eruantur à potestate diaboli, ut dicitur ad Coloss. 1. *Qui eripuit nos à potestate tenebrarum*. & patet ex ceremoniis baptismi, ut exorcismo, insufflatione, & abrenuntiatione diaboli, quam per sponsores facit infans quando baptizatur; hæc enim manifestè indicant, dæmonem habere potestatem aliquam in infantes: Sed diaboli potestati non subduntur nisi peccatores & rei: Ergo in infantibus ante baptismum aliquid peccatum reperitur; cùmque illud non sit actuale, propriâ illo-

rum voluntate commissum, debet esse originale. Tertia ratio sumitur ex redemptione Christi, & in hunc modum formatur: Christus Dominus mortuus est non solum pro adultis, sed etiam pro parvulis, iuxta illud Pauli 2. ad Corinth. 5. *Pro omnibus mortuus est Christus*: Sed solum pro mortuis Christus mortuus est, ut constat ex eodem Apostolo ibidem dicente, *si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt*: Ergo parvuli mortui sunt morte animæ, de qua loquitur Paulus, quæ per solam culpam potest induci: unde cùm in parvulis non possit esse culpa actualis, fatendum est eis inesse culpam originalem.

Divinæ revelationi, nec non rationi, ipsa patrociniatur experientia: Quot enim infirmitates, mœores, curas, dolores, labores, humana patitur natura? Quot tentationibus, quot vitiis, quot concupiscentiis subiecta est? Ab ipsis etiam incunabilis homo dolet, tristatur, flet, ut meritò dixerit Augustinus, hominem esse *Prophetam suæ calamitatis, lacryma enim sunt testes miserie Domini*. Denique ut dicitur Eccl. 40. *Grave jugum super filios Adæ à die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulture*. Hæc autem miseriæ & calamitates, certissima sunt peccati originalis indicia; communis enim pœna communem ostendit præcessisse culpam. Unde August. lib. 5. contra Julian. ait quod *durissimi hujus jugi onus sentiens Tullius, hominem dixit non ut à matre, sed tanquam à noverca natura editum in vitam, corpore & nudo, & fragili, & infirmo; animo autem anxio ad molestias, humili ad timores, molli ad labores, prono ad libidines. Rem vidit (subdit S. Doctor) sed causam nescivit: cum enim sacris literis eruditus non esset, ignorabat originale peccatum.*

In ejusdem veritatis confirmationem observant aliqui, quòd masculus recenter natus, eju-lando exclamat AA, quasi Adamum arguendo; fœmina verò EE, veluti Evam increpando, unde ortum habuit versus ille quem refert Lyranus in cap. 7. Sapientie:

Dicentes E vel A quotquot nascuntur ab Eva.

S. II.

Precipua Pelagianorum argumenta solvuntur.

OBICIEBANT in primis Pelagiani quædam Scripturæ testimonia, præsertim illud Ezechiel. 18. *Filius non portabit iniquitatem patris*, quòd Augustinus de pœnis spiritualibus, non autem de temporalibus intelligendum esse asserit, eò quòd etiamsi interdum contingat filios ob peccata parentum pœnis temporalibus puniri, nunquam tamen (inquit) *spiritualibus pœnis propter ipsa afficiuntur*: Atqui peccatum originale est pœna spiritualis: Ergo illud ex Adamo non transit in posteros. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 7. cum Christianis loquens, sic ait: *Filij vestri sancti sunt*; quòd fallum esset, si illi nascerentur cum peccato originali, & privatione gratiæ sanctificantis.

Respondeo, Ezechielem loqui non de patre communi totius generis humani, cuius bonum vel malum meritum ad omnes posteros pertinebat moraliter, ex constitutione divina; sed de privatis cujusque parentibus, pro quorum peccatis filij spiritualiter non puniuntur, nisi fortè

peccando eos imitentur. Ad illud verò quod ex A Apostolo adducitur, dicendum est cum D. Ambrosio, S. Thoma, & Cajetano, ipsum loqui de sanctitate legali, non verò de sanctitate per gratiam, ac si diceret, filij vestri legitimi sunt & non spurij. Vel etiam dici potest, Apostolum filios fidelium sanctos appellare, non actu, sed potentia proximâ, quia ob fidem parentum facile illis applicari potest baptismus, quo à peccato mudentur.

14. Obiciebant secundò verba Chrylostomi homil. ad Neophitos, ubi ait: *Infantes baptizamus, cum non sint coinquinati peccato, ut eis detur, vel addatur sanctitas, iustitia &c.*

Sed responderet Augustinus lib. 1. contra Julian. cap. 3. Julianum non ipsissima Chrylostomi verba adduxisse, quæ juxta vetustiores codices sic habent: *Infantes baptizamus, quamvis peccata non habentes*, propria scilicet & personalia; sed ex aliquo minus legitimo interprete lectionem illam desumpsisse, ut patet ex textu græco in quo sic habetur: *Ἰνφαντες βαπτίζονται, ὅτι οὐκ ἔσονται ἐν ἁμαρτίᾳ, ὅτι οὐκ ἔσονται ἐν ἁμαρτίᾳ, ὅτι οὐκ ἔσονται ἐν ἁμαρτίᾳ, ἰδὲ ὁ ἰνφαντες βαπτίζονται, quamvis peccata non habentes.*

15. Tertiò sic arguebant: Anima non est ex traduce, id est non producitur à parentibus per generationem naturalem, sed creatur à Deo ex nihilo; unde si nascendo contrahat peccatum originale, illud in Deum ut in authorem refundetur, quia quod rei convenit ab origine, producenti attribuitur; sic enim passim docet Philosophus elementa moveri à generante: Sed hoc absurdum est, cum Deus non sit nec esse possit author peccatorum: Ergo & illud.

16. Hoc argumentum ita difficile visum est Augustino, ut aliquando dubitaverit an anima esset ex traduce, an verò à Deo immediatè createtur, ut constat ex Epist. 28. Verùm non licet amplius hac de re dubitare: certum est enim animam rationalem & immortalem non educi ex potentia materie, sicut alias formas, quæ propterea sunt irrationales, & corruptibiles, sed à Deo creati immediatè, & in corpus debitis organis affectum infundi. Ideòque respondeo animam, quatenus est præcisè à Deo, seu ex vi suæ creationis, originali peccato non esse obnoxiam, sed quatenus corpori, quod per naturalem propagationem ab Adamo descendit, immergitur, illudque informat; tunc enim hæc anima incipit esse pars filij Adami, in quo tanquam in radice tota natura humana corrupta & maledicta fuit.

Hoc declarat Augustinus s. contra Julian. cap. 3. exemplo aquæ, quæ licet ex purissimo & limpidissimo fonte promanet, si tamen in vas immundum recipiatur, ab eo contrahit sordes & immunditiam: ita similiter, etsi anima purissima à Deo per creationem exeat, quia tamen carni immundæ, & ab Adamo per seminalem propagationem derivatæ, unitur per generationem, ex tali unionem peccatum originale contrahit, & ut loquitur S. Doctor, *in carne sicut aqua in vase vitiatò corrumpitur.*

17. Quartò sic discurrerebant Pelagius & Julianus apud Augustinum lib. 2. de nuptiis & concupisc. cap. 18. & lib. 3. contra Julian. cap. 24. *Non peccat iste qui nascitur, non peccat iste qui genuit, non peccat ille qui condidit: per quas igitur rimas inter tot præsidia peccatum fingis ingressum?* Cui argumento lepidè & egregie responderet S. Doctor ibidem: *Quid querit latentem rimam,*

cum habeat aperitissimam januam? Per unum hominem: ait Apostolus; per unius delictum, ait Apostolus; per unius hominis inobedientiam, ait Apostolus; quid querit amplius, quid querit apertius, quid querit inculcatus?

Quintò arguebat Julianus apud Augustinum lib. 2. contra ipsum in principio, & lib. 3. de peccat. meritis cap. 3. *Si in baptisate peccata omnia remittuntur, non possunt nati de renatis trahere originale peccatum: non possunt enim parentes quod non habent in liberos transfundere.*

Sed responderet Augustinus, quod sicut triticum humanâ diligentia purgatum, generat aliud triticum non purgatum, sed paleis & aristis involutum, quia eodem modo natum est triticum seminatam: ita quia parentes nati sunt ex Adam cum peccato originali, etiam si per baptismum fuerint ab illo purgati, nihilominus postea generant filios suos infectos peccato originali, in quo & ipsi nati sunt. Quando verò subditur, parentes id quod non habent non posse in liberos transfundere, distinguedum est: id quod non habent, nec formaliter nec virtualiter, concedo: id quod non habent formaliter, si habeant illud virtualiter, nego: parentes verò, etsi quando generant, per baptismum à peccato originali mundati sint, subindeque in se formaliter illud non habeant, virtualiter tamen illud præhabent in virtute seminis & concupiscentia naturæ corruptæ, quæ sunt causæ sive instrumenta generationis, seu unionis animæ cum corpore, per quam peccatum originale contrahitur.

Sextò obiciebat Julianus apud Augustinum locis citatis: Si peccatum originale per generationem traduceretur in posteros, sequeretur usum matrimonij fore illicitum, quippe qui esset causa peccati: Sed hoc est falsum, & ad hæresim Manichæorum pertinet: Ergo & illud.

Huic potissimum argumento confidebat Julianus, eoque se victorem putabat, unde Augustinus Manichæorum hæresi infectum asserbat. Sed facile responderetur negando sequelam: quia peccatum originale non sequitur ex generatione carnali, secundum se sumpta, seu quatenus est à parentibus tanquam à causa proxima, sed in quantum est originaliter à primo parente, scilicet Adamo, à quo primordialiter decisum est semen, quod est instrumentum generationis; unde defectus culpæ originalis, in ipsum Adamum tanquam in propriam causam, non verò in parentes proximos reducendus est. Sicut disputatione præcedenti dicebamus, quod licet Deus moveat ad materiale peccati, ex quo resultat formale, propterea tamen non censetur esse causa peccati; quia formale non resultat ex materiali, prout est à Deo movente, sed ut procedit à voluntate creata, ut deficiente, & operante difformiter ad regulas morum.

Addo quod non semper tenetur homo cessare ab actione propria, propter alienum malum prævisum; quia potest habere justam causam proficendi jus suum, etiam cum periculo & certitudine talis mali; præsertim cum illud non ex vi suæ actionis, sed aliunde consequitur: unde cum bonum commune naturæ humanæ, quod in propagatione ejus consistit, det conjugatis justam causam vacandi generationi, non peccant in usu matrimonij, quamvis sciant damnium aliquod ex illo in prole sequendum.

Denique contra fidem Catholicam de existentia peccati originalis obijci potest hoc difficile

facile argumentum. Omne peccatum est voluntarium: Sed peccatum originale in infantibus voluntarium esse nequit, cum illi usu rationis & liberi arbitrij careant: Igitur non est peccatum.

Hoc etiam argumentum urgebat olim Julianus contra Augustinum, ut locis supra citatis refertur: nam Juliano inquirenti de parvulis, *per quid subicerentur diabolo quos Deus fecit? & respondente Augustino, per peccatum, non per naturam*: instabat Julianus in hunc modum: *Sed ut non potest esse sine sexibus factus, ita nec sine voluntate potest esse peccatum.* Quibus verbis, et si laconicis, torum difficultatis proposita pondus implicabat, adeoque subtilissimum Augustini ingenium comprimebat, ut se illum superare non posse ingenuè fateretur. Unde ut planè & perfectè resolvì possit, articulum sequentem subijcio.

ARTICVLVS II.

An & quomodo peccatum originale voluntarium sit?

21. **R**ATIO dubitandi est, primò quia voluntarium est illud quod est à principio intrinseco, cum cognitione: Sed peccatum originale non est in parvulis à principio intrinseco, sed ab extrinseco, scilicet Adamo, quin & absque ulla cognitione, cum usu rationis careant: Ergo non est ipsis voluntarium.

Secundò: Voluntarium liberum, de quo in presenti loquimur, debet esse in potestate voluntatis illius cui voluntarium dicitur, ut sit vel non sit: At peccatum originale non est in potestate voluntatis parvulorum: Ergo non est ipsis voluntarium seu liberum.

Tertiò: Ut illud quod sit voluntate alterius sit mihi voluntarium, necesse est ut ego voluntatem meam & vices meas illi commiserim: Sed posteri Adami in ipsum propriam voluntatem non transtulerunt quoad conservationem vel amissionem iustitiæ originalis, cum non essent quando Adam fuit creatus: Ergo privatio iustitiæ originalis, in qua peccatum originale consistit, ipsis voluntaria non est.

S. I.

Quibusdam præmissis, difficultas resolvitur.

22. **P**RO resolutione hujus gravissimæ difficultatis, & Catholicæ veritatis defensione, quædam breviter hinc observanda sunt. Primò notandum est, duplex esse voluntarium: unum consistens in actuali voluntatis exercitio, quod dicitur voluntarium formale; quo pacto omnes actus quos voluntas elicit vel imperat, dicuntur voluntarij: aliud quod se habet ut terminus & effectus prædicti exercitij, & voluntarium terminativè appellatur; quomodo habitus vitij aut virtutis, ex præcedentibus actibus voluntatis causati, voluntarij dici possunt.

23. Notandum secundò, peccatum dupliciter sumi posse: primò pro actu qui fit contra legem Dei, & peccatum actuale appellatur, ratione cuius homo dicitur peccans: secundò pro eo quod relinquitur transacto actu peccati, ratione cuius homo verè & formaliter dicitur & est peccator; quod vocari solet peccatum habituale, Tom. III.

A non quòd revera habitus sit, sed quia habet esse per modum permanentis, est enim macula ipsa, quæ in privatione nitoris gratiæ consistit, de qua disputatione sequenti. Et hoc peccatum rursus dividitur in personale, quod resultat in anima ex peccato actuali propriâ voluntate commisso, & originale, quod ex voluntate capitis derivatur. Ex quo intelliges, non eodem modo omne peccatum esse voluntarium: actuale enim petit actualiter procedere à voluntate; habituale verò personale, non petit actualem voluntatis influxum, sed sufficit quod ab illa per actum proprium aliquando processerit, & talis actus retractatus aut dimissus non fuerit: ad originale verò, cum non sit propria voluntate commissum (aliàs non originale, sed personale peccatū esset) non exigitur quòd sit voluntarium parvulis taliter quod ab illis per actum proprium processerit, sed sufficit quòd illis competat ex vi actus voluntatis alienæ, capitis scilicet, quæ tamen illorum voluntas aliquo modo reputatur.

24. Notandum tertio, aliquid posse dici alteri voluntarium dupliciter, physicè scilicet, & in ordine ad propriam ipsius voluntatem, & moraliter, in ordine ad voluntatem alterius, in quo propria voluntas moraliter continetur: sic voluntas curatoris vel tutoris, moraliter censetur esse voluntas pupilli aut minoris, ut constat ex *L. Cum plures s. quæ bona fide, ff. de administ. & peric. tutor.* Item voluntates filiorum impuberum censentur à jure contineri moraliter in voluntate patris, adeò ut is possit pro eis testari, non tantum in bonis quæ ab ipso testatore accipiunt, sed in omnibus quæ aliunde acquisierint: *L. Sed si plures s. ad substitutos, ff. de vulg. & pupill. substit.* His præmissis.

Dico, peccatum originale ad posteros Adami descendens, ipsis esse voluntarium, non formaliter per modum exercitij, sed terminativè per modum effectus; non quidem physicè ex ordine ad propriam uniuscujusque voluntatem, sed moraliter ex ordine ad voluntatem Adami, continentis per modum capitis omnium hominum voluntates.

25. Prima pars est certa: quia de fide certum est peccatum originale esse verè & propriè peccatum, ut ex variis Scripturæ locis colligitur, in quibus peccatum & iniquitas absolurè & simpliciter appellatur. Daniel. 9. *Vi deletur iniquitas, & finem accipiat peccatum*, id est originale, ut ex multis Rabbiorum collegit Galatinus lib. 9. de arcanis cap. 18. Joan. 1. *Ecce Agnus Dei, qui tollit peccatum mundi*, id est originale peccatum, quod *mundi peccatum* appellatur, quia toti mundo, id est omnibus hominibus, commune est: qua etiam de causa, *peccatum conditionis humanae* à D. Hieronymo appellatur. Item Levit. 12. puerpera jubetur offerre sacrificium pro peccato; quod de peccato originali plures ex SS. Patribus exponunt: Sed de ratione peccati est quod sit voluntarium, quia moralitas, quæ per bonitatem & malitiam dividitur, supra voluntarij rationem fundatur: Ergo peccatum originale debet voluntarium esse. Unde D. Augustinus lib. 1. retract. cap. 11. explicans quod aliquando dixerat, requiri scilicet voluntarium ad peccatum, & nullo modo esse peccatum, si non sit voluntarium, ait hoc etiam esse verum de peccato originali: Idem dicit lib. 2. de nuptiis & concupiscentia.

Secunda verò pars, quæ asserit illud non esse

H h h

voluntarium formaliter, seu per modum exercitij, sed terminativè tantùm, etiã liquet: ut enim diximus in secundo notabili, peccatum originale non est de genere peccati actualis, sed de genere habitualis; quippe quod non consistit in aliquo actu, vel actuali omissione à parvulis exercita, ut est per se notum, sed in termino & effectu in illis ex peccato Adami relicto: Atqui peccata habitualia solum sunt voluntaria terminativè, tanquam effectus seu termini ex peccato actuali relicti: Ergo & peccatum originale.

27. Dices: Peccatum originale est formaliter peccatum: Ergo & formaliter voluntarium, & non tantùm terminativè.

Sed nego consequentiã: licet enim ratio voluntarij, utpotè moralitatis fundamentum, ad omne peccatum requiratur, non tamen est necesse utriusque denominationem eodem modo alicui convenire: ostendimus enim supra disp. 3, art. 4. aliqua, quæ solum denominantur voluntaria in causã, denominari peccata absolūtè & in se, & aliqua quæ formaliter sunt peccata, solum interpretativè voluntaria esse.

28. Tertia denique pars, quæ dicit peccatum originale non esse voluntarium physicè parvulis, in ordine ad propriam ipsorum voluntatem, sed duntaxat moraliter per ordinem ad voluntatem Adami, continentis per modum capitis omnium hominum voluntates, expressè docetur à D. Thoma hic artic. 1. sic dicente: *Homines ex Adam derivati sunt tanquam multa membra unius corporis: actus autem unius membri corporalis, puta manus, non est voluntarius voluntate ipsius manus, sed voluntate anime, que primò movet membrum: unde homicidium quod manus committit, non imputaretur manus ad peccatum, si consideraretur manus secundum se, ut divisa à corpore, sed imputatur ei in quantum est aliquid hominis, quod movetur à primo principio motivo hominis. Sic igitur inordinatio quæ est in isto homine ex Adam generato, non est voluntaria voluntate ipsius, sed voluntate primi parentis, qui movet motione generationis omnes qui ex ejus origine derivantur, sicut voluntas anime movet omnia membra ad actum.* Quibus verbis S. Doctor aperte declarat, quod sicut percussio facta per manum est voluntaria, non per voluntatem existentem in manu, sed per voluntatem totius suppositi, cujus manus est pars; ita peccatum originale à pueris contractum, habet esse voluntarium, non per voluntatem physicè in illis existentem, sed per voluntatem Adami, in quo velut in capite totius humanæ communitatis, omnium hominum voluntates moraliter continentur.

29. Advertendum est tamen, voluntatem Adami secundum se sumptam, non sufficere, ut eã sit nobis voluntarium peccatum originale; aliàs enim fieri non posset ut in Adamo non peccaviffemus, nec esset major ratio, cur potius primum Adæ peccatum nobis imputaretur, quàm alia; sed insuper requiri ex parte Dei decretum, quo statuerit voluntatem Adæ esse habendam pro voluntate posterorum, quantum ad conservationem vel amissionem justitiæ originalis. Ratio est, quia ut peccatum originale sit nobis voluntarium voluntate Adami, non sufficit ut ille sit caput naturale, sed requiritur etiam ut sit caput morale: Sed ad hoc necessarium fuit prædictum Dei decretum, nam esse caput morale non habuit Adam ipso jure naturæ, sed divina insti-

30. tutione, quæ tale decretum includit: Ergo &c. Præterea ex parte Adami necessarium fuit, ut illud decretum ipsi manifestaretur, alioquin invincibiliter ignorasset, se operari ut caput morale omnium hominum, subindeque non potuisset ut caput naturæ delinquere, sed solum ut particularis persona.

Confirmatur: Hoc ipso quod Adamus peccavit ut caput, gravius deliquit, quàm si ut particularis persona peccasset, sicut docet Divus Thomas 3. p. quæst. 1. art. 4. Atqui major hæc gravitas nequit ipsi imputari, nisi sit voluntaria, nec potest ipsi voluntaria esse, nisi sit ei nota talis circumstantia; si enim nullo modo sit prævisa vel cognita, nequit ei imputari: Ergo ut delinqueret tanquam caput naturæ, necessarium fuit ut cognosceret Dei ordinationem, quæ fuit constitutus caput morale suæ posteritatis.

31. Ex quo intelliges, pactum inter Deum & Adamum intercessisse, ut si obediret, non tantùm ipse justitiã originali potiretur, sed ex ipso ad omnes ejus posteros transferret; si verò peccaret, talem pro se & pro tota posteritate justitiã amitteret: nam ordinatio illa Dei de transfundenda aut non transfundenda justitiã originali ex conditione adimpletionis divini præcepti, cognita ab Adamo, & ab ipso acceptata, habet rationem pacti, unde in Scriptura eo nomine appellatur, ut patet ex illo Osee 6. *Ipsi sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi prævaricati sunt omnes.* Quæ verba de prædicto pacto, quod in paradiso cum Adamo transgressi sumus, intelligunt Hieronymus, Cyrillus, Prosper, & alij super hunc locum, idque sonant verba illa, *ibi prævaricati sunt omnes*, scilicet in paradiso, ubi Adam prævaricatus est.

§. II.

Solvuntur argumenta initio proposita.

32. **E**X dictis etiam habes solutionem argumentorum, quæ in ratione dubitandi initio articuli proposuimus. Ad primum enim respondetur peccatum originale, eo modo quo est voluntarium, esse à principio intrinseco cum cognitione: cum autem non sit voluntarium nobis physicè & per actum propriæ voluntatis, sed moraliter tantùm, per ordinem ad voluntatem Adami, modo supra explicato, non est necessarium ut procedat ex principio intrinseco proprio, & ex propria cognitione, sed satis est ut procedat à principio intrinseco Adæ, quod etiam est quodammodo intrinsecum nobis, eò quod Adam sit principium naturæ humanæ, & caput nostrum, non solum naturale, sed etiam morale. Unde

33. **E** Ad secundum dicendum est, voluntarium personale debere esse in potestate voluntatis propriæ illius cui voluntarium dicitur; voluntarium verò capitale, solum debere esse in potestate voluntatis capitis continentis moraliter membrorum voluntatem: quare cum peccatum originale non sit parvulis voluntarium voluntate personæ, sed duntaxat voluntate capitis naturæ humanæ, non requiritur quod sit in potestate illorum hunc defectum habere vel non habere, sed sufficit quod fuerit in potestate Adami peccare vel non peccare. Solutio est D. Thomæ in 2. dist. 30. qu. 1. art. 2. ad 1. ubi sic ait: *Peccatum originale cum non sit vitium personæ ut persona est, sed quasi per accidens, in quantum persona*

habet talem naturam, ideò non oportet quod sit in potestate huiusmodi persona, hunc defectum habere vel non habere, sed sufficit quod sit in potestate alicujus qui est caput in natura illa.

34. Ad tertium dicatur, quod ut peccatum originale sit hominibus voluntarium voluntate capitis, non requiritur quod ipsi voluntatem & consensum suum quoad conservationem vel amissionem iustitiæ originalis in Adamo transtulerint, sed sufficit quod Deus constituens illum caput nostrum naturale & morale, posuerit in illo omnium nostrum voluntates: nam cum sit rerum omnium nostrarum supremus dominus & gubernator, magisque habeat in sua potestate voluntates nostras quàm nos ipsi, jure suo absque nostro consensu potuit statuere, ut voluntas Ade esset voluntas nostra, quoad conservationem vel amissionem iustitiæ originalis, non quidem quatenus personæ singulares sumus; nam sic quilibet habet propriam voluntatem, sed quatenus sumus partes & membra totius multitudinis hominum, à primo patente humanam naturam accipientium.

35. Potestque hoc confirmari & illustrari exemplo ex civilibus desumpto: videmus enim in rebus humanis & civilibus, quod princeps & legislator potest voluntates plurium in unam alicujus transferre, ita ut quicquid ab isto factum fuerit, ab illis etiam fieri & approbari censetur; ut patet in pupillis & minoribus, quorum voluntates ex jussu principis, & legum dispositione, in voluntatem curatoris vel tutoris transferuntur, etiam illorum consensu inexpectato. Quod si in legislatore & principe creato hæc invenitur facultas, à fortiori concedenda est Deo supremo principi & legislatori, qui ex se majus & excellentius habet nostrarum voluntatum dominium, quàm quilibet humana potestas, & quàm nos ipsi, juxta illud D. Augustini de correptione & gratia cap. 14. *Magis habet Deus in potestate hominum voluntates, quàm ipsi suas.*

36. Adverte tamen hoc inter Deum & principem creatum intercedere discrimen, quòd Deus unam voluntatem ita potest cum alia unire, ut peccatum unius alteri imputetur, sicut de facto voluntates omnium hominum cum voluntate Adami ut capitis moraliter ita conjunxit, ut illius inobedientia & peccatum omnibus ejus posteris imputetur; in principe verò vel legislatore creato non est facultas uniendo alienas voluntates in ordine ad effectus ita intimos, sicut necesse est ad peccandum, sed solum in ordine ad alios externos, qui humanæ potestati subduntur. Ratio verò hujus discriminis manifesta est: cum enim peccatum non contingat nisi per aversionem ab ultimo fine, ille duntaxat potest unam voluntatem cum alia unire, taliter quod peccatum unius alteri imputetur, qui potest utramque ad prædictum finem ordinare, & circa talem ordinationem quicquid voluerit disponere; quod esse proprium solius Dei manifestè constat.

37. Quæres, an de potentia absoluta potuerit Adamus, vel quilibet alius constitui caput morale illorum, quorum non esset caput naturale, ita ut illorum voluntates in ejus voluntatem transferrentur, & consequenter in illo peccarent, quamvis extra causas existerent, quando caput delinqueret?

Respondeo affirmativè cum Magistro Herrera lib. 1. de conceptione cap. 8. §. 3. & Basilio Legionensi relect. 2. difficul. 2. contra Zumel hæc

Tom. III.

A art. 1. Montefino art. 4. qu. 9. num. 140. ubi pro se refert Medinam & Curielem.

38. Probatur breviter: Non ideò in Adamo peccante peccavimus, atque ex illo peccatum contraximus, quia in illo fuimus ut in capite naturali, sed quia voluntates nostræ in ejus voluntatem fuerunt translatae: Sed potuit Deus voluntates nostras in Adami voluntatem transferre, absque eo quod in illo ut in naturali capite physicè contineremur, etiam si existeremus jam extra causas: Ergo potuit esse nostrum caput morale, quamvis caput nostrum naturale non esset, etiam respectu illorum qui jam extra causas existerent. Major constat ex dictis, Minor autem probatur. Ratio à priori cur Deus posterorum voluntates in Adami voluntatem transferre potuit, est supremum dominium quod habet in nostras voluntates: Sed Deus non minùs gauderet supremo dominio in ordine ad illos qui in Adamo physicè non continerentur, quàm respectu illorum qui physicè continentur: Ergo sicut potuit istorum consensum in Adami voluntatem transferre, ita potuit in eam transferre voluntates illorum qui in Adamo ut in capite naturali non continerentur, quamvis extra causas existerent.

39. Confirmatur: Ego ob dominium quod habeo supra proprios actus, possum consensum meum in alterius voluntatem transferre, ita ut quod ipse fecerit, à me factum censetur, etsi in illo physicè non contineatur: Sed Deus magis habet in potestate voluntates hominum, quàm ipsi suas, ut supra ex Augustino diximus: Ergo absque præsupposita physica continentia, poterit unius consensum in alterius voluntatem transferre.

40. Dices primò: Augustinus Epist. 23. ad Bonifacium, rationem reddens cur parvulus trahat reatum ex Adamo quod expiationis gratiâ solvitur, non aliam assignat, nisi quia unus erat cum illo, & in illo, quando quod traxit admissum est: Ergo sentit necessarium esse, ad hoc ut unus in alio peccare dicatur, & ex illo trahat reatum, quòd in illo physicè & tanquam in capite naturali contineatur.

Sed facile respondetur, Augustinum non assignasse rationem illius quod potuit contingere de potentia absoluta, sed solum illius quod de facto contigit, & secundum istum ordinem rerum, juxta quem non fuit Adamus constitutus caput morale, nisi respectu illorum quorum etiam fuit caput naturale: ex quo non sequitur Deum non potuisse aliter facere de potentia absoluta.

41. Dices secundò: Peccare in aliquo supponit esse in illo: Sed qui in Adamo physicè non contineatur, non esset in illo, nec formaliter nec virtualiter: Ergo non posset in illo peccante peccare.

Respondeo distinguendo Majorem: Supponit esse in illo physicè vel moraliter, concedo Majorem: physicè semper, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: qui in Adamo physicè non contineatur, non esset in illo physicè, concedo, moraliter, nego. Nam sicut ego transferens meum consensum in alterius voluntatem, sum in illo moraliter, ita ut illo aliquid efficiente, à me factum existimetur, etsi in illo physicè non contineatur; ita Deo, ob supremum dominium quo gaudet, meum consensum transferente in alterius voluntatem, moraliter sum in illo, adeò ut quod ille præstiterit, à me factum reputetur.

Instabis: Ex hoc sequitur quod posset ali-

Hhh ij

quis adultus peccare in capite, in quo ejus voluntas moraliter continetur, & simul propria voluntate tale peccatum detestari: quod videtur absurdum.

Sed negatur sequela: quia ut peccatum capitis adulto imputetur, necessarium est quod tale peccatum sit illi voluntarium moraliter; eo autem ipso quod propria voluntate capitis voluntati opponatur, & illius peccatum retractet, vel illi efficaciter resistat, peccatum capitis non est illi voluntarium moraliter, & consequenter non peccat in capite. Quod duplici exemplo declarari potest. Primum est in parvulis, qui in instanti conceptionis peccatum originale ex Adamo contrahunt; si tamen Deus alicui illorum auxilium præberet, quo in tali instanti eliceret actum efficacem dilectionis supernaturalis, Deumque super omnia diligeret, non contraheret peccatum originale, eò quod per talem actum peccatum capitis, quatenus fuit suum, efficaciter retractaret, & consequenter impediret ne illud influxum moralem exerceret, peccatum originale in se transfundendo.

43. Aliud exemplum est: Si ego meum consensum in alium transferrem quoad percussorem alicujus v. g. & voluntatem meam non retractarem, illius percussio, mea reputaretur: si verò priusquam alter percussorem exequeretur, meum consensum retractarem, percussoremque efficaciter detestarer, illa mihi non imputaretur in foro interiori, nec mihi esset voluntaria moraliter. Idem cum proportione in casu proposito dicendum est: si enim adultus peccatum capitis, in quo ejus voluntas moraliter continetur, per actum propriæ voluntatis non retractet, & voluntati capitis non se opponat, ejus peccatum imputatur illi; secus autem, si per actum propriæ voluntatis ei resistat, ejusque peccatum detestetur; tunc enim peccatum capitis non est illi voluntarium moraliter.

ARTICVLVS III.

Quomodo peccatum originale per generationem in posteros Adæ traducatur?

44. CERTVM est, peccatum originale per generationem & seminalem propagationem ab Adamo traduci in posteros; ut enim ait S. Thomas hic qu. 81. art. 1. ad 2. *Per vir utem seminis traducitur humana natura à parente in prolem, & simul cum natura nature infectio: ex hoc enim fit iste qui nascitur cōsors culpa primi parentis, quod naturam ab eo sortitur per quandam generativam motionem.* Unde Job. 14. dicitur: *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es?* Quibus verbis (ut advertit idem S. Doctor 4. contra gent. cap. 10.) denotatur quod ex immunditia humani feminis, aliqua immunditia (peccati scilicet originalis) ad hominem ex semine conceptum pervenit. Sed gravissima difficultas est, quomodo mediante semine, quod est substantia quædam corporea, peccatum originale ab Adamo traduci possit in posteros, & productio gratiæ seu justitiæ originalis impediti.

45. Prima sententia docet in humano semine inesse aliquam qualitatem morbidam, aut infectionem realem ei superadditam, & ab Adamo derivatam, quæ peccatum originale causet,

sicut in semine leprosi est quædam corruptio quæ est principium lepræ. Ita Gregorius, Richardus, Henricus, & alij, qui talem qualitatem non ex peccato Adami, sed ex serpentis sibilu venenoso fuisse derivatam asserunt.

Verùm hæc sententia, seu potius delirium, à Theologis communiter rejicitur: tum quia talis qualitas videtur omnino fictitia & chimærica: tum etiam quia dato quod sibilus venenosus serpentis illam potuisset causare, eam solum produxisset in Eva, cum qua serpens colloquium miscuit, non verò in Adamo, cum quo sermonem non habuit. Et dato quod in ipso qualiter illam causasset, unde, quæso, potuisset tam fortes & validas obtinere radices, ut tot annorum curricula firma perseverasset, nisi Deo speciali concursu illam conservante? quod nefas videtur divinæ providentiæ attribuere. Unde

Secunda sententia asserit in semine hominum in natura lapsa, seclusa omni qualitate morbida superaddita, esse virtutem instrumentalem, seu qualitatem fluentem productivam peccati originalis, & derivatam ab Adamo tanquam à causa principali. Cui sententiæ favere videtur S. Thomas hic qu. 81. art. 1. in corp. ubi sic ait: *Peccatum originale fuit in Adamo, sicut in prima causa principali... in semine autem corporali est peccatum originale, sicut in causa instrumentali.* Et quæst. 4. de malo art. 1. ad 9. agnoscit in semine intentionalem virtutem, ratione cujus in illo continetur peccatum originale, ad modum quo color est in aëre, & anima in semine.

Hic tamen dicendi modus difficilis apparet; Nam qualitas fluida, motioque intentionalis non possunt de novo existere, nisi etiam existat principium efficiens illarum: Sed modò Adamus & peccatum ejus actuale non existunt: Ergo Adamus per suum peccatum nequit esse causa efficiens qualitatibus fluidæ vel motiois intentionalis in semine humano, quæ mediante peccatum originale in posteris producat.

Explicatur amplius: Vel qualitas illa fluida existeret habitualiter in semine, vel solum tunc quando à generante deciditur, & generationi applicatur? Non primum, tum quia permanentia habitualis non convenit fluidæ qualitati; tum etiam quia jam incidere in sententiam supra confutatam de qualitate morbida. Nec secundum, quia quando semen deciditur, Adamus non existit, nec peccatum illius, & consequenter nequit ab illo effici physicèque causari qualitas prædicta: Ergo talis qualitas & motio intentionalis sunt impossibiles.

Ut ergo vera sententia, & germana mens D. Thomæ percipiantur. Notandum est ex Ferrarienti 4. contra gent. cap. 5. Conrado hic qu. 81. art. 1. Litano super cap. 5. Epist. ad Roman. Salmanticensibus hic disput. 14. dub. 3. §. 3. & Thoma Leonardi in libro quem nuper edidit de triplici statu naturæ, lib. 2. cap. 15. quod quia Adamo data fuit justitia originalis non pro se tantum, sed sub eo pacto, ut si in innocentia permaneret, in omnes posteros, qui per seminalem propagationem ab eo descenderent, simul cum natura & per ipsum generationis actum illam propagaret, consequenter in semine ejus fuit virtus instrumentalis justitiæ originalis causativa, quæ per primum Adæ peccatum ab ipso fuit ablata, ut docet S. Thomas qu. 4. de malo art. 1. ad 9. cujus verba infra referemus. Unde sicut in statu innocentie duplex consideranda esset ratio in semine

Adami; una naturalis & quasi propria, secundum quam esset instrumentum generantis in ordine ad naturam secundum se communicandam; alia quasi supernaturalis, seu divinitus superaddita, secundum quam se haberet ut instrumentum Dei in ordine ad propagandam cum naturam iustitiam originalem: ita post peccatum in eodem semine Adami, & posterorum ab ipso descendentium, duplex ratio seu munus reperitur; unum naturale, quatenus habet esse instrumentum generationis & propagationis naturæ; hæc enim ratio seu perfectio, sicut & alia naturalia, non sunt amissa per peccatum; aliud accidentale & extrinsecum, quatenus est instrumentum Adami peccantis ad communicandum defectum originalis iustitiæ, in quo, ut infra dicemus, peccatum originale consistit. Primum ei convenit ratione suæ naturalis & positivæ perfectionis: secundum verò habet ex privatione supradictivigoris instrumentalis, iustitiæ originalis productivi, causatâ ex peccato ipsius primi parentis. Videmus enim in causalitatibus hanc servari rationem, quod quicquid perfectionis in effectu reperitur, totum tribuitur perfectioni causæ, quicquid verò est defectus & imperfectionis, in ejus defectum reducitur; sicut quicquid est vitalitatis, actualitatis, & motus in claudicatione, animæ & virtuti ejus motivæ tribuitur; quicquid autem est obliquitatis & defectus, reducitur in tibiam claudam & infirmam. Quæ doctrina desumpta est ex D. Thoma loco citato de malo, ubi hæc scribit: *Ex peccato primi parentis destituta est caro ejus illa virtute, ut ex ea posset decidi semen, per quod originalis iustitia in alios propagaretur. Et sic in semine defectus hujus virtutis est defectus moralis corruptionis, & quadam intentio ejus: sicut dicimus intentionem coloris esse in aëre, & intentionem animæ esse in semine. Et ex hoc etiam est ibi virtus ad similem imperfectionem, sicut est ibi virtus ad productionem humana naturæ in prole generata. Quibus verbis S. Doctor tria docet: Primum, in semine hominis fuisse in statu innocentie virtutem instrumentariam productivam iustitiæ originalis, quâ in pœnam peccati primi parentis privatum & destitutum fuit. Secundum, in statu naturæ corruptæ semen, ut tali virtute destitutum, esse instrumentum quo Adam transfundit peccatum originale in posteros. Tertium, privationem virtutis productivæ naturæ cum iustitiâ originali esse corruptionem & infectionem seminis, & veluti quandam virtutem intentionalem peccati originalis. Quare non parum allucinatur illi, qui existimant S. Thomam in semine humano qualitatem fluentem peccati originalis productivam admittere; hoc enim ab ejus mente penitus alienum est, cum expresse dicat loco citato: *Defectus hujus virtutis (productivæ iustitiæ originalis) est defectus moralis corruptionis, & quadam intentio ejus &c.* Unde Caietanus hic qu. 81. art. 1. sic ait: *E Non oportet aliquam intentionalem qualitatem in semine fingere, quâ productivum sit culpa: hoc enim nec somniavit Author: cum culpa nihil entitatis sit, & concomitanter fiat, & sufficiens sit semen decisum à natura destituta iustitiâ originali. Verba autem Auctoris in quæst. 4. de malo art. 1. ad 9. non significant oppositum, sed quod privatio iustitiæ originalis in semine, illo modo quo in semine salvatur, ex defectu spectat ad genus moris virtualiter, non quia est actus moralis,**

sed quia tendit ad tale peccatum; & sic ista privatio est quadam intentio mali moralis, & malum morale est in ea intentionaliter, sicut color in aëre, & anima in semine. Et tenet similitudo quoad hoc, quia intentio ordinatur ad illud cuius dicitur intentio; non quoad esse entis positivæ, cum hoc de privatione dici non possit, etiam si fingendi detur licentia.

Quæres, an semen humanum, ut descendens primordialiter ab Adamo, & ut carens prædicto vigore, seu virtute instrumentali productiva iustitiæ originalis, dici possit causa instrumentalis physica peccati originalis?

Respondeo affirmativè cum Salmanticensibus supra citatis: quia semen defectuosum ratione talis privationis continet peccatum originale, eo proportionali modo quo ratione naturalis virtutis continet naturam humanam, & sicut ratione vigoris contineret iustitiam originalem, scilicet virtualiter. Cum enim peccatum originale sit quid privativum, & in privatione iustitiæ originalis consistat, ut infra dicemus, sufficit ad illius efficientiam vis ut ita dicamus privativa: nam si virtus positivæ causæ continet perfectionem positivam effectus, non est cur privatio virtutis causæ non contineat defectum privativum qui reperitur in effectu; cum ubi affirmatio est causa affirmationis, negatio sit causa negationis.

Neque obstat quòd privatio iustitiæ originalis, in qua peccatum originale consistit, sit major privatio, seu privatio majoris perfectionis, quàm privatio prædicti vigoris: quia sicut in positivis non requiritur quòd virtus instrumenti adæquet formaliter perfectionem effectus (hoc enim soli causæ principali proprium est) ita in privativis non est necesse quòd defectus instrumenti formaliter adæquet defectum in effectu productum. Vade sicut vigor ille residens in semine, licet formaliter sit minor quàm defectus ipsius iustitiæ originalis, potest eum per modum instrumenti communicare; habet enim se, ut dicebamus, defectus vigoris ad iustitiæ originalis defectum, sicut ipse vigor se haberet ad iustitiam originalem.

Non obest etiam huic continentie, semen esse quid corporeum & materiale, sicut neque id continentie iustitiæ originalis obest: nam licet peccatum non possit esse in re ita materiali & corporea, formaliter tanquam in subiecto, aut tanquam in causa effectiva principali, bene tamen virtualiter, sicut in causa instrumentali, ut explicat D. Thomas hic art. 1. ad 3. & in 1. dist. 30. qu. 1. art. 2. ad 4. his verbis: *Dicendum quod licet semen non habeat in se infectionem culpe in actu, habet tamen in virtute, sicut etiam patet quod ex semine leprosi generatur filius leprosus, quamvis in ipso semine non sit lepra in actu; est enim in semine virtus aliqua deficiens, per cuius defectum contingit defectus lepræ in prole. Similiter ex hoc ipso quod in semine est talis dispositio, qua privatur illa impassibilitate & ordinabilitate ad animam, quam in primo statu corpus humanum habebat, sequitur quod in prole, qua est susceptiva originalis peccati, efficiatur originale peccatum in actu.*

Ad complementum hujus quæstionis placet hic subnectere verba Augustini epist. 29. ad Hhh iij

48

49

50

51

Hhh iij

Hieronymum, ubi facero Apologo disputationem istam concludit. *Cum* (inquit), *aliquis ruiisset in puteum, ubi aqua tantum erat, quae cum magis exciperet ne moreretur, quam suffocaret ne loqueretur, accessit alius, & dixit ei, quomodo huc cecidisti? At ille dixit, obsecro cogita quomodo hinc me liberet, & non quomodo huc ceciderim queras.* Ita quoniam ex fide Catholica constat, de peccato originali tanquam de pueri infantis animam Christi gratia liberari; satis nobis esse debet, quod modum quo salva fiat noverimus, etiam si nunquam quomodo in malum illud devenerit perfecte cognoscamus.

ARTICVLVS, IV.

An Adamus per quodcumque peccatum, dummodo esset primum, traduxisset in posteros culpam originalem?

52. **P**ARTEM negativam tenent Alensis 2. p. qu. 22. membro 3. art. 3. Catarinus opusc. de peccato origin. parte ultimâ, Suarez de opere sex dierum lib. 6. cap. 13. num. 8. Meratius disp. 14. de peccatis sect. 4. & 5. & alii Recentiores, existimantes ex vi divinae legis, & pacti cum Adamo initi, solum duntaxat peccatum comedendi de ligno vetito potuisse ad nos ex Adamo derivari; & hoc derivatum fuisse, etiam si non fuisset primum, sed alia praecessissent; atque aded causalitatem peccati originalis nequaquam fuisse alligatam illi peccato, quia primo, sed quia talis speciei, scilicet gulae.

S. I.

Sententia affirmans ut probabilior eligitur.

DICO tamen, primum Adami peccatum fuisse causam translationis culpae originalis, non quia tale, sed quia primum: unde si quodvis aliud prius commisisset, totam humanam infecisset naturam. Ita communiter docent nostri Thomistae hinc, quos sequuntur Durandus, Curiel, & alii.

53. Probatum primò ex D. Thoma in 2. dist. 33. in fine in expositione litterae ad secundam difficultatem, ubi sic ait; *Dicendum quod hoc est per accidens quod (peccatum gulae) tale nocumentum naturae humanae intulit; quia scilicet fuit primum peccatum quod naturam humanam vitiauit..... quodcumque autem aliud peccatum fuisset hoc modo primum, etiam similem effectum habuisset, sive fuisset peccatum operis, sive voluntatis.* Quo nihil clarius & expressius in favorem nostrae assertionis dici potest. Idem docet eadem dist. qu. 1. art. 1. dist. 21. qu. 2. art. 2. ad 2. ibidemque ad Annibal. art. 4. ad 2. Ad Rom. 5. lect. 3. De malo qu. 4. art. 8. & 2. qu. 163. art. 3. ad 2.

54. Probatum secundò ratione ex locis citatis desumptâ. Idcirco primum Adami peccatum traducitur in posteros, quia per illud primus homo amisit iustitiam originalem, quae erat quoddam donum gratuitum, toti humanae naturae divinitus in primo parente collatum: Sed per quodcumque aliud peccatum mortale, si fuisset primum, amisisset primus homo iustitiam originalem; nam iustitia originalis, utpote includens ipsam gratiam sanctificantem, erat incompossi-

A bilis cum quovis peccato mortali: Ergo quodcumque peccatum mortale ab Adamo commissum, si fuisset primum, fuisset in posteros traductum, subindeque fuisset causa originalis peccati.

Dices: Adamus per quodcumque mortale peccatum, si fuisset primum, amisisset quidem pro se originalem iustitiam, non tamen pro posteris.

B Sed contra: Eo ipso quod Adamus per primum peccatum amisisset iustitiam originalem, amisisset etiam vigorem ad eam communicandam posteris, quia (ut dicebamus articulo praecedenti) talis vigor quasi dimanabat ab ipsa iustitia, & erat illi annexus: Ergo non solum pro se, sed etiam pro posteris, per primum peccatum iustitiam originalem amisisset. Consequentia manifesta est: amittere enim iustitiam originalem pro posteris, est amittere vim ad eam posteris communicandam.

S. II.

Solvuntur objectiones.

OBJICIES primò: Solum illud peccatum Adami derivaretur ad posteros, quod esset capitale, id est, commissum ab eo ut capite totius naturae: Sed nullum aliud, praeter esum ligni vetiti, esset capitale, sed personale tantum: Ergo nullum aliud, praeter istud, et si esset primum, ad posteros Adami derivaretur. Major patet, Minor probatur. Peccatum Adami non habebat esse capitale ex natura rei, quia videlicet erat caput naturae suae posteritatis, sed ex vi pacti quo fuit constitutus caput morale illius, ut art. 2. ostensum est: Sed pactum solum fuit initum cum Adamo in ordine ad impletionem aut transgressionem praeccepti de non comedendo de ligno vetito: Ergo nullum aliud peccatum, praeter esum ligni vetiti, potuit esse capitale. Minor probatur: Pactum enim cum Adamo initum non aliunde colligitur, quam ex verbis istis Dei ad Adamum Genes. 2. *De ligno scientiae boni & mali ne comedas: in quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris:* Sed haec comminatio solum respicit transgressionem illius praeccepti positivi: Ergo pactum cum Adamo initum, hujus tantum praeccepti observantiae aut transgressionem respicit.

57. Respondeo concessâ Majori, negando Minorem. Ad illius probationem neganda est iterum Minor. Ad cuius probationem, distinguo Minorem: haec comminatio solum respicit transgressionem illius praeccepti positivi, explicitè & formaliter, concedo Minorem: implicitè & virtualiter, nego Minorem: nam ut ait D. Thomas in 2. dist. 33. in expositione textus supra citata: *In hoc ostenditur, quod etiam si alia peccata commisisset, similem poenam sustinisset, quasi à minori ad majus: gravius est enim praecceptum praeterire naturalis legis, quo prohibetur illud quod in se est malum, quam praeterire praecceptum disciplinae, quo prohibetur quod non est malum, nisi quia prohibitum.*

58. Objicies secundò: Prius Adam peccavit peccato superbiae, quam gulae, vel inobedientiae; & tamen peccatum Adami, quod transmittitur in posteros, non est superbiae, sed inobedientiae, ut patet ex verbis illis Apostoli ad Roman. 5. *Per unius inobedientiam peccatores constituti sunt*

multi; vel gula, ut docet Basilius homil. 1. de A
 jejuniu dicens: *Quia non jejunavimus, è para-
 diso excidimus*: Ergo primum Adæ peccatum
 non transmittitur in posteros. Antecedens verò
 passim docetur à SS. Patribus, & à D. Thoma
 2. 2. qu. 163. art. 1. ubi asserit primum peccatum
 Adami fuisse superbiam, constatque tum ex
 suggestione serpentis, *Erius sicut Dii scientes
 bonum & malum*: tum ex verbis illis Tobia mor-
 rientis ad filium: *Superbiam nūquam in tuo sensu,
 aut in tuo verbo dominari permitas: in ipsa enim
 initium sumpsit omnis perditio*. Quæ verba de
 primo peccato Adami, à quo omnis nostra per-
 ditio & peccatum ortum desumpsit, intelli-
 gunt S. Augustinus 14. de civit. cap. 13. D. Tho-
 mas loco citato, Abulenis in 3. cap. Genes.
 qu. 6. & plures alii.

59. Respondeo distinguendo Antecedens: Prius
 Adam peccavit peccato superbiæ, prius naturâ
 in genere causæ finalis, concedo Antecedens:
 prius tempore, nego Antecedens, & Conse-
 quentiam.

Explicatur hæc solutio: Primum Adæ pecca-
 tum fuit transgressio illius præcepti, *De ligno
 scientiæ boni & mali ne comedas*, Genes. 2. licet
 enim alia præcesserint interiora, præsertim pec-
 catum superbiæ, quod, ut docet S. Thomas
 loco citato, fuit omnium primum, exterius
 tamen nullum aliud prædictâ transgressione
 prius fuit, & quæ præcesserunt interiora, se
 habent respectu illius sicut actus interior, vel
 motivum quo inductus est Adam ad transgres-
 sionem talis præcepti, cum qua efficiunt unum
 peccatum completum: nam ut ait D. Thomas
 loco citato: *Ad unum peccatum multi motus con-
 currere possunt*. Et hîc qu. 82. art. 2. ad 1. dicit:
*In peccato primi parentis quod per originem tra-
 ducitur, fuerunt plures deformitates, scilicet su-
 perbia, inobedientia, gula, & alia hujusmo-
 di*. Deformitas tamen superbiæ fuit prior aliis
 prioritate naturæ, in genere causæ finalis,
 quia ex fine assimilationis ad Deum, indebito D

60. Dices: Saltem ex hac solutione sequitur non
 solum malitiam gula in illo peccato reperi-
 tam, sed etiam malitiam superbiæ ad nos derivari:
 Atqui hoc est falsum: Ergo &c. Sequela patet,
 Minor autem probatur. Deus Genes. 3. incipiens
 exequi pœnam, peccato capitali Adami imposi-
 tam, his verbis: *Maledicta terra in opere tuo,
 &c. causamque reddens talis punitionis, non
 dixit Adamo, quia superbus fuisti, sed quia au-
 disti vocem uxoris tue, & comeditisti*: At si mali-
 tia superbiæ, capitalis esset, & ad nos per origi-
 nem transiret, executio pœnæ pariter illi res-
 ponderet: Ergo cum solum malitia comestio-
 nis pro causa pœnæ assignetur, illa solum capi-
 talis fuit, & ad nos per originem transit.

61. Respondeo concedendo sequelam Majoris,
 & negando Minorem. Ad cujus probationem
 dicendum, quod licet Deus pro causa pœnæ
 Adamo infligat malitiam superbiæ non assigna-
 verit, non sequitur ipsam talis pœnæ non fuisse
 causam, saltem partialem & inadæquatam: si
 enim talis pœna fuit infligta pro malitia & de-
 formitate comestionis, à fortiori pro mali-
 tia superbiæ, quæ gravior est, utpote jure
 naturæ prohibita, infligi debuit. Ratio autem

cur Deus causam punitionis peccati Adæ red-
 dens, solum comestionis malitiam expressit, &
 non alias in hoc peccato inclusas, ea fuisse vi-
 detur, quod in comminatione cap. 2. facta, so-
 lum explicata fuerat malitia comestionis, ut pa-
 ter ex verbis illis, *In quacumque autem die com-
 deris ex eo, morte morieris*: comminatio autem
 hujus pœnæ ideo specialiter facta est pro trans-
 gressione illius præcepti, ut quia non erat de re
 secundum se mala, intelligeretur per illam in-
 curri mortem, quia prohibita erat.

62. Objicies tertio: Justitia originalis non tran-
 sfiret in posteros ex fide & humilitate primi pa-
 rentis, sed ex sola observantia præcepti de non
 comedendo de ligno prohibito: Ergo sola illius
 præcepti transgressio potuit derivari ad poste-
 ros, secundum ordinem de facto institutum.
 Consequentia patet: nam sola illius præcepti
 transgressio derivatur ad posteros, ex cujus ob-
 servantia nascerentur in justitia originali. An-
 tecedens autem probatur: Etsi Adamus fidelis &
 humilis fuisset, & in peccatum superbiæ non
 incidisset, si tamen præceptum illud positivum
 de non comedendo de ligno verito violasset, ejus
 posterum in justitia originali non fuissent nati, sed
 in peccato originali: Ergo nec ex fide, nec ex
 humilitate primi parentis, justitia originalis de-
 rivaretur in posteros.

63. Respondetur, quod sicut posterum Adami ex
 prima transgressione cujuscumque præcepti na-
 scerentur in peccato, ut supra probatum est,
 ad hoc ut nascerentur in justitia originali, non
 sufficiebat hujus vel illius præcepti observantia,
 sed requireretur observantia omnium, id est
 nullius præcepti transgressio: unde etsi Adamus
 legem illam positivam de non comedendo de li-
 gno verito observasset, si tamen totam legem
 non implevisset, sed aliquod ejus præceptum
 violasset, ejus posterum in originali justitia non
 fuissent nati.

§. III.

Corollaria præcedentis doctrine.

64. EX dictis inferes primò, non solum pueros
 Enatos ex infidelibus contrahere peccatum
 originale, sed etiam natos ex fidelibus; nam
 filii etiam fidelium indigent baptismo: bap-
 tismus autem in remedium peccati originalis insti-
 tutus est. Adde quod S. Joannes Baptista natus
 est ex parentibus fidelibus & sanctis; & tamen
 constat ex Evangelio illum fuisse sanctificatum
 in utero matris, subindeque in sua conceptio-
 ne peccatum originale contraxisse.

65. Inferes secundò, solum primum peccatum
 Adæ, non verò alia, vel ipsius, vel proximo-
 rum parentum, traduci in posteros. Ita D. Tho-
 mas art. 2.

Probatum prima pars: Illud solum peccatum
 per originem derivatur ad posteros, quod fuit
 capitale: Sed solum primum peccatum Adæ fuit
 capitale: Ergo illud solum per originem deriva-
 tur in posteros: Major patet ex supra dictis:
 Minor verò statuetur primò ratione D. Tho-
 ma. Illud solum peccatum fuit capitale, quod
 corrupt naturam, illamque spoliavit dono
 communi, Adamo pro se, & pro tota sua
 posteritate commisso, nempe originali justitia:
 Sed solum primum peccatum Adami hoc præsti-
 tit; alia enim ejus peccata, vel proximorum
 parentum, illam supponebant per primum ejus.

dem Adæ peccatum destructam: Ergo solum primum peccatum Adami fuit capitale. Secundò probatur eadem Minor. Alii parentes non fuerunt instituti capita à Deo, & primus parens post primum peccatum hanc capitis dignitatem amisit; alijs enim, cum tunc non posset in posteros iustitiam originalem transfundere, mansisset caput solum in ordine ad malum, quod est inconueniens: Ergo solum primum Adæ peccatum fuit capitale.

66. Deinde secunda pars Corollarii suaderi potest, tum ex Anselmo lib. de conceptu virgin. cap. 23. sic dicente: *Quoniam nullus post Adam potuit filiis suis iustitiam seruare, nullam video rationem cur proximorum parentum peccata filiorum debeant animabus imputari*: Tum etiam ex illo Apostoli ad Roman. 5. *Vnius delicto multi mortui sunt, & per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi*: quæ verba stare non possent, si aliorum parentum peccata nobis nocerent, & ad posteros transirent.

Nec obstat id quod dicitur Exodi 20. nempe quòd Deus visitat peccata parentum in filiis: hoc enim, ut ait S. Thomas infra qu. 87. art. 8. ad 1. *videtur referendum ad penas temporales, vel corporales, in quantum filii sunt quadam res parentum, & successores prædecessorum: vel si referatur ad penas spirituales, dicitur propter imitationem culpa, &c.*

67. Inferes tertio: quod si Adam non peccasset, peccante Cain, filii ejus non contraxissent peccatum originale: peccatum enim Cain non fuit capitale, sed personale; cum solus Adamus constitutus fuerit caput morale suæ posteritatis, quantum ad traductionem iustitiæ, vel peccati originalis.

68. Dices: D. Thomas qu. 5. de malo artic. 4. ad 8. videtur oppositum expressè docere, ait enim: *Si aliquis ex posteris Adam peccasset, eo non peccante, moreretur quidem propter suum peccatum actuale, sicut Adam mortuus fuit: sed posterius ejus moreretur propter peccatum originale.*

Respondent aliqui, D. Thomam hic art. 2. retractasse illam sententiam. Sed melius responderetur ipsum loqui non ex vi legis de facto statuta à Deo, sed ex vi alterius decreti, quod probabiliter autumat Deum in illa hypothesi habiturum: nam satis probabile & verisimile est, quòd decernente Deo non permittere peccatum in Adamo, & permittere in ejus filio, consequenter decerneret talem filium Adami constituere caput morale suorum descendendum, cum ratio capitis morales potentiam ad transfundendum in posteros peccatum, vel originalem iustitiam, prout ipsi placuerit, importeret: supposito autem hoc decreto, sine dubio peccatum illius in istos descenderet.

69. Inferes quartò, omnes homines ex Adamo per seminalem propagationem derivatos, nisi habeant speciale privilegium, peccatum originale contrahere: quia ut art. 3. ostendimus, peccatum originale, mediante semine vitiatò, seu virtute traducendi iustitiam originalem destituito, ab Adamo traducitur in posteros. Dixi, nisi habeant speciale privilegium, quia multi piè existimant, Beatissimam Virginem speciali privilegio à lege communi exemptam fuisse: Ecclesia tamen hoc adhuc non definit, sed liberam cuique facultatem reliquit tenendi in hac controversia partem affirmativam, vel negativam, prout vel magis pium, vel magis proba-

A bile judicaverit. Hoc enim testantur Sixtus IV. in constitutione quæ incipit, *Grave nimis*, confirmata à Concilio Tridentino in sess. 5. Pius V. in Bulla cujus initium est, *Super speculam*, data Romæ 1570. pridie Kalend. Decembris; Paulus V. in Bulla quæ incipit, *Regis pacifici*, edita die 6. Julii 1616. Gregorius XV. in constitutione quæ incipit: *Santissimus D. N.* edita 24. Maii 1622. Et in litteris ad Regem Catholicum, instantem & urgentem ut immaculatam conceptionem definire dignaretur, dicit: *Cum nondum aeterna sapientia Ecclesie sue tanti mysterii penetralia patefecerit, in Dei, Romanorumque Pontificum auctoritate, debent fideles populi quiescere.* Unde graviter excedunt, & graves Ecclesie censuras incurrunt, qui alterutrum ex his sententias, hæresi vel errore notare audent.

Inferes quintò cum D. Thoma hic artic. 4. quòd si aliquis miraculosè formaretur ex humana carne, sicut Eva ex costa Adæ, peccatum originale non contraheret: quia non descenderet ex Adamo per feminalem propagationem, nec esset in eo tanquam in principio activo, sed materiali tantum & passivo, vel ut ait D. Thomas hic art. 4. ad 3. *Esset in Adam secundum corpulentam substantiam, non secundum feminalem rationem.* Unde in Tridentino sess. 6. cap. 3. sic habetur: *Homines nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti.* Idem dicendum est de eo qui ex semine solius mulieris formaretur: nam etsi quidam arbitrentur semen matris activè ad generationem concurrere, quia tamen minus principaliter concurrat, non sufficit ad contractionem peccati originalis: unde Christus, qui non ex virili semine, sed ex purissimis B. Virginis sanguinibus fuit miraculosè conceptus, ex vi suæ generationis peccato originali caruit. Si autem quis ex solo semine viri, matrici mulieris absentis, divinà virtute, vel ministerio demonum infuso, formaretur, peccatum originale contraheret: quia ex Adamo per activam virtutem, in virili semine totaliter, vel saltem principaliter residentem, originem traheret.

D Inferes sextò: quod si Adam genuisset ante peccatum, proles non contraxisset peccatum originale. Idem existimo dicendum, si ante peccatum habuisset cum Eva congressum, & postea ante factum animationem peccasset. Ratio utriusque est, quia illi solum contrahunt originale peccatum, qui ratione virtutis feminalis erant contenti in Adamo, quando actu peccavit: At in his casibus proles non fuisset contenta in Adamo, quando actu peccavit, ratione virtutis feminalis, cum puer fuisset natus vel conceptus, aut saltem semen decidit ante peccatum Adami; unde tunc semen Adami nullam habuisset infectionem ad maculandum prolem, sed potius vigorem ad iustitiam originalem communicandam, ut patet ex dictis art. 3. Ergo &c. Eadem ratio convincit quòd si Adamus ante peccatum genuisset filium, deinde talis filius alios post Adami peccatum generasset, isti Adami nepotes peccatum originale non contraxissent: quia non fuissent in lumbis ejus quando peccavit, sed antecederent solum ad primum ejus peccatum, mediâ generatione parentis proximi, quam supponimus Adami peccatum præcessisse; unde producti fuissent virtute feminis non infecti, sed decisi ab Adamo iusto ante peccatum, subindeque præditi vigore ad iustitiam originalem

lem communicandam. De quo videri possunt A
Salmanticenses disp. 14. dubio 6. §. 3.

72. Inferes septimò, quòd si Eva peccasset, Adamo non peccante, filii ejus non contraherent originale peccatum, benè tamen è contra: quia scilicet Eva non fuit instituta caput morale humani generis, sed solus Adam.

Dices: Præceptum de non comedendo, & comminatio mortis, non solum Adamo, sed etiam Evæ facta sunt: Sed ex præcepto & comminatione suprâ intulimus pactum Dei cum Adamo, quo fuit constitutus caput morale humani generis: Ergo uterque debet caput agnoscere divisivè aut collectivè, & consequenter ab utroque culpa originalis contrahitur. Unde sicut ad Roman. 5. dicitur: *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit*, ita Eccle. 25. asseritur quòd à muliere initium factum est peccati.

Respondeo quòd licèt tam præceptum, quam comminatio mortis Adamum & Evam respexerint, diversimodè tamen; Evam quidem ut singularem personam, Adamum verò tanquam caput naturæ: unde à solo Adamo culpa originalis contrahitur, sicut ab eo solo justitia originalis in statu innocentie fuisset transfusa in posteros. Cùm verò dicitur quòd mulier est initium peccati, hoc intelligendum est per modum occasionis & susceptionis, non verò per modum principii transfusionis, ut explicat D. Thomas 1. ad Corinth. 15. lect. 3. & in 4. dist. 1. qu. 2. art. 2. quæstiunc. 2. ad 1.

ARTICVLVS V.

In quo essentia peccati originalis consistat?

73. **I**TA difficile est peccati originalis naturam comprehendere, ut ipse Augustinus Doctorum aquila, cujus acies perspicacissima secretiora divinæ gratiæ arcana penetravit, ad hujus difficultatis aspectum caligare, & in hac quæstione anceps dubiusque hætere videatur: nam in Epistola ad Hieronymum suam ignorantiam fateri non erubescens, ab illo petit edoceri, & libro de moribus Ecclesiæ cap. 22. dicit: *Hoc peccatum antiquo nihil est ad predicandum notius, nihil est ad intelligendum secretius*. Unde cùm, teste Tertulliano lib. 2. de Nat. Varietas opinionum veniat ex ignorantia veritatis, non mirum, si in hujus difficultatis resolutione Authores ita inter se dividantur, ut ferè tot sint sententiæ quot capita. Antequam eas referamus, & quid in hac materia probabilius, & menti S. Doctoris conformius sit, declaremus, errores Hæreticorum hujus temporis breviter confutandi sunt. Unde sit

S. I.

Hæreticorum errores referuntur ac refelluntur.

74. **I**NTER errores, qui circa naturam peccati originalis his temporibus prodire, primus & omnium absurdissimus est error Matthiæ Flacii Illirici, Lutheranorum rigidorum Patris, qui in libello de peccato originis asserit illud non esse accidens superadditum, sed ipsam substantiam animæ rationalis, quæ tota substantialiter mansit ex peccato Adami corrupta. Hic error, seu potius delirium, ab omnibus rejici-

Tom. III.

tur. Primò quia incidit in Manichæorum hæresim, qui peccatum substantiam quandam seu naturam esse asseriebant. Secundò, quia ex illo sequitur Deum esse authorem peccati originalis: cum enim anima, utpote per creationem facta, solum causetur à Deo, si seipsa, & non ratione alicujus superadditi, sit mala moraliter malitiâ originali, Deo talis malitia tribuenda erit. Tertio, quia pugnat cum Tridentino sess. 5. canone 5. asserente per baptismum tolli totum id quod habet veram & propriam rationem peccati, cùm tamen per baptismum nihil substantiale animæ rationalis tollatur. Denique quia Philosophiæ principii opponitur, ex quibus habetur animam rationalem immortalem & incorruptibilem esse.

Ex his confutatus manet secundus error parùm à præcedenti distans, qui est Lutheri, Kemnitii, & aliorum hæreticorum, asserentium quòd licèt peccatum originale non sit ipsa anima rationalis, est tamen aliquid substantiale corporeum, ut cor, hepar, vel ipsum compositum, quòd dicitur humana natura. De quo videri potest Belarminus lib. 5. de amissione gratiæ cap. 2.

Tertius eorumdem hæreticorum error, & ferè omnium qui Lutheri & Calvini semitis inceserunt, affirmat peccatum originale formaliter esse concupiscentiam & fomitem, quæ nos ad malum inclinant. Qui error hoc uno argumento proferitur. Per baptismum tollitur in renatis quicquid habet veram & propriam rationem peccati, ut definitur in Tridentino sess. 5. can. 5. & constat ex verbis illis Apostoli ad Roman. 8. *Nihil damnationis est in his qui sunt renati in Christo Jesu*: At concupiscentia non tollitur per baptismum, sed ad agonem in renatis relinquitur, ut ibidem sancta Synodus docet, & colligitur ex D. Paulo ad Roman. 7. dicente, *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ* &c. Ergo essentia peccati originalis nequit formaliter in concupiscentia consistere.

Hæc ratio probat, non solum in baptizatis, sed etiam in non baptizatis, concupiscentiam non esse formaliter originale peccatum: nam si hoc tollitur per baptismum, & illa remanet, manifestum est, neque ante baptismum ipsam concupiscentiam secundum se fuisse peccatum originale formaliter.

Obijciunt in primis hæretici varia Apostoli testimonia, in quibus concupiscentiam appellat peccatum: inter quæ istud ad Roman. 7. celebre est, *Jam non ego operor illud, sed quòd habitat in me peccatum*; id est concupiscentia: Sed illa non potest esse peccatum actuale, cùm non sit actus, sed habitus: Ergo erit peccatum originale.

Communis responsio est, Apostolum appellare concupiscentiam peccatum, non quòd sit peccatum formaliter, sed quia ex peccato est, scilicet originali, & ad peccatum inclinatur, videlicet actuale; seu quòd idem est, appellatur peccatum, quia est effectus peccati originalis, & causa peccati actualis. Ita Tridentinum sess. 5. can. 5. ubi sic dicitur: *Hanc concupiscentiam, quam aliquando Apostolus peccatum appellat, Sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quòd verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinatur*. Quam doctrinam desumpsit Concilium ex Augustino

lii

lib. 1. retract. cap. 15. & lib. 1. de nuptiis cap. A
23. ubi dicit concupiscentiam vocari peccatum
quia peccato facta est. cum jam in regeneratis non
sit ipsa peccatum; sicut vocatur lingua locutio
quam facit lingua, & manus vocatur scriptura
quam facit manus. Itemque sic vocatur pecca-
tum, quia peccatum, si vincit, facit: sicut vo-
catur frigus pigrum, non quod à pigris fiat, sed
quod pigros faciat.

79. Sed contra hanc solutionem instabis ex eod-
dem S. Doctore lib. 5. contra Julian. cap. 3.
ubi sic ait: Sicut cecitas cordis & peccatum est,
quo in Deum non creditur, & pœna peccati quæ
cor superbum digna animadversione puniuntur, &
causa peccati, cum aliquid mali cordis errore
committitur: ita carnis concupiscentia, adversus B
quam bonus concupiscit spiritus, & peccatum est,
quia inest illi inobediencia contra dominatum
mentis, & pœna peccati est, quia reddita est me-
ritis inobediencia, & causa peccati est, defectio-
ne consentientis, vel contagione nascentis. Qui-
bus verbis aperte docet concupiscentiam esse in
se peccatum, & non solum causam vel effectum
peccati.

80. Respondeo concupiscentiam idcirco ab Augu-
stino dici esse peccatum, & non solum causam
vel effectum peccati, quod sit vitium & infir-
mitas naturæ, prout à Deo fuit instituta, tol-
lens primam illius integritatem & perfectio-
nem; non autem quod sit propriè & formaliter
peccatum aut offensa Dei: ibi enim agebat C
contra Pelagianos, asserentes concupiscentiam
non esse malam, nec vitium aut infirmitatem
naturæ, sed rem prorsus indifferentem; contra
quos dicit eam esse malam, pœnamque peccati,
ac vitium naturæ institutæ à Deo.

Dices, Comparat Augustinus concupiscentiam
cum cœcitate cordis, quæ Deo non credi-
tur: Sed hæc propriè & formaliter est pecca-
tum: Ergo & concupiscentia.

81. Respondeo primò: Etiam si cœcitas cordis
esset peccatum, non tamen sequeretur concu-
piscenciam apud Augustinum, esse peccatum;
quandoquidem non est necesse, ut quæ inter se
comparantur, per omnia & in omnibus conveniant,
sed satis est quod in aliquo conveniant: quod in omnibus ferè cõparationibus repetitur. D

Respondeo secundò, ipsam cordis cœcita-
tem, nisi sit aliquo pacto voluntaria, non esse
propriè peccatum, ut constat in infidelibus nega-
tivè, qui nihil unquam de Evangelio audierunt,
nec audire potuerunt, in quibus pro-
pterea ignorantia mysteriorum fidei prorsus est
inculpabilis, ut docet S. Augustinus Epist. 105.
dicens: *In illis qui non audierunt, neque potue-
runt, pœna peccati est non credere, non autem
peccatum.* Et S. Thomas 2. 2. qu. 10. art. 1. his
verbis: *Si infidelitas accipiatur secundum nega-
tionem puram, sicut in illis qui nihil audierunt
de fide, non habet rationem peccati, sed magis
pœna, quia talis ignorantia divinatorum ex pecca-
to primi parentis consecuta est.* E

82. Objicies secundò: Concupiscentia est for-
maliter malum morale: Ergo est peccatum for-
maliter: Sed non personale, ut patet: Ergo ori-
ginale. Antecedens, in quo est difficultas, sua-
detur primò. Id quod legi opponitur, est malum
morale formaliter: Sed concupiscentia opponi-
tur legi, juxta illud Pauli ad Roman. 7. *sentio
aliam legem in membris meis repugnantem legi
mentis meæ:* Ergo est malum morale formali-

ter. Secundò, Solum malum morale odio habe-
tur à Deo, cum nihil odio habeat eorum quæ
fecerit, & omnia fecerit, præter peccatum seu
malum morale: At Deus concupiscentiam odio
habet, ut docet Augustinus in illud Psal. 45.
Malitiam autem non odit: quocirca etiam
justi illam odio prosequuntur, juxta illud Pauli
ad Roman. 7. *Quod odi malum illud facio:*
Ergo concupiscentia est formaliter malum mor-
rale. Probatur tertio idem Antecedens: Solum
malum morale subterfugit Dei causalitatem, jux-
ta illud Joan. 1. *sine ipso factum est nihil,* id est,
Augustino interprete, sine ipso factum est pec-
catum, quod nihil est: Sed concupiscentia cau-
salitatem Dei subterfugit; aliàs cum illa ad pec-
catum inclinet, Deus illam causans, ad pecca-
tum instigaret: Ergo est formaliter malum
morale.

Respondeo, negando Antecedens, Ad cujus
primam probationem, distinguo Majorem: Id
quod legi opponitur formaliter ratione sui, est
malum morale formaliter, concedo Majorem:
quod legi opponitur tantum causaliter, nego
Majorem. Similiter distinguo Minorem: concu-
piscencia opponitur legi, causaliter, concedo
Minorem: formaliter, nego Minorem, &
Consequentiam.

Ad secundam probationem, nego Majorem:
non enim solum odio habetur à Deo quod est
malum morale formaliter, sed etiam quod est ma-
lum morale causaliter, id est causa malitiæ mor-
nalis, ut constat in habitu vitioso, in materia-
li peccati, reduplicativè ut tale est, seu prout
fundat malitiam moralem: utrumque enim odio
habetur à Deo, & tamen in neutro malitia mor-
nalis reperitur formaliter, sed causaliter tantum
aut fundamentaliter. Ex quo patet solutio ad ter-
tiam probationem. Major enim pariter neganda
est: habitus siquidem vitiosus, & materiale pec-
cati, reduplicativè ut tale, seu prout fundat mali-
tiam moralem, non causalitè à Deo, & tamen
non sunt formaliter mala malitiæ morali, sed cau-
saliter tantum vel fundamentaliter, ut diceba-
mus: unde licet concupiscentia accepta formaliter
non causetur à Deo, non sequitur eam esse
formaliter malam malitiæ morali, sed causaliter
tantum, quatenus inclinat ad peccatum, & est
causa illius. Potest etiam dici mala & peccatum
materialiter, quia ut docet D. Thomas hic ar. 3.
*Peccatum originale materialiter est concupiscen-
tia, formaliter verò defectus originalis justitiæ.*

Sed quæres, an ly materialiter, à D. Thoma
propriè & in rigore usurpetur, vel solum largè
& impropriè, quatenus id quod consequenter
& illativè ad peccatum originale se habet, quod-
dammodo ejus materia dici potest?

84. Respondeo cum Salmanticensibus hic disp.
16. dub. 4. §. 3. concupiscentiam, juxta doctri-
nam D. Thomæ, esse verè & propriè materiam
originalis peccati, eoque modo quo in actuali
actus exterior habet se ut materia, respectu in-
terioris, vel conversio respectu averfionis. Ita
enim expressè docet S. Doctor qu. 3. de malo
art. 7. in corp. ubi sic concludit: *Ignorantia &
fomes sunt materialia in originali peccato, sicut
converso ad bonum commutabile in actuali.* Et
qu. 4. art. 2. multoties id repetit tam in corpore
quàm ad argumenta: in solutione verò ad 11.
sic ait: *Concupiscentia potest dupliciter considera-
ri: uno modo secundum quod est in alio, & hoc
modo concupiscentia que est in patre ponitur cau-*

sa originalis peccati, quod est in filio, & non est A de essentia ejus, sed precedit ipsum: alio modo potest considerari secundum quod est in eodem, & est causa per modum materiae, quae est de essentia rei, & precedit quodammodo per modum materiae, sicut corpus precedit animam in ordine cause materialis.

§. II.

Absurda vel improbabilia quorundam Catholicorum sententia excluduntur.

85. PRÆTER errores manifestos §. precedenti confutatos, sunt quaedam Catholicorum sententia, quae licet hæretica non sint, erroneæ tamen, aut errori proximæ censentur, vel saltem ut absurda & improbabiles communiter à Theologis rejiciuntur. Hujusmodi est sententia illa de qualitate morbida, causata ex sibilo serpentis, in qua Gregorius Ariminensis, & quidam alii antiqui Theologi, essentiam peccati originalis constituunt, de qua supra art. 3.

Ejusdem farinae, seu furfuris est sententia Alberti Pighii, & Ambrosii Catharini, qui nihil intrinsecum in parvulis agnoscunt, in quo essentia peccati originalis consistat: unde illud constituunt in peccato actuali Adami, prout extrinsecè parvulos peccatores denominat; indeque colligunt, peccatum originale non multiplex, sed unum numero, in omnibus parvulis esse. Eandem sententiam tuetur Alphonsus S. Ineron super cap. 5. Epistolæ ad Roman. disp. 45. 46. & 47.

86. Illa tamen ut erronea communiter rejicitur, & Vazquez hic disp. 132. cap. 3. eam errori Pelagii negantis originale peccatum in parvulis annumerat. Et saltem negari non potest, quin sit in fide periculosa, & à prædicto errore parum recedens; idèdque aboleri iusta est in Indice expurgatorio, verbo *Ambrosius Catharinus*, potestque breviter confutari. Primò, quia Apostolus ad Roman. 5. ait: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum*: Sed hoc non potest verificari de peccato actuali Adami, cum illud fuerit actus immanens: Ergo præter actuale Adami peccatum datur aliquid intrinsecum, ad posteros ejus transiens, quo intrinsecè peccatores denominantur.

87. Secundò impugnatur prædicta sententia: Tridentinum sess. 5. can. 3. docet peccatum originale per propagationem ab Adamo transfundi in posteros, omnibus inesse, esseque omnibus proprium. Et sess. 6. cap. 3. ait quod *Homines, dum concipiuntur, propriam injustitiam contrahunt*: Sed peccatum quod fuit in Adamo nihil horum habet; neque enim inest ejus posteris, aut eos afficit intrinsecè, sed solum extrinsecè & moraliter; neque est uniuscujusque proprium peccatum, sed unum commune pro omnibus; neque est aliquid traductum per generationem tanquam per causam: Ergo juxta Tridentinum aliquid distinctum à peccato Adami debet admitti, in quo essentia peccati originalis consistat.

88. Tertio, Idem Concilium ibidem comparat peccatum & injustitiam quam ex Adamo per generationem accipimus, cum justitia & sanctitate, quam à Christo Domino per baptismi regenerationem recipimus: Sed hæc est nobis intrinseca, inestque unicuique justificato sua propria sanctitas, distincta à sanctitate ipsius Christi: Ergo similiter in unoquoque ex his

Tom. III.

qui ex Adamo propagantur, debet esse sua propria injustitia, & peccatum intrinsecum, distinctum à peccato ipsius Adami.

Denique impugnatur: Pœna damni, quæ est 89. carentia divinæ visionis, & correspondet culpæ originali, intrinsecè afficit omnes qui ante baptismum decedunt, neque est una pro omnibus, sed inest singulis unicuique propria, ut est per se notum: Ergo & peccatum originale, aliàs non esset proportio inter culpam & pœnam.

Dices: Ad Roman. 5. dicitur, *Per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi*: Sed 90. constituti per aliquid, non denotat causam efficientem, sed formalem: Ergo inobedientia actualis Adami, non effectivè, sed formaliter constituit parvulos peccatores; & consequenter in illa consistit essentia culpæ originalis.

Respondeo quod licet regulariter, *ly constituti per aliquid*, causam formalem significet, non usurpatur tamen ab Apostolo in sensu formali, sed causali, ut ex verbis sequentibus patet: *Sicut per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi, ita & per unius obedientiam justii constituuntur multi*: At per obedientiam Christi non constituimur justii formaliter, sed effectivè solum, quatenus Christi obedientia est causa meritoria justitiæ seu gratiæ justificantis nos formaliter, ut patet ex Tridentino sess. 6. can. 10. & 11. Ergo illa verba: *per inobedientiam unius*, non denotant causam formalem infectionis habitualis parvulorum, sed duntaxat effectivam.

Tertia sententia, quæ ut absurda & impro- 91. babilis communiter rejicitur, asserit essentiam culpæ originalis in reatu pœnæ consistere. Hanc docuerunt Roffensis art. 2. contra Lutherum, Altiliodorensis tract. 28. cap. 2. & Durandus in 2. dist. 30. qu. 3. illamque Vazquez disp. 13. cap. 3. attribuit Augustino, & conatur ostendere alienas ab ejus mente esse glossas aliquorum, qui in vero & sano sensu mentem illius explicare voluerunt, de quo infra. Cæteris tamen Theologis improbabili hæc sententia visa est: Nam nomine *reatus* intelligitur obligatio ad pœnam, vel condignitas pœnæ: Sed in neutro potest essentia culpæ originalis consistere: Ergo non est in reatu constituenda. Minor probatur. Et in primis quòd in obligatione luendi pœnam consistere nequeat, manifestum videtur: tum quia talis obligatio supponit culpam, cum nemo obligetur ad pœnam, nisi quia habet culpam: tum etiam quia perseverante culpâ, potest tolli obligatio ad pœnam, si Deus peccatori pœnam remittat, ut potest. Quòd verò essentia culpæ originalis in reatu accepto pro condignitate pœnæ consistere nequeat, hac ratione suadetur. Condignitas pœnæ est proprietas consequens culpam, sicut condignitas præmii consequitur bonitatem moralem actus meritorii: Ergo essentia culpæ originalis consistere nequit in reatu accepto pro condignitate pœnæ.

Dices primò: Dionysius de divin. nomin. cap. 4. quem refert & sequitur D. Thomas infra qu. 87. art. 1. ad 2. ait, *puniri non est malum, sed fieri pœnâ dignum*: Ergo dignitas pœnæ est malitia moralis, ac proinde sufficiens ut peccatum originale constituat in ratione peccati.

Respondeo quòd esse pœnâ dignum, est malum moraliter, non primariò & per modum essentia peccati, sed ex consequenti, secundariò, & per modum proprietatis malitiæ: sicut enim bo-

num morale suas habet passiones, quæ non con- A]stituunt essentiam bonitatis moralis, sed consequuntur illam, inter quas numeratur dignitas præmii vel laudis, quæ consequitur ad actum virtutis, ut docet D. Thomas supra qu. 21. art. 2. ita malum morale suis proprietatibus gaudet, & una ex illis est dignitas pœnæ.

94. Dices secundò: D. Augustinus variis in locis docet concupiscentiam in non baptizatis esse originale peccatum, non ratione sui, sed ratione reatus, & idem esse tolli reatum, ac tolli peccatum originale, etsi maneat concupiscentia, quia licet maneat actu, transit reatu: Ergo ex mente Augustini peccatum originale in reatu consistit.

95. Respondet Vazquez, ubi supra, Augustinum revera in ea fuisse sententia: cum enim (inquit) circa essentiam peccati originalis multoties suam ignorantiam fateatur, nihil mirum, si vir alioquin doctissimus, & sanctissimus, difficultate rei oppressus, nihil aliud invenerit, in quo essentiam peccati originalis constitueret, quam reatum illum, & in re difficili (ut loquitur Salas disp. 11. sect. 2.) probabiliter fuerit deceptus.

96. Sed hæc responsio S. Doctore, & toti Ecclesiæ injuriosa videtur: Nam sententia illa quæ peccati originalis essentiam in solo reatu & obligatione ad pœnam constituit, in Pelagianorum errorem incidit, ut fateatur ipse Vazquez loco citato num. 14. & patet manifestè: Pelagiani enim non negabant in posteris Adæ obligationem luendi pœnas, sed solum contendebant illam non oriri ex peccato parvulis proprio, seu in ipsis existente, sed ex peccato primi parentis; quod totum fateatur qui originale culpam in sola obligatione ad pœnam constituunt: Ergo si hanc sententiam tenuit Augustinus, in Pelagianam hæresim incidit, & verbis tantum, non re ipsa, originale culpam in posteris Adæ admittit. Quod absurdissimum est, nec solum Augustino, sed etiam toti Ecclesiæ injuriosum: cum sanctum illum Doctorem, ut præcipuum Pelagianæ hæresis extirpatorem, ac invictissimum fidei athletam & Atlantem Ecclesia veneretur & laudet.

97. Hac ergo rejectâ solutione, responderi potest primò cum Montezino, Augustinum lib. 1. de nuptiis cap. 25. & 26. ubi prædictam insinuavit sententiam, non dixisse culpam originale consistere in reatu pœnæ, sed in reatu absolutè: reatus autem absolutè sumptus, est quid diversum à reatu pœnæ, seu obligatione ad illam, & potest accipi pro essentia culpæ, in qua radicatur obligatio ad pœnam; sicque de factò sumitur à D. Thoma hic qu. 81. art. 3. ad 2. asserente per baptismum tolli peccatum originale secundum reatum, id est quantum ad culpam: quo loquendi modo utitur Tridentinum sess. 5. can. 5. & in Scriptura sacra sæpè reatus nomine culpa intelligitur, ut patet ex illo Exodi 32. *Percussit Deus populum pro reatu vituli*, id est pro culpa adorationis vituli.

Secundò dici potest, quod si aliquando Augustinus in reatu pœnæ essentiam culpæ originalis constituit, non accepit reatum formaliter pro obligatione ad pœnam, sed radicaliter & fundamentaliter, pro radice scilicet & fundamento talis obligationis, quæ est privatio justitiæ originalis, in qua, ut infra dicemus, essentia peccati originalis formaliter consistit.

Quorundam recentiorum Thomistarum sententia confutatur.

98. QUIDAM recentiores Thomistæ existimant peccatum originale consistere formaliter in conversione habituali ad creaturam, seu in habitu inclinante hominem ad bonum commutabile ut in ultimum finem, causato in nobis ex peccato Adami. Ita docent Martinez hic qu. 82. art. 1. dub. 1. conclus. 4. Nuño 3. p. qu. 86. art. 2. dub. 2. & Magister Herrera lib. de concep. virginis cap. 15.

99. Hæc sententia, licet majorem probabilitatis speciem præ se ferat, quam præcedentes, gravioribusque nitatur fundamentis, displicet nihilominus aliis D. Thomæ Discipulis. Primò, quia S. Doctor qu. 5. de malo ar. 2. ait: *In peccato originali non est conversio, sed sola averfio, vel aliquid averfioni respondens, scilicet destitutio animæ à justitiâ originali; & idè peccato originali non debetur pœna sensus, sed solum pœna damni, scilicet carentia visionis divinæ.* Ergo juxta principia doctrinæ D. Thomæ, peccatum originale non potest consistere in conversione habituali ad creaturam ut ultimum finem, causata in nobis ex peccato Adami.

100. Confirmatur: D. Thomas locis §. sequenti citandis, nihil aliud in peccato originali agnoscit, nisi pro materiali concupiscentiam, & pro formali privationem originalis justitiæ: At si formaliter esset aliquid positivum, nimirum conversio habitualis ad bonum commutabile, aliquid aliud importaret, imò privatio originalis justitiæ, ejus essentiam & rationem formalem minimè ingrederetur: Ergo &c.

101. Secundò, Ex peccato Adami non potest resultare in nobis aliqua qualitas, seu habitus inclinans animam in bonum commutabile ut in ultimum finem: Ergo in tali habitu, seu habituali conversione, peccatum originale consistere nequit. Consequentia manifesta est, peccatum enim originale ex præterito Adami peccato transfunditur & derivatur in posteros. Antecedens verò suadet: Vel talis habitus derivaretur in nobis ex peccato Adami ut à causa efficiente physica, vel duntaxat ut à causa morali? Neutrum dici potest: Ergo &c. Major patet, Minor probatur quantum ad primam partem. Si peccatum Adami esset causa physica transfusionis hujusmodi habitus, inclinantis animam in bonum commutabile ut in ultimum finem, vel id haberet ex natura sua, vel ex elevatione divina, vel ex vi pacti quo Deus Adamum constituit suæ posteritatis caput? Sed ex nullo ex his capitibus id potest habere: Ergo non potest esse causa physica transfusionis illius habitus in posteros. Major patet à sufficienti enumeratione eorum, à quibus dictam causalitatem peccatum Adæ fortiri poterat. Minor autem pro prima parte manifesta videtur. Actus enim quo Adam peccavit, fuit immanens ex natura sua: Ergo solum habet ex illa, & attentis quæ illi ab intrinseco competunt, posse terminum physicè in proprio subjecto producere; hæc enim est natura actus immanentis.

102. Secunda etiam pars Minoris non minus videtur perspicua, quia aliàs transfusio culpæ originalis Deo tribueretur, essetque ab illo ut auctore speciali; quod non minus ei repugnat

quàm esse causam peccati actualis. Sequela patet: A
Effectus enim proveniens ab aliquo ut elevato,
attribuitur elevanti, ut in effectibus omnium
instrumentorum videre licet: Ergo si peccatum
Adami physicè efficienter ex elevatione divina
ad peccati originalis, seu prædicti habitus, in quo
Adversarij peccatum originale formaliter con-
sistere docent, transfusionem concurreret, Deo ut
causæ speciali ejus transfusio tribueretur.

103. Tertia verò pars suadetur: Actus ille ex vi
æti non fuit immutatus physicè, sed ad summum
moraliter: Ergo quoad physicum influxum
æquè impotens manit, supposito pacto, ac erat
ante pactum; transitus enim de non potente
physicè in physicè potentem, cum physicus &
intrinsicus sit, physicam & intrinsicam varia-
tionem exposcit.

104. Ex hoc confutata manet solutio aliquorum,
qui dicunt peccatum Adami habere quod sit
causa illius habitus, inclinantis animam in bo-
num commutabile, ex eo quod est peccatum capi-
tis, habentis proinde vim infectivam totius
naturæ. Nam peccatum Adami, ex eo quod fue-
rit peccatum capitis, nihil physicum habet, quod
non haberet, si esset ab illo patratum ut à singu-
lari persona: At hoc secundo modo peccatum
ab ipso non haberet vim ad physicè producen-
dum prædictum habitum in nobis: Ergo neque
illum habet, licet ab ipso ut à capite naturæ
committatur.

105. Secundo probatur eadem prima pars Minoris
principalis. Peccatum actuale Adami non existit
modò physicè: Ergo nequit physicè efficienter
influcere in prædictum habitum ad bonum com-
mutabile inclinans, in quo Adversarij pecca-
tum originale constituunt.

106. Dices, quod licet peccatum Adami non exi-
stat formaliter in se, existit tamen virtualiter in
semine corrupto, quod est instrumentum pro-
ductivum naturæ, & peccati originalis conse-
quentis naturam.

Sed contra: Illud peccatum nihil physicum
produxit in semine, per quod in ratione instru-
menti physicè in prædictum habitum influentis
constitueretur: Ergo nequit virtualiter existere
in semine. Consequentia patet, nam agens prin-
cipale solum existit virtualiter in alio, vel quan-
do est virtus illius ex natura sua, sicut calor est
virtus ignis, vel quando aliquid in illo producit,
ratione cujus illud sibi subordinet: At semen ex
natura sua non est virtus peccati Adami, sed so-
lius naturæ humanæ: Ergo si in semen nihil phy-
sicum ex peccato Adami derivetur, non potest
tale peccatum in eo virtualiter remanere. Ante-
cedens autem probatur primò ex jam dictis:
nam illud physicum nequit ex peccato Adami ex
sua natura, & attentis illis que ab intrinseco ta-
li peccato competunt, efficienter causari: cum
attentà physicà entitate illius, sit ejusdem ratio-
nis ac si capitale non esset; nec ex elevatione di-
vina, neque ex vi pacti, ut jam ostendimus: Ergo
nihil physicum ex illo potest derivari in se-
men &c. Secundo idem Antecedens suadetur ex
dictis supra art. 3. Vel illud physicum per pecca-
tum Adami productum in semine, esset qualitas
morbidæ permanentè ipsi inherens, ut volue-
runt Gregorius, Richardus, & alij antiqui Theo-
logi; vel qualitas fluida, seu motio intentiona-
lis, semen subordinans peccato Adami ut causæ
principalis, sicut aliqui ex nostris Thomistis exi-
stimant? Neutrum dici potest, ut ibidem evi-

107. denti ratione monstravimus: Ergo ex peccato
Adami nihil physicum potest produci in semine,
per quod in ratione instrumenti physici ad pro-
ducendum prædictum habitum, in quo Adver-
sarij peccatum originale consistere docent, con-
stituitur.

Dices, ex hac ratione sequi, quod etiam juxta
nostram sententiam, constituentem peccatum
originale in privatione, semen non possit per
modum instrumenti physici ad ejus productio-
nem concurrere, cujus oppositum supra art. 3.
docuimus.

Sed negatur sequela, nam juxta sententiam
constituentem peccatum originale in privatio-
ne, non requiritur ad ejus efficientiam superad-
ditio alicujus virtutis positivæ in semine, sicut
necessaria est juxta constituentem illum in habi-
tu; sed sufficit vis quædam privativa, seu defe-
ctus vigoris ad communicandum justitiam origi-
nalem, quo pollebat in statu innocentæ, ut ibi-
dem declaravimus.

108. Secunda pars Minoris principalis, in qua dixi-
mus, Adamum per suum peccatum non posse esse
causam efficientem duntaxat moralem prædicti
habitus, ad bonum commutabile inclinantis (in
quo Adversarij peccatum originale constituunt)
breviter suadetur. Tum quia causa moralis non
præbet ex vi sua sufficientem influxum in effe-
ctum, quo illum executioni mandat, sed tantum
ad id movet & excitat alienam voluntatem:
constat autem Adamum non hoc modo ad pec-
catum originale, quod in nobis transmittitur,
concurrere, cum nulla sit alia voluntas quam
moveat & excitet ad ejus productionem. Tum
etiam quia causa moralis alicujus effectus sem-
per debet habere comitem causam ejus phy-
sicam, nempe illam voluntatem quam allicit &
mover ut illum executioni mandat: Ergo quic-
quid sit de causalitate morali Adami in nostrum
peccatum, debet necessariò concedi aliqua causa
physica, quæ ad illud executivè concurrat.

Hæc sententia magis confutabitur ex dicendis
disputatione sequenti, ubi ostendemus peccatum
habituale personale non consistere in habitu in-
clinante voluntatem in bonum commutabile ut
in ultimum finem: si enim Adamus in sua
propria voluntate non produxit talem habitum
quando deliquit, neque illum produciunt alij
peccatores, non est cur ab ipso Adamo produci
debeat in voluntate parvulorum, in quibus non
plura requirenda sunt pro constituendo origina-
li peccato, quàm in eodem Adamo & in reli-
quis pro constituendo habituali peccato perso-
nali, ut de se manifestum est.

S. IV.

Vera sententia explicatur. & auctoritate
D. Thomæ fulcitur.

109. LICET in hac questione difficile non sit alio-
rum impugnare placita, & ostendere quid
non sit originale peccatum, veram tamen pro-
ferre sententiam, & explicare quid illud sit, &
in quo ejus ratio formalis consistat, difficillimum
apparet, eò quòd hujus peccati natura obscu-
rissima sit, & humanæ mentis aciem planè tran-
scendat. Attamen ea opinio videtur probabilior,
ac menti & doctrinæ D. Thomæ conformior,
quæ docet rationem formalem constitutivam
peccati originalis, esse privationem justitiæ ori-
ginalis, esse privationem justitiæ ori-

ginalis, voluntariam nobis ex vi peccati Adami, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut auferat præcipuè ipsius effectum primum, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificanti, qui est sanctificare & rectificare animam in ordine ad Deum. Ita communiter sentiunt nostri Thomistæ, & plures ex Recentioribus, favetque D. Anselmus lib. de conceptu Virg. cap. 26. ubi ait: *Peccatum originale aliud intelligere nequeo in ipsis infantibus per inobedientiam Adæ, nisi nuditatem justitiæ.* Sed præ omnibus hanc sententiam clarissimè docet S. Thomas hinc qu. 82. art. 3. ubi expressè dicit quod *privatio originalis justitiæ, per quam voluntas subdebetur Deo, est formale in peccato originali.* Et deinde sic concludit: *Peccatum originale, materialiter quidem est concupiscentia, formaliter verò est defectus originalis justitiæ.* Similia habet qu. 3. de malo art. 7. dicens, *In peccato originali est aliquid formale, scilicet carentia originalis justitiæ:* quod etiam repetit qu. 4. art. 2. in corp. & ad 10. & pluribus aliis in locis, quæ brevitatis causâ prætermittimus.

110. Nec valet responsio Gregorij de Martinez, dicentis D. Thomam locis citatis non sumere ly *formale*, pro constitutivo, sed pro consequenti & completivo, quemadmodum nos ipsum exposuimus supra disp. 3. art. 1. §. 3. dum affirmat privationem & aversionem habere se formaliter in peccato actuali. Non valet, inquam, hæc interpretatio: Tum quia D. Thomas ita assignat pro formali peccati originalis privationem justitiæ originalis, ut nullius alterius formalis, neque in eisdem locis, neque alibi, mentionem faciat: si autem sentiret dari aliud constitutivum formale & primum, ejus procul dubio expressè & formaliter aliquando meminisset. Tum etiam, quia locis citatis adæquatè explicat totum quod ad constitutionem peccati originalis concurrat, per privationem quam appellat formale, & per illud quod vocat materiale; & idè ratio formalis constitutiva illius debet in uno ex istis duobus contineri: Sed non continetur in illo quod appellat materiale, ut patet; cum nihil aliud sit præter concupiscentiam, quam omnes Catholici debent à formali peccato originali excludere, ut §. 1. ostendimus: Ergo includitur in eo quod appellat formale, quod est privatio justitiæ originalis.

111. Nec huic evasioni favet id quod de peccato actuali subditur: nam pro hujus constitutivo habemus plura D. Thomæ testimonia, loco citato adducta, quibus expressè affirmat dari in peccato actuali malitiam positivam & contrariam, illudque specificari in ratione peccati, per tendentiam positivam ad objectum dissonum rationi & legi, cum quibus stare nequit quod constituitur per privationem; & idè quando hunc appellat formale, jure optimo id exponimus de formali consequenti & completivo: sed pro peccato originali nullum est testimonium, in quo affirmet constitui per positivum, aut dari in eo aliquid aliud pro formali, præter privationem originalis justitiæ, imò in omnibus locis in quibus hanc questionem pertractat, tale formale excludit: unde testimonia adducta non nisi de formali & primario ac essentiali constitutivo intelligi possunt.

112. Non valet etiam quod alij dicunt, nimirum D. Thomam locis citatis, ubi pro formali constitutivo peccati originalis, privationem justitiæ ori-

ginalis assignat, non loqui de tali peccato ut peccatum est, & ut habet rationem mali moralis, sed prout habet rationem mali simpliciter. Non inquam valet, nam manifestum est S. Doctorum locis citatis, & præsertim hic tota quæst. 82. agere de peccato originali secundum sibi propria, & ut culpa & malum morale est, ac inordinata dispositio naturæ humanæ, specialique ratione justitiæ originali oppositum, non verò ut est malum simpliciter, & prout cum aliis malis etiam non moralibus convenit.

§. V.

Rationes Theologicae exponuntur.

PRÆTER testimonia jam adducta, plurimæ sunt rationes Theologicae, quibus hæc sententia suaderi potest. Prima est: Culpa originalis non est peccatum actuale, sed habituale, cum permaneat in anima pueri, donec per gratiam baptismalem deleatur: Atqui peccatum habituale non consistit formaliter in positivo, sed in privativo, nimirum in privatione gratiæ sanctificantis, ut disputatione sequenti ex S. Thomæ ostendemus: Ergo & peccatum originale.

Secunda ratio: Peccatum originale formaliter & essentialiter consistit in eo quod per se primò tollitur per baptismum; cum hoc sacramentum ad delendam culpam originale institutum sit: Sed per baptismum per se primò tollitur privatio justitiæ originalis, quantum ad effectum primum, cum per illud per se primò conferatur gratia habitualis, mentem Deo conjungens: Ergo peccatum originale consistit formaliter in privatione justitiæ originalis, ut auferat effectum ipsius primum communem tali justitiæ, & gratiæ sanctificanti, qui est rectificare animam, & ipsam Deo ut ultimo fini conjungere.

Tertia ratio: Illud in unaquaque re se habet ut ratio constitutiva, à quo tanquam à radice & origine cætera ad illam pertinentia dimanant & consequuntur: Sed à privatione justitiæ originalis, quantum ad primum ejus effectum, conjunctionem scilicet mentis ad Deum, dimanant aliæ deordinationes ex peccato Adami ad nos transfusæ per generationem: Ergo talis privatio est ratio constitutiva peccati originalis. Major patet, Minor probatur. Ex peccato Adami derivantur in posterum fomes, seu concupiscentia, & rebellio appetitus inferioris contra superiorem, pœnalitates corporeæ, ut morbi, dolores, defatigatio corporis, necessitas moriendi, aliæque miseriæ quas quotidie experimur, & quæ naturæ vulnera appellari solent, ut declarat S. Thomas infra qu. 8. art. 3. ubi docet quatuor esse vulnera naturæ ex peccato consequentia, nempe infirmitatem, ignorantiam, malitiam, & concupiscentiam: omnes autem illæ deordinationes & vulnera, ex privatione justitiæ originalis quantum ad primum ejus effectum procedunt, ut ibidem explicat S. Doctor his verbis: *Per justitiæ originale perfectè ratio continebat inferiores animæ vires, & ipsa ratio à Deo perficiebatur ei subiecta. Hæc autem originalis justitiæ subtrahita est per peccatum primi parentis: & idè omnes vires animæ remanent quodammodo deficiente proprio ordine, quo naturaliter ordinantur ad virtutem, & ipsa deficiunt, vulneratio dicitur naturæ.* Idipsum fusè & eleganter exponit opusc. 3. cap. 192. ubi sic discurre: *Quia distri-*

status (scilicet iustitiæ originalis) tam ordinata integritas tota causabatur ex subiectione humane voluntatis ad Deum, consequens fuit, ut subditi humanâ voluntate à subiectione divina, deperiret illa perfecta subiectione inferiorum virium ad rationem, & corporis ad animam: unde consequutum est, ut homo sentiret in inferiori appetitu sensibili concupiscentiâ, & irâ, & careretur passionum inordinatos motus, non secundum ordinem rationis, sed magis ei repugnantes, & eam plerumque obnubilantes, & quasi perturbantes: & hæc est repugnantia carnis ad spiritum, de qua Scriptura loquitur &c. Et cap. sequenti: Consequutum est etiam ut in corpore sentiretur corruptionis defectus, ac per hoc homo incurreret necessitatem moriendi, quasi anima jam non valente corpus in perpetuum continere, vitam ei prebendo unde homo factus est passibilis & mortalis, non solum quasi potens pati & mori ut antea; sed quasi necessitatem habens ad patiendum & moriendum. Quibus verbis S. Doctor aperte declarat, omnes deordinationes & miseras per Adami peccatum ad nos transfusas, ex privatione iustitiæ originalis, quantum ad primum & præcipuum ejus effectum, qui erat mentem Deo ut ultimo fini perfectè subijcere, veluti rivulos à fonte, & ramos à radice, procedere.

Idem dicendum de pœna damni peccato originali debita: nam pueri ratione privationis gratiæ, vel (quod idem est quoad præfens) originalis iustitiæ, quantum ad effectum primum, ut ortæ ex Adami peccato, quovis alio secluso, sunt indigni gloriæ seu visionis beatificæ, & habent condignitatem ad pœnam damni, quæ in carentia divinæ visionis consistit: sicut in statu integritatis & innocentie iustitia originalis eos fecisset dignos vitæ æternæ per modum hæreditatis: unde cum dignitas pœnæ sit proprietas consequens culpam, in privatione iustitiæ originalis, quantum ad primum ejus effectum, peccati originalis essentia debet consistere.

Quarta ratio: Privatio voluntaria gratiæ, seu originalis iustitiæ secundum effectum primum, ut est in nobis voluntarius terminus peccati actualis Adami, habet quicquid requiritur ut sit formaliter peccatum habituale: Ergo cum non sit peccatum personale, ut patet in pueris, qui ante omne personale delictum tali privatione maculantur, oportet ut sit ipsum peccatum originale. Consequentia manifesta est, Antecedens probatur primò: quia talis privatio, ut ex Adami peccato orta, nihil est aliud nisi habitualis & voluntaria aversio à Deo sine ultimo & supernaturali; sicut enim gratia sanctificans est ipsa unio & conversio habitualis hominis ad Deum ut finem supernaturalem, ita ejus privatio, quatenus prædicto modo voluntaria, est habitualis aversio & separatio ab illo: Sed peccatum mortale habituale, non est aliud quam hujusmodi aversio & separatio, ut disp. sequenti patebit: Ergo talis privatio, ut ex Adami peccato orta, est formaliter peccatum habituale in parvulis. Secundò quia sicut gratia est supernaturalis vita animæ, ejusque cum Deo amicitia, sanctitas, munditia, & decor; ita privatio voluntaria gratiæ est ejusdem animæ mors, inimicitia cum Deo, iniquitas, immunditia, & macula, quod & nihil ampliùs peccatum habituale importat, ut ibidem ostendemus.

Adde quod, peccatum habituale nihil est aliud quam carentia voluntaria iustitiæ seu re-

ctitudinis habitualis animæ debita: Sed privatio iustitiæ originalis est carentia voluntaria iustitiæ seu rectitudinis habitualis animæ debita: Ergo in parvulis est peccatum habituale. Minor probatur: In primis enim hæc carentia est voluntaria voluntate primi parentis, in qua omnium posterorum voluntates ut in capite continebantur; est etiam carentia iustitiæ seu rectitudinis nobis debita; cum Adamus ex lege & pacto cum Deo inito, iustitiam originalem non sibi soli, sed etiam ut posteris transfundendam acceperit: Ergo talis privatio est carentia voluntaria iustitiæ seu rectitudinis habitualis animæ debita; subindeque habet omnia requisita ad rationem peccati habitualis.

Ultima ratio: Peccatum originale non consistit in peccato actuali Adami præterito, ut extrinsecè parvulos peccatores denominante; sed est aliquid ex Adami peccato ad nos traductum, receptum in anima vel potentiis, & ab eis distinctum: At hoc non potest esse aliquid positivum, neque ex privationibus potest esse alia quam privatio gratiæ, seu iustitiæ originalis quoad effectum primum: Ergo in tali privatione peccatum originale consistit. Major supra s. 2. contra Pighium, Catharinum, & Salmeronem demonstrata est. Minor etiam quoad primam partem patet ex supra dictis: ostendimus enim peccatum originale non posse formaliter consistere in concupiscentia, neque in qualitate morbida ex sibilo serpentis causata, neque in reatu pœnæ, nec denique in habitu animam ad bonum commutabile inclinante, seu in conversione habituali ad creaturam; vix autem aliud positivum, in quo consistat, assignari vel imaginari potest. Probatur verò quantum ad secundam: Tum quia sola privatio iustitiæ originalis est omnino prima, radixque & origo careretur, quæ ad peccatum originale spectant, ac proinde ipsa duntaxat potest illud constituere. Tum etiam quia eo proportionali modo debemus in peccato originali coordinare privationes ad illud pertinentes, quæ coordinantur in originali iustitiæ perfectiones quæ per tale peccatum auferuntur: Sed inter has sola illa perfectio quæ residet in anima, & illam reconstituit in ordine ad Deum, est prima & constitutiva essentia ipsius originalis iustitiæ, careretur autem habent se vel materialiter, vel ut proprietates consequentes: Ergo pariter in peccato originali privatio illius primæ perfectionis erit essentialis & constitutiva: reliquæ verò inde subsecutæ, vel materialiter, vel per modum proprietatis ad illud pertinebunt.

Adde quod, cum peccatum originale sit peccatum nature, in illa privatione consistere debet, quæ priùs & immediatè ipsam naturam afficit: hæc autem est privatio iustitiæ originalis secundum effectum primum; sicut enim iste effectus erat immediatè in essentia animæ, quæ est propria hominis natura, ita ejus privatio immediatè & primariò eandem naturam afficit: ipsa ergo erit propria & formalis ratio talis peccati constitutiva; reliquæ verò, quæ sunt in voluntate & aliis potentiis, pertinebunt ad illud secundariò & ex consequenti, sicut ipsa potentia pertinent ad naturam.

Dices cum Curiele, ex peccato Adami derivari in posteros privationem habitualem conformitatis ad legem quam transgressus est, hancque privationem videri aptiorem omnibus aliis ad peccatum originale constituendum; quia cum

de ratione peccati sit contrarietas & oppositio ad legem, omne peccatum debet consistui per aversionem ab illa; ita quidem ut si peccatum sit actuale, constituatur per aversionem actualem, quæ est privatio conformitatis in ipso actu; si verò sit habituale, sicut est originale, constituatur per habituales aversionem, quæ est privatio conformitatis habitualis debita haberi à supposito.

121. Sed contra primò: Ex peccato Adami solùm derivatur in posteros privatio formæ debita ex vi pacti in paradiso initi: Sed ex vi talis pacti nulla alia forma erat debita, præter justitiam originalem, & perfectiones in ea inclusas: Ergo nullus alterius formæ seu habitus privatio ex peccato Adami derivatur in posteros. Major patet, Minor probatur: Tum quia Deus nihil promissit Adamo pro suis posteris, præter justitiam originalem, & perfectiones in ea inclusas. Tum etiam quia sola illa forma seu perfectio erat debita parvulis, quam Adamus transfudisset cum natura, si non peccasset: Sed si non peccasset, nihil iraduxisset in posteros, præter originalem justitiam, neque isti ab illo aliquid aliud hereditassent: Ergo nihil aliud erat eis debitum.

122. Contra secundò: Sicut in nobis habitualis conformitas ad legem, non est aliqua forma, vel habitus distinctus à gratia & virtutibus, quæ inveniunt in eo qui legem adimplet, & per quas est habitualiter dispositus, atque in præparatione animi ad eam servandam, quoties aliqua ejus præcepta occurrerint; ita nec in Adamo, si lege non observasset, habitualis conformitas ad ipsam, fuisset alia forma vel habitus, quàm ipsa justitia originalis, & perfectiones ac virtutes in ea incluse, per quas ad legis observationem fuisset habitualiter dispositus: Ergo privatio habitualis conformitatis ad legem, nec in Adamo, nec in ejus posteris, aliud esse potest quàm privatio originalis justitiæ.

§. VI.

Precipua objectiones solvuntur.

123. **O**BJICIUNT in primis Adversarij quædam testimonia D. Thomæ, in quibus peccatum originale in aliquo positivo videtur consistere: nam hic qu. 82. art. 1. in corp. dicit quod peccatum originale est habitus, sicut ægritudo, & in solut. ad 1. inquit quod non est privatio pura, sed habitus corruptus: habitus autem ex ipso nomine aliquid positivum importat. Denique in eodem articulo, tum in corpore, tum ad argumenta, appellat peccatum originale languorem naturæ, qui etiam aliquid positivum sonare videtur.

124. Respondeo D. Thomam appellasse peccatum originale habitum similitudinariè & metaphoricè, quia habitui assimilatur, non solùm in eo quod habitualiter permanet, sed etiam quia cum de ratione habitus sit disponere bene vel male in ordine ad naturam, ut ex ejus definitione constat, quicquid prædicto modo disponit, largè & improprie dicitur habitus: unde cum per privationem justitiæ originalis partes humanæ naturæ malè se habeant, sin: que in ordine ad ipsam naturam pravè dispositæ, talis privatio à D. Thoma habitus appellatur. Cum verò subdit, peccatum originale esse ægritudinem & languorem naturæ, loquitur in sensu causali, non

A formali, & intendit solùm quòd sicut sublatà sanitate sequitur ægritudo corporalis, ita sublatà justitià originali, & subjectione animæ ad Deum, quæ erat perfecta ejus sanitas, sequitur langor & inordinatio potentiarum animæ, & concupiscentia seu fomes peccati, quæ ad materiale peccati originalis pertinent, ut supra ex Divo Thoma vidimus.

125. **O**bjiciunt secundò: Si peccatum originale in privatione justitiæ originalis consisteret, non tolleretur per baptismum: Sed hoc dici nequit, cum hoc sacramentum ad tollendum originale peccatum institutum sit: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: Originalis justitiæ non restituitur per baptismum, quia post illum adhuc in nobis remanet concupiscentia, & vires inferiores rationi resistunt: Ergo si peccatum originale in talis justitiæ privatione consistat, sequitur illud non tolli per baptismum.

126. Respondeo cum S. Thoma qu. 4. de malo art. 2. ad 2. *quod justitia originalis restituitur in baptismo, quantum ad hoc quod superior pars anima conjungitur Deo, per cujus privationem inerat reatus culpa, sed non quantum ad hoc quod rationi subijciuntur inferiores vires: ex hujusmodi enim defectu est concupiscentia, quæ manet post baptismum.* Ex quo patet quàm ad mentem ipsius supra dixerimus, formale constitutum peccati originalis esse privationem originalis justitiæ, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut auferat præcisè ipsius effectum primarium, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificantis, qui est sanctificare animam, eamque Deo ut ultimo fini conjungere: nam talis effectus nobis per baptismum restituitur, cum in ipso gratia habitualis nobis infundatur, per quam anima sanctificatur, & Deo ut fini ultimo habitualiter conjungitur.

127. **O**bjicitur tertio: Peccatum originale non solùm dicit aversionem à Deo ut ultimo fine, sed etiam conversionem ad bonum commutabile, tanquam ad finem ultimum: Atqui talis conversio est aliquid positivum: Ergo peccatum originale non consistit adæquatè in privatione gratiæ seu originalis justitiæ, sed ejus essentia seu ratio formalis ex positivo & privativo constat. Minor videtur certa, Major verò suaderetur. Parvulus in peccato originali existens habet aliquem ultimum finem: Sed non habet Deum pro fine ultimo, cum sit aversus ab illo: Ergo est aversus habitualiter ad creaturam tanquam ad ultimum finem.

Confirmatur: Non potest dari recessus à termino à quo, sine accessu ad terminum ad quem: Ergo neque aversio à Deo, sine conversione ad creaturam.

128. **R**espondeo primò, peccatum originale, adæquatè sumptum, tam aversionem à Deo ut ultimo fine, quàm conversionem ad bonum commutabile tanquam ad finem ultimum importare; cum hoc tamen discrimine, quòd aversio ad rationem ejus formalem spectat, conversio verò est extra totum formale originalis culpæ, & ad summum de materiali ad illam pertinet, sicut de concupiscentia supra dicebamus. Et in hoc sensu explicari potest S. Thomas, dum ait qu. 5. de malo artic. 2. quod in peccato originali non est conversio, sed sola aversio: non enim excludere intendit conversionem ad bonum commutabile à peccato originali adæquatè sumpto, sed solùm ab ejus quidditate & ratione formali.

Secun-

129. Secundo responderi potest distinguendo Majorem: peccatum originale dicitur conversionem ad bonum commutabile, formalem & positivam, nego Majorem: virtuale & interpretativam, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: conversio ad creaturam formalem & positivam, aliquid positivum est, concedo Minorem: virtualis & interpretativa, nego Minorem: hæc enim conversio licet ad modum alicujus positivi concipiatur, tamen formaliter nihil est præter privationem; est enim sola aversio à Deo ut ultimo fine, quæ vocatur conversio interpretativa, quia præbet sufficiens fundamentum ut possimus interpretari voluntatem pueri in peccato originali existentis, & dicere eam magis ad creaturam quam ad Deum esse affectam. Unde ad probationem Majoris dicendum est, parvulum existentem in peccato originali, habere quidem Deum ut est primum existendi principium pro ultimo fine naturali (eo modo quo creatura irrationalis in Deum ut ultimum finem ordinari dicuntur, in quantum aliquam ejus similitudinem & perfectionem participant) sed nullum habere ultimum finem morale, nisi virtualiter & interpretativè, ut jam explicatum est.

130. Ad confirmationem dicatur, quod licet non possit dari recessus à termino à quo positivus, sine accessu ad terminum ad quem, bene tamen privativus, ut patet in Angelo, qui potest recedere ab uno loco, non accedendo ad alium, quia non recedit per motum positivum, sed per negationem operationis, quæ est ipsi ratio locandi, ut offendimus in tractatu de Angelis: unde cum aversio, quæ est de essentia peccati originalis, non sit positiva, sed tantum privativa (est enim pura carentia subjectionis ad Deum tanquam ad ultimum finem) tale peccatum non importat conversionem ad creaturam, nisi virtuales & interpretativam.

131. Objicitur quartò: Etsi primus patens non accepisset justitiam originalem in posteris transfundendam, filij ejus originale peccatum contraheret: Sed tunc peccatum originale non consisteret in privatione originalis justitiæ: Ergo nec modò in tali privatione culpa originalis consistit. Minor patet: tunc enim carentia justitiæ originalis non esset privatio, sed pura negatio, cum in eo casu debita non esset talis justitia. Major verò suaderetur: Etsi Adamus non accepisset justitiam originalem in posteris transfundendam, potuisset tamen caput illorum morale constitui; cum hoc ex solo beneplacito divinæ voluntatis dependeat, & ex supremo dominio quod habet in nostras voluntates, ut supra docuimus; subindeque Deus tunc potuisset nos in Adamo ad observantiam alicujus præcepti obligare: Ergo, illo peccante, posterij ejus peccarent, & consequenter peccatum originale contraherent.

132. Respondeo quod si Adamus non accepisset justitiam originalem, vel aliam formam sibi conservandam, & in posteris tradendam, peccatum originale quod transfunderet in posteros, esset alterius essentia & rationis ac modò est; tunc enim cum nihil intrinsecum ex ipso ad posteros posset traduci, quod haberet rationem peccati, culpa originalis in sola extrinseca denominatione, sumpta à peccato actuali Adami præterito & non retractato, formaliter consisteret: siquidem nunc talem denominationem à constitutione peccati originalis idèò rejicimus,

Tom. III.

A quia ex Conciliis & SS. Patribus suprà citatis habemus tale peccatum esse aliquid in nobis, & intrinsecè nos afficiens; aut etiam, quia tam pro peccato originali, quam pro aliis habitualibus constituendis, habemus de facto privationem gratiæ intrinsecam & voluntariam, in qua, ut supra ostendimus, omnia ad talem effectum constituendum requisita concurrunt: ubi autem pro aliquo effectu constituendo adest ratio intrinseca sufficiens, non licet ad denominationes extrinsecas recurrere.

Hæc solutio illustrari potest exemplo peccati habitualis personalis, quod ex actu peccaminoso resultat in anima, & in ea habitualiter permanet, donec per penitentiam retractetur, & per gratiam sanctificantem in justificatione infusam deleatur. Theologi enim communis docent, cum S. Thoma infra referendo, tale peccatum in privatione gratiæ sanctificantis formaliter consistere; & tamen si Deus hominem ad ordinem gratiæ non elevasset, sed in puris naturalibus ipsum condidisset, & ille tunc mortaliter peccasset, peccatum habituale ex actu illo peccaminoso resultans, non consistisset in privatione gratiæ, sed in denominatione extrinseca desumpta ex actu peccati præterito, vel in privatione naturalis rectitudinis rationis, aut in aliquo alio intrinseco vel extrinseco. Cur ergo pariter nobis non licebit asserere, quod si Adamus non accepisset justitiam originalem, vel aliam formam sibi conservandam, & in posteris tradendam, peccatum originale in illo casu, aut statu, foret alterius essentia & rationis ac modò est, & in sola extrinseca denominatione, sumpta à peccato actuali Adami præterito, formaliter consisteret?

Objicitur quintò: Peccatum nostrum originale debet esse ejusdem rationis, ejusdemque speciei cum peccato Adami; idem enim saltem specie peccatum quod ille commisit, in nos transfundit: Sed peccatum Adami consistebat in positivo: Ergo & peccatum originale quod in nos transfunditur. Major patet, Minor probatur. Peccatum Adami fuit peccatum commissionis contra præceptum negativum non edendi de ligno vetito, aut non superbiendi: Sed peccatum commissionis in positivo consistit, ut suprà fuse ostendimus: Ergo & peccatum Adami.

Respondeo distinguendo Majorem: peccatum nostrum originale debet esse ejusdem speciei cum peccato Adami, habituali concedo, actuali nego. Similiter distinguo Minorem: peccatum Adami actuale consistebat in positivo, concedo Minorem: peccatum habituale, nego Minorem, & Consequentiam. In Adamo igitur duplex fuit peccatum, unum actuale, quod fuit actus superbiæ, inobedientiæ, aut gloriæ, à quo ipse Adamus dictus est peccans, & nos, prout eramus in illo, dicimur in eo peccasse: aliud verò habituale, quod fuit terminus talis actus, denominavitque Adamum peccatorem. Primum quidem fuit positivum, sicut cætera peccata actualia; quoad secundum verò, non fuit pro formali, nisi privatio gratiæ vel originalis justitiæ, ut patebit ex dicendis disputatione sequenti, ubi ostendemus peccatum habituale in privatione gratiæ sanctificantis consistere. Unde quia peccatum nostrum originale non se habet per modum actus, sed per modum termini, ut antea declaravimus, neque ab eo dicimur peccantes, sed peccatores; æquiparandum & assimilandum

K k k

potius est peccato habituali Adami, consistenti in privatione, quam peccato ejus actuali, importanti de formali aliquid positivum.

336. Instabis: Peccatum habituale Adami erat ejusdem speciei cum actuali, aliàs transacto actu non mansisset idem peccatum secundum speciem: Ergo si peccatum actuale Adami consistebat in positivo, idem dicendum erit de habitu-ali; subindeque de peccato originali quod in nos transfunditur, cum illud, ut jam dicebamus, peccato habituali Adami assimilatur.

337. Respondeo distinguendo Antecedens: erat ejusdem speciei in genere moris, concedo Antecedens: in esse physico, nego Antecedens, & Consequentiam. Explicatur solutio exemplo peccati commissionis & omissionis. Licet enim peccata commissionis & omissionis ex eodem motivo procedentia, sint ejusdem speciei in esse moris, ut supra ostendimus; quia tamen physice aut metaphysice loquendo plusquam speciei inter se differunt, hujusmodi convenientia specifica in esse moris, non impedit quod unum sit positivum, & aliud privativum. Ita similiter, quamvis peccatum originale, & peccatum actuale Adæ, & universaliter peccatum habituale & actuale ex quo relinquitur, sint ejusdem speciei in esse morali, & prudenti estimatione hominum, tum quia habituale, cum sit terminus actualis, reducitur ad illud; tum etiam quia sunt contra eandem legem, & ex eodem motivo procedunt; hoc tamen non obstat quominus in esse physico speciei & plusquam speciei inter se differant, & unum in positivo, aliud in privativo consistat.

Disp. 3.
art. 6.

S. VII.

Solvitur difficile argumentum.

338. **O**BJICIENS ultimò: Privatio justitiæ originalis est pœna peccati originalis: Ergo in tali privatione nequit essentia culpæ originalis consistere. Antecedens expressè docetur à S. Thoma infra quæst. 85. art. 5. ubi ait: *Subtractio originalis justitiæ habet rationem pœnæ, sicut etiam subtractio gratiæ.* Item qu. 5. de malo art. 1. sic concludit: *Conveniens pœna peccati originalis est subtractio gratiæ, & per consequens visionis divinæ, ad quam homo per gratiam ordinatur.* Ratio etiam id suadet: nihil enim est magis commune & decantatum, quam quod justitiæ originalis Adami & ejus posteris ablata sit in pœnam peccati. Consequentia verò probatur: Pœna supponit in subjecto culpam, cum idcirco pœna inducatur, quia subjectum est illa dignum ratione culpæ; item pœna est à Deo, utpote simpliciter bona, & secundum ordinem divinæ justitiæ & sapientiæ, non verò culpa, cum sit mala moraliter: Ergo si privatio justitiæ originalis sit pœna peccati originalis, non potest esse ipsa culpa originalis formaliter, seu ratio formalis constitutiva illius.

339. Hoc argumentum valde torquet & exercet Theologorum ingenia, unde ut ab illo se expediant, varias solutiones & dicendi modos excogitarunt. In primis aliqui negant absolutè Antecedens, & dicunt privationem justitiæ originalis esse duntaxat effectum peccati originalis, non verò pœnam illius.

Sed hæc solutio displicet: Primò quia manifestè repugnat doctrinæ D. Thomæ locis citatis. Secundò, quia supposito quod Deus statuerit conferre hominibus justitiæ originalem, illof-

que ad ordinem supernaturalem per gratiam evenire, non potest illis justitiæ vel gratiam auferre, nisi in pœnam alicujus peccati; sicut supposito quod alicui gratiam contulerit, non potest suspendere concurrentem ipsam conservantem, nisi propter indignitatem subjecti ratione culpæ: Ergo quod Deus justitiæ originalem vel gratiam non conferat, pœna est alicujus peccati. Tertio, Non esse gratiæ vel justitiæ originalis in parvulis, est illis disconveniens & malum, & aliunde est à Deo: Ergo obtinet rationem pœnæ; omne namque malum quod est à Deo, cum potest sic culpa esse non possit, necessariò habet rationem pœnæ. Denique, dato, & non concessio, quod privatio gratiæ aut justitiæ originalis sit effectus, & non pœna originalis peccati, non solvitur difficultas argumenti propositi; cum effectus culpæ non minus eam præsupponat, quam pœna illi debita. Unde

Respondent alij, privationem gratiæ aut justitiæ originalis in parvulis esse pœnam, non quidem culpæ originalis ipsis intrinsecæ, cum sit eà posterior, sed peccati originalis originantis, nempe peccati actualis, quo Adamus in persona omnium deliquit; unde tale peccatum præsupponit, & non constituit. Ita Vazquez hic disp. 132. c. 10.

Sed hæc etiam solutio communiter rejicitur, quia negari non debet esse intrinsecè in pueris peccato originali infectis pœnæ condignitatem; non enim propter solum peccatum actuale, quod Adamus commisit, sed etiam propter originale, quod ad eos traduxit, excluduntur à regno Dei, & privantur gratiæ & originali justitiæ; quamvis hujusmodi pœnæ utrique peccato diversimodè correspondeant, peccato scilicet actuali Adæ tanquam demerito, peccato verò originali sicut termino ejusdem peccati actualis, in quo ipsius demeritum virtualiter permanet.

His ergo solutionibus rejectis, dicendum est, privationem justitiæ originalis, quantum ad primarium ejus effectum, qui est subjicere mentem Deo ut ultimo fini, non esse pœnam peccati originalis, sed potius rationem formalem constitutivam illius; quantum verò ad alios effectus secundarios, qui sunt subjectio corporis ad animam, & appetitus inferioris ad superiorem, esse illius pœnam; ex privatione enim horum effectuum justitiæ originalis, oriuntur in homine concupiscentia, fomes peccati, necessitas moriendi, morbi, & aliæ hujus vitæ pœnalitates, quæ sunt pœnæ peccati originalis, & effectus illius. Vel ut dicunt Salmanticenses: privatio gratiæ seu justitiæ originalis potest considerari dupliciter; primò in quantum est mala Deo, & tollit subjectionem ipsi debitam; secundò ut est mala homini, & quatenus tollit perfectionem ipsi promissam & debitam, illumque in seipso perficientem: quemadmodum ipsa gratia sanctificans, quæ tali privationi opponitur, potest considerari vel ut est bonum hominis, & quædam forma dans ejus animæ maximam perfectionem, scilicet participationem divinæ naturæ, quæ redditur in seipsa bona, sancta, perfecta, & veluti deiformis; vel ut est bonum Dei, & quatenus animam Deo ut sponso tradit, & ut ultimo fini subjicit. Si privatio gratiæ aut justitiæ originalis primo modo spectetur, habet rationem culpæ, cum sit aversio moralis & voluntaria à Deo ut fine ultimo: si secundo modo, habet rationem pœnæ, cum sit mala & disconveniens homini, & à Deo ordinata contra deordinationem & deformitatem culpæ,

140.

141.

Nec obstat quod illæ formalitates non realiter, sed virtualiter tantum inter se distinguantur: quia ut ait D. Thomas qu. 1. de malo art. 4. ad 1. *Idem secundum diversa potest esse culpa & pœna, non tamen secundum idem.*

142. Dices primò: Culpa non est à Deo: Sed privatio iustitiæ originalis, ut subjicientis mentem Deo ut ultimo fini, ab ipso causatur: Ergo non habet rationem culpæ. Minor probatur: Iustitia originalis, ut subjiciens mentem hominis Deo ut ultimo fini, est habitus pendens à Deo in fieri & conservari: Ergo carentia illius est à Deo subtrahente auxilium, quo producat vel conservetur.

143. Respondeo quod quamvis carentia iustitiæ originalis ut subjicientis mentem Deo, physice sumpta, seu ut proveniens ex subtractione auxiliij divini, sit à Deo, quia sub hac ratione est tantum pœna, cum propter culpam Deus subtrahat tale auxilium; carentia tamen iustitiæ originalis ut subjicientis mentem Deo, moraliter spectata, & ut volita voluntate capitis, sub qua tantum ratione potest dici culpa, non est à Deo, quia ut voluntaria sequitur ad actum voluntatis Adami, non prout ille actus erat à Deo efficiente, sed in quantum erat à voluntate Adæ deficiente.

144. Si dicas secundò, pœnam debere præsupponere culpam: respondetur quod etiam privatio physica iustitiæ originalis, quæ est pœna peccati originalis, præsupponit eandem privationem ut voluntariam, sub qua formalitate habet rationem culpæ: prius enim est nostro modo intelligendi privationem illam voluntariam esse voluntate nostri capitis, quàm illam infligi à Deo; idèò namque Deus nobis nascentibus subtrahit auxilium iustitiæ originalis productivum, quia voluntate primi parentis voluimus iustitiæ originali privari.

145. Ex his inferes, ad rectè concipiendum totum culpæ originalis processum, quatuor esse distinguenda signa seu instantia rationis. In primis enim concipere debemus puerum sub debito habendi gratiam ex pacto in paradiso inito inter Deum & Adamum. Deinde intelligere debemus, peccatum Adami respicere hunc puerum tanquam membrum ipsius Adami, & causare in ipso aversionem voluntariam à Deo ut ultimo fine, seu voluntariam privationem subjectionis debitæ ipsi Deo, in qua originalis culpa formaliter consistit. Tertio intelligendus est idem puer, ratione utriusque peccati, tum Adami, tum proprii, indignus ut Deus ipsi gratiam promissam conferat, subindeque dignus ut denegetur ei ipsa gratia, quatenus est bona eidem puero, ordinaturque ad illum perficiendum. Denique intelligere debemus, Deum, utroque peccato ad punitionem pueri provocatum, denegare suum concursum collativum gratiæ, & hac denegatione causare ipsius gratiæ privationem, non prout hæc privatio tollit subjectionem debitam Deo, sed ut tollit perfectionem promissam & debitam puero, illumque in seipso perficientem, quo pacto talis privatio habet rationem pœnæ.

146. Dices: In illo secundo instanti, seu signo rationis, in quo intelligimus peccatum actuale Adami causare in puero privationem subjectionis ad Deum, etiam intelligimus Deum ut negantem concursum collativum gratiæ, atque adeò ut punientem puerum per talem negationem; aliàs deberemus tunc concipere Deum gratiam infundentem: Ergo tam citò concipimus pue-

Tom. III.

rum affici privatione gratiæ ut pœnâ, quàm affici privatione illius ut culpâ.

Respondeo in tali signo nihil concipi de Deo, sed ab eo præscindi; unde neque concipimus illum ut negantem concursum gratiæ, neque ut illam influentem, sed solum concipimus id quod ex parte pueri se tenet, & quod ex peccato Adami accepit; quod verò propter hoc Deus denegat gratiam, & hac denegatione seu privatione puerum puniat, pertinet ad signa sequentia.

ARTICVLVS VI.

In quo subijctetur originale peccatum?

S. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

NOTANDVM primò, quod aliquid potest esse in alio tripliciter: vel sicut in causa principali, ut filius in patre: vel sicut in causa instrumentali, ut filius in femine patris: vel sicut forma in subiecto, ut albedo in pariete, aut cæcitas in oculo, eo modo quo privatio dicitur habere subiectum.

Notandum secundò, peccatum originale posse considerari dupliciter, nempe formaliter & quoad essentiam culpæ, seu quantum ad malitiam primariam & constitutivam; & effectivè quantum ad proprietates, & effectus ex ipso derivatos, qui in ipso de materiali & secundariò importantur. His præmissis.

Dico primò, peccatum originale esse in Adamo sicut in causa principali, & in femine sicut in causa instrumentali. Ita D. Thomas hic qu. 83. art. 1. in corp. ubi sic ait: *Peccatum originale omnium hominum fuit quidem in ipso Adam sicut in prima causa principali, secundum illud Apostoli ad Roman. 5. In quo omnes peccaverunt. In femine autem corporali est peccatum originale sicut in causa instrumentali, eò quòd per virtutem activam seminis traducitur peccatum originale in prolem simul cum natura humana.* Ex quibus sufficienter probata manet nostra conclusio. Unde

Dico secundò, peccatum originale prius & immediatius recipi in essentia animæ, quàm in ejus potentis; imò si quoad essentiam & rationem formalem culpæ consideretur, recipi in sola essentia animæ; in potentis verò solum ratione proprietatum, vel effectuum ex ipso procedentium inveniri.

Prima pars est D. Thomæ qu. 4. de malo art. 4. & hic qu. 83. art. 2. ubi eam duplici ratione demonstrat. Prima quam habet in corpore, sic potest proponi. Peccatum originale per originem seu generationem ex Adamo traducitur in posteros: Sed origo seu generatio prius attingit animam ut terminum, quàm potentias illius: Ergo prius hoc peccatum inhæret animæ, quàm ejus potentis.

Hæc ratio D. Thomæ displicet Vazquezio: Tum quia anima rationalis, cum non educatur è sinu materiæ, sed à Deo immediatè procedat, non est terminus generationis, sed creationis. Tum etiam, quia si peccatum originale, eò quòd per generationem traducatur, deberet esse prius in eo quod immediatius generationem terminat, sequeretur illud immediatè recipi in toto composito: hoc enim, & non anima, immediatè per generationem attingitur.

Kkk ij

533. Sed hæc frivola sunt, & vim rationis D. Thomæ non infirmant, sed confirmant. Ad primum enim facile respondetur, quod quamvis anima non terminet generationem ut terminus per illam productus, eam tamen terminat ut terminus per illam corpori unitus; aliàs homo non generaret hominem, si suâ actione nec effectivè, nec unitivè animam rationalem attingeret.

Ad secundum dicatur, D. Thomam non fecisse comparationem inter primò & secundò terminans generationem absolute, sed inter subjecta quæ culpæ capacia sunt; & quia compositum secundum se totum non est capax culpæ, sed secundum partem principalem, quæ est anima rationalis, ut probavit art. 1. ubi carnem excludit à contractione culpæ originalis secundum essentiam culpæ, ratio adducta probat peccatum originale recipi immediatè in essentia animæ, non verò in toto composito, vel in potentiis ejus. Unde sic proponi & illustrari potest ratio D. Thomæ. Inter partes hominis, quæ sunt culpæ capaces, illud prius recipit in se culpam originalem, quod prius per generationem corpori unitur: Sed prius unitur corpori per generationem anima rationalis secundum essentiam, quàm secundum potentias; cum inter corpus & animam nulla mediet potentia, inter potentias autem & corpus mediet anima ut subjectum & principium potentiarum: Ergo culpa originalis prius & immediatius recipitur in essentia animæ, quàm in ejus potentiis.

534. Confirmatur: Parvulus qui concipitur, prius naturâ intelligitur habere animam quàm potentias: Sed in illo priori anima est infecta peccato originali, cum sit actu pars filij Adæ; unde si de potentia absoluta ab essentia animæ potentiæ non resultarent, ille parvulus non propterea à culpa originali esset immunis, sed eo ipso quod per generationem fieret membrum Adæ, tali peccato inficeretur: Ergo prius naturâ peccatum originale recipitur in essentia animæ, quàm in ejus potentiis.

535. Secunda ratio D. Thomæ sumitur ex resp. ad 2. & sic potest formari. Idem est subjectum privationis, & formæ quæ privat, nam v. g. cæcitas est in oculo, in quo subjectatur potentia visiva: Sed anima est immediatum subjectum formæ, quæ privat peccatum originale, nimirum originalis justitiæ: Ergo & peccati originalis. Minor probatur: nam ut ibidem ait S. Doctor, *Originalis justitia pertinebat primordialiter ad essentiam anime, erat enim donum divinitus datum humane nature, quam per prius respicit essentia anime quàm potentia.* Adde quod justitia originalis, ut supra dicebamus, essentialiter & in recto gratiam sanctificantem importabat: Sed gratia sanctificans in essentia animæ immediatè recipitur: Ergo & originalis justitia.

536. Ex quo probata manet secunda pars conclusionis: Nam gratia habitualis secundum suam essentiam solum in anima residet, in potentiis autem secundum proprietates & virtutes ab ipsa dimanantes existit: Ergo pariter essentia culpæ originalis in essentia animæ recipitur; in potentiis autem, ratione proprietatum, vel effectuum ex ipsa procedentium invenitur.

537. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Quamvis in justificatione infundantur gratia & dona, ut per illam anima exornetur, & per hæc eleventur potentia; essentia tamen formæ justificantis in gratia habituali animam exornante

adæquatè consistit; aliàs forma nos justificans non esset una, sed multiplex, contra id quod definit Tridentinum sess. 6. cap. 7. ubi ait quod *unica causa formalis nostre justificationis est justitia Dei, non quâ ipse justus est, sed quâ nos justos facit &c.* Ergo pariter, quamvis anima & potentiæ inficiantur per culpam originalem, essentia tamen illius adæquatè in animæ infectione consistit; infectiones autem seu deordinationes potentiarum, secundariò tantum ad illam veluti ejus proprietates pertinent.

S. II.

Solvuntur objectiones.

OBJECIES primò contra primam partem hujus conclusionis, cum Scoto in 2. dist. 32. Anima secundum se non est susceptiva culpæ, sed solum mediâ voluntate: Ergo culpa originalis prius & immediatius non recipitur in essentia animæ, quàm in ejus potentiis. Consequentia manifesta est, Antecedens probatur: tum quia omne peccatum essentialiter est voluntarium: tum etiam quia dicit deformitatem à lege, quæ non potest inesse animæ, nisi mediâ voluntate, cum non nisi illâ mediante, legis obligationi subesse possit.

R. spondeo cum Cajetano, Antecedens esse verum de culpa actuali, non autem de habituali: cum enim anima secundum suam essentiam rationalis & spiritualis sit, & radix omnium actuum moralium, bonorum & malorum, non est cur ex hac parte repugnet illi esse immediatum subjectum alicujus quod sit moraliter malum: unde si est aliquod peccatum, quod in ipsa non possit immediatè subjectari, provenit non ex eo quod est culpa seu malitia moralis, sed ex eo quod est operatio, & ideo ablatâ ratione operationis à culpa, sicut auferitur in peccato habituali, sive originali, sive personali, nihil obstat quominus culpa immediatè subjectetur in essentia animæ. Ad primam probationem in contrariū, dicendum est peccatum habituale esse voluntarium per modum termini, non per modum actus: licet autem id quod est voluntarium terminativè, debeat animæ competere mediâ voluntate propria, vel capitæ, ut causa efficiente, non tamen mediâ voluntate concurrente in ratione subjecti. Ad secundam probationem eadem distinctione utendum est: quando enim dicitur quod deformitas à lege habitualiter permanens post peccatum, non inest animæ nisi mediâ voluntate, hoc falsum est, si sensus sit non inesse nisi mediâ voluntate concurrente in ratione subjecti; verum autem, si intelligatur eam non in esse nisi mediâ voluntate ut causâ efficiente; ex eo enim quod voluntas deviat à divina lege per suum actum, resultat prædicta deformitas in anima permanens habitualiter.

Objicies secundò: Ex D. Thoma hic quæ 82. art. 3. *Privatio originalis justitiæ, per quam voluntas subdebat Deo, est formale in peccato originali.* Sed privatio justitiæ originalis, ut subjicientis voluntatem Deo, residet in voluntate: Ergo peccatum originale, quantum ad formale, in voluntate residet, non verò in essentia animæ.

R. spondeo D. Thomam non loqui hic de subjectione formali voluntatis ad Deum ut ultimum finem, quæ est à charitate, sed de sub-

jectione primaria & radicali, quæ est à gratia A
sanctificante, existente in essentia animæ, in-
deque medio habitu charitatis influente volun-
tati rectitudinem, quâ illam Deo ut ultimo fini
subjicit. Unde ibidem observat Caietanus, D.
Thomam nunquam dixisse, quod formale pec-
cati originalis sit privatio rectitudinis aut subje-
ctionis voluntatis, sed dixit esse privationem ori-
ginalis justitiæ, per quam voluntas subdebat
Deo, ut insinuaret talem locutionem transiti-
vam esse, & se loqui de subjectione causali &
radicali voluntatis, quæ est à gratia sanctifican-
te, non verò de proxima & formali, quæ est
ab habitu charitatis: quapropter in aliis locis
supra adductis, S. Doctor, loco voluntatis, po-
nit mentem, quæ primariò dicit ipsam animam.

ARTICVLVS VII.

*An pueri cum solo originali decedentes sub-
cant pœnam gehennæ & combustionis ater-
næ, vel saltem aliquam ex pœna damni
tristitiam patiantur?*

S. I.

*Premittitur quod apud omnes est certum, &
referuntur sententiæ.*

162. CERTVM & indubitatum est apud Catho-
licos, infantes decedentes sine baptismo,
& cum solo originali peccato ex hac vita mi-
grantes, pœnâ damni, consistente in carentia
visionis intuitivæ Dei, de facto puniri. Id enim
apertè ex Scriptura colligitur, Joan. 3. *Nisi
quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto,
non potest introire in regnum Dei*: Et I. ad Cor-
inth. 2. *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita in
Christo omnes vivificabuntur*: id est, nemo à
morte contracta per Adamum liberatur, nisi
Christo ut capiti uniatur; quæ unio non fit nisi
per baptismum, per quem Christo incorporamur,
& membra ejus efficiamur. Idem definit
Synodus Palæstina, seu Diospolitana, ut testa-
tur S. August. lib. de gestis Pelagii cap. 8. &
Epist. 106. Synodus etiam Carthagenensis & Mi-
levitana apud eundem Epist. 90. & 92. & Tri-
dentinum sess. 5. in decreto de peccato origin.
can. 4. & 5. Favent etiam SS. Patres, illi præ-
cipuè qui restiterunt hæresi Pelagianæ, cujus
unum ex præcipuis dogmatibus hoc erat: *Infan-
tes, tamen non baptizati, vitam æternam
habent*. Denique id ratio suadet: Nam sine gra-
tia gratum faciente nemo potest videre Deum:
Atqui parvuli cum peccato originali deceden-
tes, gratiâ gratum faciente præditi non sunt,
sed eâ in pœnam talis peccati privantur: Ergo
puniuntur pœnâ damni, in carentia visionis in-
tuitivæ Dei consistente. Minor est certa, Major
probatur. Visio Dei est actus supernaturalis per-
fectus, imò & omnium perfectissimus: Sed actus
supernaturalis non potest, connaturaliter saltem,
elici sine natura ejusdem ordinis, ut in tractatu
de gratia ostendimus: Ergo sine gratia gratum
faciente, quæ est natura ordinis supernaturalis,
& quæ in illo ordine gerit vices substantiæ, &
principii radicalis actuum supernaturalium,
nemo potest videre Deum.

163. In hoc, ut dixi, conveniunt omnes Catholici

contra Pelagianos. Sed difficultas est & contro-
versia inter Theologos, an parvuli cum solo
originali peccato decedentes, præter pœnam il-
lam damni, in carentia visionis Dei consisten-
tem, pœnam aliquam sensus patiantur, aut sal-
tem an ipsa pœna damni, quam patiuntur, sit
illis causa alicujus mœstitiæ vel doloris? In cu-
jus difficultatis resolutione quatuor invenio di-
versas Authorum sententiæ.

164. Prima asserit parvulos decedentes sine bap-
tismo, & cum solo peccato originali ex hac vita
migrantes, non solum in perpetuum Dei visio-
ne privari, sed etiam pœnâ ignis æterni puniri,
minùs tamen quàm adultos damnatos, eò quòd
leviori culpâ adstringantur. Ita docent Grego-
rius Ariminensis in 2. dist. 30. & 31. Driedo lib.
1. de gratia & lib. arbit. tract. 3. cap. 2. & pro-
babile reputat Albertus magnus in summa tract.
18. Pro hac etiam sententiâ acriter pugnat Flo-
rentius Conrius Minorita, in tractatu edito ad
calcem libri Jansenii, *De statu parvulorum sine
baptismo decedentium ex hac vita, secundum
mentem B. Augustini*, & ab eodem Jansenio
approbato atque laudato lib. 2. de statu naturæ
lapsæ cap. 25. in fine. Quo in tractatu contendit
Author ille oppositam sententiâ, quam à quin-
gentis ferè annis omnes ferè amplectuntur
Theologi, esse Pelagianam, & peccatum ori-
ginale penitus evacuari.

165. Secunda docet parvulos in peccato originali
decedentes, nullâ quidem pœnâ sensus fore
plectendos, aliquam tamen tristitiam de amis-
sione suæ beatitudinis habituros; quæ tristitia
pertinet ad ipsam pœnam damni. Hanc tenent
Abulensis super cap. 25. Matth. qu. 666. & 671.
Bellarminus tomo 1. lib. 6. de amissione gratiæ
& statu peccati, cap. 6. & 7. Valentia tomo 2.
disp. 6. qu. 17. puncto 4. & probabilem censent
Soto, Zumel, Curiel, & alii.

166. Tertia existimat quòd illi parvuli privantur
quidem in pœnam peccati originalis beatitudi-
ne supernaturali, in clara Dei visione consisten-
te, non tamen beatitudine naturali, sita in co-
gnitione & dilectione Dei ut Authoris naturæ;
& addit quod post diem judicii illi super faciem
tetræ veluti in paradiso quodam terrestri habitabunt,
pleni sapientiâ, & virtutibus moralibus
instructi, & quòd Angelorum consortio, ac
visitationibus, ex quibus magnum percipient
solatium, sæpè fruuntur. Ita Catharinus libro de
statu parvulorum decedentium sine baptismo,
Albertus Campensis contro. 1. de peccato origi-
gin. proximè ad finem, Hieronymus Savanarola
in libro de triumpho crucis. Eamque sententi-
am probabilem putant Salmeron in cap. 5. ad
Roman. disput. 48. Salas, & alii ex Recentio-
ribus.

167. Ultima & vera sententiâ defendit parvulos in
peccato originali decedentes, pœnâ quidem
damni, in carentia notitiæ intuitivæ Dei, na-
turalisque beatitudinis consistente, puniri; non
tamen pœnâ sensus, aut interiore dolore seu
tristitia, ex carentia boni amissi causatâ. Hanc
quoad omnes partes tenent communiter Scho-
lastici cum Magistro in 2. dist. 33. & D. Thoma
ibidem qu. 1. art. 1. & 2. & ad Annibal. dist. 34.
qu. unic. art. 4. & qu. 5. de malo art. 2. Unde sit

Prima sententia rejicitur testimonio Scripturæ & Sanctorum Patrum.

Dico primò: Parvuli cum solo originali decedentes non subibunt pœnam gehennæ, & combustionis æternæ.

168. Probatum primò ex Scriptura: dicitur enim Apocal. 18. de Babylone mittenda in stagnum ignis: *Quantum se glorificavit, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum*: Sed parvuli nunquam se glorificaverunt, nec delicias vixerunt: Ergo non pertinent ad Babylonem, quæ sola mittenda est in stagnum ignis. Item Marci 9. de his, de quibus dicitur, *ignis eorum non extinguetur*, dicitur quoque quod *vermis eorum non moritur*: Ergo non torquetur eos ignis, quos non torquet vermis, seu remorsus conscientiæ: At parvuli, qui nunquam peccaverunt, nihil habent quod eorum conscientiam remordeat: Ergo nec eos torquetur ignis.

169. Probatum secundò ex Innocentio III. in cap. *Majorem* extra de baptismo & ejus effectu, ubi dicitur, quod *pœna originalis peccati est carentia visionis Dei; actualis verò peccati pœna, gehenna perpetua cruciatus*: Prior autem pars videtur omnino intelligenda de carentia visionis Dei cum exclusione cruciatus gehennæ; aliàs eadem pœna responderent peccato originali, quæ actuali. Eodem modo pœnam peccati originalis à pœnis actualibus distinguere videtur Eugenius IV. in litteris unionis Græcorum, cum definit *Illorum animas, qui in actuali mortali peccato vel solo originali decedunt, descendere mox in infernum, pœnis tamen disparibus puniendas, disparibus scilicet, pro disparitate peccatorum, ita ut qui in peccato mortali actuali decedunt, puniantur carentiâ divinæ visionis, atque insuper pœnis sensibilibus ignis & aliorum suppliciorum, secundum illud Psal. 10. *Pluet super peccatores laqueos: ignis, & sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum*; illi verò qui in solo originali decedunt, non patiantur pœnam aliquam sensibilem, sed solam pœnam damni, videlicet carentiam divinæ visionis: non enim intelligi potest de disparitate pœnarum secundum intentionem; quia sic etiam peccata actualia pœnis disparibus puniuntur.*

170. Nec te movere debet quod Pontifex ait, animas parvulorum, qui cum solo originali decedunt, in infernum descendere: nomine enim *inferni* exprimitur limbus infantium, sicut & limbus Sanctorum Patrum ante passionem Christi defunctorum, juxta illud Genes. 37. quod Jacob mortem filii sui Joseph deplorans aiebat: *Descendam ad filium meum lugens in infernum*. Unde S. Thomas in 3. dist. 22. qu. 2. art. 1. in responsione ad 2. quæstionem, sive ad 1. quæstiunc. ait: quod *quaduplex est infernus damnatorum, unus in quo sunt tenebræ & quantum ad carentiam divinæ visionis, & quantum ad carentiam gratiæ, & est ibi pœna sensibilis, & hic infernus est locus damnatorum. Alius est infernus supra istum, in quo sunt tenebræ, & propter carentiam divinæ visionis, & propter carentiam gratiæ: sed non est ibi pœna sensibilis, & dicitur limbus puerorum. Alius supra hunc est, in quo sunt tenebræ quantum ad carentiam divinæ visionis, sed non quantum ad carentiam gratiæ: sed est ibi pœna sensibilis, & dicitur*

A purgatorium. *Alius magis supra est, in quo est tenebra quantum ad carentiam divinæ visionis, sed non quantum ad carentiam gratiæ, neque est ibi pœna sensibilis; & hic est infernus Sanctorum Patrum.*

171. Probatum tertio conclusio ex SS. Patribus, qui apertè favent nostræ sententiæ. In primis enim Gregorius Nazianzenus (cujus, Augustino ipso teste, tanta fuit autoritas, ut quod ipse dicit, tota Ecclesia censenda sit ipsius ore pronuntiatæ) orat. 40. in sanctum lavacrum, ait *parvulos decedentes sine baptismo, nec gloriam nec supplicia habituros*. Quod testimonium adeò clarum est, ut Nicetas, antiquus ejus commentator, in hac orationem dicat *Nazianzeni verbis manifestum esse, quòd hujusmodi infantes nullis pœnis torquebuntur.*

172. Deinde Author commentarii in Epist. Pauli, qui inscribitur nomine Ambrosii, exponens illud ad Roman. 5. *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors*, sic habet: *Mors autem dissolutio corporis est, cum anima separatur à corpore. Est & alia mors, que secunda dicitur, in gehenna, quam non peccato Adæ patimur, sed ejus occasione propriis peccatis acquiritur*. Ubi particula, *quam*, refertur ad vocem, *gehenna*, proximè antecedentem, sensusque est, gehennam sive cruciatum ignis æterni non incurri vi solius originalis peccati, sed proprio cujusque peccato. Nomen enim gehenna in Scriptura cruciatum illum significat, desumiturque ex Hebræo *Gehennon*, id est vallis Ennom, in qua valle filii Israel faciebant filios suos transire per ignem, id est comburi in manibus Idoli, tubis interim & tympanis pestrepentibus, ne parentes eorum ejulatus audirent. Unde Jerem. 7. Dominus ait: *Edificaverunt excelsa Topheth, que est in valle filii Ennom, ut incenderent filios suos & filias suas igni &c.*

173. Nec vim hujus testimonii effugit Conrius, respondens Auctorem illius commentarii favisse Pelagio, & peccatum originale cum illo negasse. Nam hic Author scripsit priusquam Pelagii hæresis nasceretur: siquidem explicans hæc verba 1. ad Timoth. 3. *In domo Dei, qua est Ecclesia, sic ait: Est quidem mundus totus domus Dei, sed Dei domus specialis est Ecclesia, cujus hodie rector est Damasus*: Sed Damasus fuit tertius summus Pontifex ante Innocentium I. sub cujus pontificatu hæresis Pelagii cœpit: Ergo non potest ille Author Pelagianus esse, & adherere errori Pelagii; nec etiam peccatum originale negavit, cum teste Augustino lib. de peccat. meritis & remiss. nullus ante Pelagium evacuaverit vim peccati originalis, seu illud negaverit.

174. His adjungi potest Gregorius Nissenus, qui in oratione de infantibus, qui immaturâ morte abripiuntur, habet hæc verba: *Immatura mors infantium demonstrat neque in doloribus & mœstitiis futuros esse eos qui sic vivere desierunt*: Sed si illi pœnam gehennæ & combustionis æternæ subirent, essent in doloribus & mœstitia: Ergo &c. Addi potest Chrysostomus in Panoopia Euthimii, quæ contexta est ferè ex foliis sententiis Chrysostomi: nam lib. 2. cap. 22. dicitur assertur, infantes mortuos sine baptismo non esse cruciandos pœnâ ignis. Denique D. Bernardus serm. 3. de resurrect. ait: *Tolle propriam voluntatem, & non erit infernus, nihil ardebit in inferno præter propriam voluntatem;*

Atqui infantes eam nunquam habuerunt, cum peccatum originale non sit eis voluntarium voluntate propria, sed tantum aliena: Ergo non ardebunt in inferno.

175. Ex his sanctorum Patrum testimoniis, & unanimi ferè Theologorum Scholasticorum consensu, hoc argumentum efficax in favorem nostræ sententiæ potest deduci. Damnatio infantium ad ignem æternum, tam repugnans videtur clementiæ Dei, & rationi, ut non sit asserenda, nisi evidenter ex divina traditione habeatur: Sed nullam fuisse talem traditionem manifestè ostendunt testimonia Innocentii III. Eugenii IV. Nazianzeni, Nisseni, Chrysofomi, & Bernardi jam adducta, nec non unanimis ferè consensus Theologorum Scholasticorum, qui à quingentis circiter annis scripserunt: Ergo &c.

§. III.

Rationes Theologicae expenduntur.

176. NON desunt etiam rationes Theologicae, quibus nostræ conclusionis veritas suadet. Prima & præcipua, quam D. Thomas locis citatis insinuat, potest sic proponi. Pœna debet proportionari culpæ: Sed pœna sensûs non est proportionata culpæ originali: Ergo culpa originalis non punitur pœnâ sensûs. Major patet, Minor probatur primò: quia pœna sensûs contingit per passionem hujus particularis personæ; peccatum autem originale non est per voluntatem personæ, sed per voluntatem naturæ: Atqui puniri per passionem personalem, non est proportionatum cum hoc quod est peccasse voluntate naturæ, & non personæ: Ergo pœna sensûs non est proportionata culpæ originali.

Secundò, Pœna sensûs correspondet peccato secundum conversionem ad bonum commutabile; licet enim talis pœna etiam aversioni in peccato personali reperitur debeat, hoc tamen provenit ex eo quod talis aversio non est pura aversio, sed aliquid conversionis participat, quia est voluntaria per actum propriæ voluntatis, & ratione hujus participationis debetur illi pœna sensûs: Sed in peccato originali non est conversio ad bonum commutabile etiam per participationem, cum tale peccatum non sit voluntarium per actum propriæ voluntatis, sed solum per voluntatem capitæ: Ergo pœna sensûs non est proportionata culpæ originali.

Probatur tertio: Pœna sensûs correspondet culpæ pro delectatione quam causat, juxta illud Apocal. 18. *Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit; tantum date illi tormentum & luctum*: Sed in culpa originali nulla delectatio invenitur: Ergo pœna sensûs non respondet originali peccato, nec habet proportionem cum illo.

177. Secunda ratio affertur à D. Thoma qu. 5. de malo art. 2. ubi sic discurre. Ad ea que sunt naturæ suæ propria unaquæque persona per se ipsam immediatè ordinatur, non verò ad ea que sunt supra naturam; unde nihil est absurdum, si aliquis patiatur detrimentum in his que sunt supra naturam, propter peccatum quod quod non commisit; sed non esset justum quod illud pateretur in his que sunt naturæ suæ propria, propter peccatum alterius: Atqui gratia & visio Dei sunt supra naturam humanam; bona autem dispositio & habitudo naturæ est

aliquid ipsi proprium, & connaturaliter debitum: Ergo licet justum & rationale sit, posteros Adæ privari gratiâ & visione beatificâ in pœnam originalis peccati, quamvis non sit propria cujusque voluntate commissum; injustum tamen & irrationabile videtur; eos combustione ignis æterni, quæ integritati naturæ, & bonæ ejus habitudini opponitur, propter illud peccatum puniri.

178. Tertia ratio: Illa culpa quæ non reddit vituperio & increpatione dignum, à fortiori non reddit dignum pœnâ aliquâ sensibili & positivâ, cum hæc acerbior & durior sit: Sed per originale peccatum nemo fit dignus reprehensione & vituperio: Ergo nec pœnâ sensibili & positivâ, seu cruciatu ignis æterni. Major patet, Minor probatur ex Augustino lib. de duabus animabus cap. 11. ubi apertè docet, eum qui non fecit quod facere non poterat, non esse reprehensione ullâ dignum, & subdit hoc ita esse cuilibet notum & pervium, ut illud decantent & in moniibus pastores, & in theatris poete, & indocti in circulis, & docti in bibliothecis, & magistri in scholis, & Antistites in sacris locis, & in orbe terrarum genus humanum: At infantes ita contraxerunt peccatum originale, ut non poterint non contrahere: Ergo ex Augustino nullâ increpatione & reprehensione sunt digni. Unde inauditum est in Ecclesia, quemquam argui quod nascendo contraxerit peccatum originale.

179. Quarta ratio: Ecclesia in imponenda pœna peccatis debita, imitatur ordinem & modum præscriptum à divina justitia in punitione delictorum: Sed Ecclesia nullam pœnam positivam imponit pro peccato originali: Ergo nec divina justitia ullam sensibilem pœnam pro tali peccato taxavit.

§. IV.

Præcipua objectiones solvuntur.

180. OBICIVNT in primis Adversarii: Parvulis in extremo judicio dicetur illud Matth. 25. *Itē maledicti in ignem æternum*: Sed nomine ignis pœna sensûs intelligitur: Ergo illam parvuli sustinebunt.

Confirmatur primò: Apocal. 20 dicitur: *Vidi Thronum magnum & candidum, & sedentem super eum; & vidi mortuos magnos & pusillos, stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt, & apertus est liber vitæ, & qui non est inventus in illo, missus est in stagnum ignis*. Sed parvulus non baptizatus non reperitur in libro vitæ: Ergo mittitur in stagnum ignis.

181. Confirmatur secundò: Matth. 15. Qui non congregantur in horreum ut triticum, id est non admittuntur in cælum, sunt zizania comburenda igne: Sed parvuli non baptizati non admittuntur in cælum: Ergo igne inferni comburentur.

182. Confirmatur tertio: Parvuli ratione peccati originalis dicuntur in Scriptura *filiis iræ*: Sed ira Dei, cum sit tantum metaphorica & per effectum, nihil est aliud quàm inflictio pœnæ; non quidem damni, cum sit mera privatio, ideoque propriè non infligitur; sed pœnæ sensûs, quæ cum sit positivus aliquis cruciatus, propriè & per se infligitur: Ergo parvuli ratione peccati originalis pœnâ sensûs puniuntur.

183. Ad objectionem respondeo cum D. Thoma in 4. dist. 47. qu. 1. art. 3. ad 3. quod *Pueri ante*

perfectam aetatem decedentes, in iudicio comparabunt, non ut iudicentur, sed ut videant gloriam Iudicis. Sicut enim non peccaverunt in se, sed in suo capite, ita non oportet quod iudicentur in se, sed in suo capite. Unde verba illa Christi, *Ite maledicti in ignem aeternum*, non diriguntur ad omnes reprobos qui à sinistris Iudicis erunt, sed solum ad adultos; non potest enim ad parvulos spectare causa quæ ibi redditur: *Esurivi, & non dedistis mihi manducare: sitivi, & non dedistis mihi potum &c.* Quod si aliquis contendat parvulos comparituros esse in iudicio, non solum ut gloriam Iudicis videant, sed etiam ut iudicentur, sicut insinuat videtur D. Thomas 2. ad Corinth. 5. lect. 5. verba illa Apostoli exponens, *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi*, & per consequens non solum ad adultos, sed etiam ad parvulos, verba illa Christi, *Ite maledicti in ignem aeternum*, esse dirigenda: responderi poterit ad objectionem, negando Minorem, nempe quod nomine *ignis aeterni* pœna sensus determinatè intelligatur: nam, ut infra ostendemus, juxta phrasim Scripturæ, nomine *ignis*, quælibet pœna designatur; unde hoc nomine Christum pœnam damni pro parvulis, & pœnam damni & sensus pro adultis significavit.

184. Ad primam confirmationem dicendum, locum illum Apocalipsis, objectum ab Adversariis, manifesto dolo ab illis mutilari: nam post verba in objectionem adducta, hæc immediatè sequuntur, *Et iudicati sunt mortui ex his qua scripta erant in libris, secundum opera ipsorum &c.* Quæ verba manifestè demonstrent, Joannem loqui tantum de adultis, secundum opera sua bona vel mala iudicandis, quando subdit, *Et qui non est inventus in illo (libro vitæ) missus est in stagnum ignis.* Nec obest quod ait, *magnos & pusillos*: nam ut rectè notat Cornelius in hunc locum, per *pusillos* intelligit non ætate aut staturâ, sed dignitate & gradu exiguos, id est viles & abjectos, ut sunt servi, rustici, ancillæ, &c.

185. Ad secundam confirmationem dicatur, zizania quæ comburentur igne, illa esse quæ creverunt usque ad messem, id est reprobos qui malè operati sunt usque ad mortem, inter quos non sunt infantes, qui nulla mala opera exercuerunt.

186. Ad tertiam respondeo Deum non tantum iram suam ostendere infligendo pœnam sensibilem, sed etiam excludendo in æternum à suo regno. David enim 2. Regum 14. iram suam adversus Absalonem maximè ostendit, cum prohibuit ne ipsius conspectu frueretur: unde ipse Absalon dicebat amico suo Joab, *Quare veni de Gesur? melius erat ibi esse: obsecro ergo ut videam faciem Regis: quod si memor est iniquitatis meæ, interficiat me.* Item Reges hujus sæculi, nobiles à suo palatio excludendo, suam adversus eos iracundiam satis superque manifestant: adedque etiam parvuli, cum solo originali decedentes, non afficiantur pœnâ sensus, possunt tamen dici filii iræ, propter privationem visionis, seu pœnam damni.

187. Obijciunt secundò Adversarii quædam testimonia SS. Patrum, quæ apertè militare videntur contra nostram sententiam: nam D. Augustinus serm. 14. de verbis Apostoli, affirmat parvulos sine baptismo decedentes ituros in ignem aeternum, juxta sententiam Domini, Matth. 25. *Ite maledicti in ignem aeternum.* Similiter Author libri Hypognost. dicit quod parvuli dece-

188. dentes sine baptismo, experientur gehennam ignis. Item Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap. 17. relatus in canone *firmissime* de consecrat. dist. 4. sic ait: *Firmissime crede, & nullatenus dubites, non solum homines ratione utentes, verum etiam parvulos, si sine Sacramento baptismi de hoc sæculo transeunt, ignis aeterni supplicio puniendos.* Denique D. Gregorius 8. moral. dicit de his quos à culpa originali Sacramenta non liberant: *Licet ex proprio nihil egerint, tamen illuc ad tormenta perveniunt.* Et lib. 9. inquit quod *Judex ille districtus, ut suâ animadversione trucidat quos culpa propria actionis damnat, sic & illos in aeternum percussit, quos reatus arbitrii non adducit.*

189. Respondeo primò, juxta phrasim Scripturæ & SS. Patrum, nomine *ignis* quamlibet pœnam significari, ut docet Augustinus qu. 9. in Jesue, & patet ex illo Psalmi 65. *Transivimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium:* Unde quando idem S. Doctor, & alii Patres, docent pueros sine baptismo decedentes torqueri, metaphoricè loquuntur, & nomine *ignis*, pœnam damni significant. Ita affirmant S. Thomas qu. 5. de malo art. 2. ad 1. & in 2. dist. 33. qu. 2. art. 1. ad 1. & Glossa in cap. nulla de consecr. dist. 4. ubi non aliam pœnam assignans infantibus sine baptismo decedentibus, quam tenebras, id est privationem visionis Dei, subdit: *Et hæc carentia est pœna ignis, de qua intelligendus est canon, firmissime, desumptus ex Fulgentio.*

190. Hanc verò interpretationem esse legitimam, & menti SS. Patrum consonam, suaderi potest: Primò quia in his locis agebant contra Pelagianos, asserentes parvulos sine baptismo morientes esse quidem excludendos à regno cælorum, non tamen à vita æterna, sed beatitudine esse donandos: unde intentum Augustini loco citato erat suadere, parvulos sine baptismo decedentes non pervenire ad æternam beatitudinem, sed ab ea excludi; quod sufficienter convincitur, nomine *ignis*, combustionis, & cruciatu intelligendo æternum supplicium, seu pœnam æternam damni, cum qua æterna felicitas nequit componi. Secundò quod SS. Patres adducti docent de pœna parvulorum sine baptismo decedentium, id asserunt pertinere ad fidem, ut constat ex loco citato Fulgentii, ubi ait, *Firmissime crede, & nullatenus dubites &c.* Nullus autem sine manifesto errore asserere potest hoc esse fidei, quod prædicti parvuli æternum cruciabuntur pœnâ sensus, sive tormento ignis, sed solum quod sint damnati, & æternum puniendi pœnâ damni. Tertio si D. Augustinus in rigore accipiatur, secum conciliari non poterit: nam aliis in locis, satis apertè docet parvulos nullam pœnam sensus sustinere.

191. Respondeo secundò, Augustinum valde fuisse anxium & dubium in hac materia, & modò in unam, modò in alteram partem declinasse: quod patet, tum quia Epistola 28. ad Hieronymum suam hac in re hæsitacionem & dubitationem manifestè declarat, his verbis: *Cum ad pœnas ventum est parvulorum, magnis, mihi crede, coarctor angustiis, nec quid respondeam prorsus invenio:* Tum etiam quia disputans contra Pelagianos, virtualiter & per consequentiam asserit se non audere dicere, quod parvuli non baptizati æterno igne puniantur; ait enim lib. 5. contra Julian. cap. 8. *Non dico parvulos sine Christi baptismo morientes, tantâ pœnâ esse plerum-*

plendendos, ut eis non nasci potius expediret. Et paulò infra: *Quis dubitaverit parvulos non baptizatos, qui solum habent originale peccatum, in damnatione omnium levissima futuros? Quæ, qualis, & quanta erit, quamvis definire non possim, non tamen audeo dicere, quod eis, ut nulli essent, quam ut ibi essent, potius expediret.* Quibus verbis non solum suam hac in re dubitationem & anxietatem declarat, sed etiam magis propendet & inclinatur in nostram sententiam: docet enim hanc Christi Domini de proditore Juda sententiam, *melius erat illi si natus non fuisset*, non posse parvulis accommodari: quod falsum esset, si illi pœnâ ignis torquerentur; nam licet non esse secundum se non sit appetibile, utpote pura boni privatio, bene tamen in quantum est alleviativum cruciatûs & pœnæ, ut docet D. Thomas in supplem. qu. 98. art. 3. Item subdit Augustinus, tales parvulos esse in damnatione omnium levissima futuros; quod non esset verum, si aliquam pœnam sensûs sustinerent: e contra verò si à pœna sensûs immunes sint, mitior procul dubio & tolerabilior erit eorum damnatio.

191. Addo quod idem S. Doctor lib. 3. de lib. arbit. cap. 23. ait quod *Sicut vita esse potius media inter rectè factum atque peccatum, ita & potest dari sententia Judicis media inter præmium atque supplicium*: Sed si parvuli paterentur pœnam damni & sensûs, illorum sententia non esset media inter præmium & supplicium, ut de se patet: Ergo ex mente Augustini, parvuli solâ pœnâ damni puniuntur.

192. Nec valet si dicas, sententiam parvulorum ideò ab Augustino mediam inter præmium & supplicium constitui, quia mitiori pœnâ quam adulti puniuntur. Non valet, inquam, nam etiam inter adultos unus mitius alio punitur, & homines mitiori pœnâ quam Dæmones regulariter loquendo sunt puniendi; & tamen nemo dicit adultum mitiori pœnâ puniendum, vel auditurum mediam sententiam inter præmium & supplicium: Ergo si parvuli pœnam sensûs & damni paterentur, malè Augustinus assereret mediam esse inter præmium & supplicium parvulorum sententiam.

193. Objicies tertid: Parvuli in hac vita puniuntur pœnâ sensûs: Ergo & in alia. Antecedens constat ipsâ experientia, quâ videmus parvulos in hanc lucem prodeuntes, morbis, doloribus, morti, aliisque præsentis vitæ miseris esse obnoxios. Consequentia verò probatur: Si parvuli pœnâ sensûs in hac vita punirentur, & post mortem essent ab illa immunes, sequeretur eos esse melioris conditionis post mortem, quam ante mortem: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

194. Respondeo distinguendo Antecedens: Parvuli in hac vita puniuntur pœnâ sensûs, per accidens, concedo Antecedens: per se, nego Antecedens, & Consequentiam.

Explicatur solutio: Mors & alii corporales defectus non sunt pœna per se taxata pro culpa originali, sed tantum carentia originalis justitiæ, quæ immortalitatem & impassibilitatem præstabat, ac proinde illâ sublatâ, sequuntur mors & ærumnæ temporales seu corporales, in virtute agentium naturalium: in alia autem vita nihil aget virtute naturæ, sed secundum ordinem divinæ justitiæ, sive in animam, sive in corpus: quare ut pœna sensibilis responderet in alia vita originali peccato, deberet hoc fieri

Tom. III.

A ex ordinatione divina, prædictam pœnam taxante, & destinante per se ad illius punitivum. Unde ad probationem consequentiæ, neganda est sequela Majoris: licet enim parvuli in hac vita corporales ærumnas sustineant, & post mortem sint ab illis immunes, non tamen sequitur eos esse melioris conditionis post mortem, quam ante mortem; quia melius est omnes sustinere miseras cum aptitudine ad videndum Deum, & illo fruendum, quam omni calamitate positivâ carere, sine hujusmodi aptitudine.

Objicies quartò: Si tantum pœna damni debetur originali peccato, sequitur quod adultus, qui decedit ex hac vita cum peccato originali & actuali mortali, non meretur plus pœnæ, quam ille qui moritur cum solo actuali mortali: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud. Sequela Majoris probatur: Per peccatum actuale mortale adultus incurrit totalem privationem visionis beatæ: Ergo si peccato originali pœna tantum damni, seu privatio visionis beatæ, debeatur, non plus incurrit pœnæ, qui cum peccato originali & actuali mortali decedit, quam qui moritur cum solo originali.

195. Respondeo morientem cum peccato originali & actuali simul, mereri plus pœnæ damni intensivè quodammodo, quia meretur pœnam damni duplici titulo totali, & pœna damni intenditur moraliter, quando ex multiplici titulo tanquam causa totali debetur: quemadmodum, ut ait D. Thomas in 4. dist. 18. qu. 2. ar. 3. in fine, magis excommunicatus est qui committit plura & diversa peccata, quorum singulis annexa est major excommunicatio, quamvis quælibet major excommunicatio sit totalis privatio bonorum communium Ecclesiæ.

Objicies ultimò: Veniale peccatum, quod levius est originali, in altera vita punitur pœnâ sensûs: Ergo multò magis originale eadem pœnâ punitur.

196. Sed nego consequentiam, & paritatem: nam peccatum veniale, quamvis sit levius originali, est tamen voluntarium voluntate propria, & habet aliquam conversionem & delectationem inordinatam, secus autem peccatum originale: unde cum pœna sensûs correspondeat propriæ voluntati, & conversioni ac delectationi inordinatæ, non mirum si illud in altera vita pœna sensûs puniatur, istud verò solâ pœnâ damni.

S. IV.

Refellitur opinio Bellarmini.

Dico secundò, pueros cum originali ex hac vita migrantes, nullo affici dolore, vel tristitia interiori, ob carentiam beatificæ visionis. Ita D. Thomas locis supra citatis.

198. Probatur primò ex SS. Patribus: nam Gregorius Nissenus supra relatus ait, quod *immatura mors infantium demonstrat neque in doloribus & mœstitia futuros esse eos, qui sic vivere deserunt.* Et Augustinus loco supra citato asserit pœnam, quâ punitur originale peccatum, omnium mitissimam esse; quod esset falsum, si ratione beatitudinis amissæ parvuli dolorem & tristitiam interiori sentirent: ut enim docet Chrysostomus homil. 24. in Matth. & homil. 47. ad populum Antioch. dolor quem damnati sentiunt ob amissam beatitudinem, major est dolore sensibili ab igne inferni causato.

L II

199. Confirmatur: Augustinus ibidem profiteretur se non audere asserere, *parvulos sine baptismo morientes tantâ penâ esse plectendos, ut eis non nasci potius expediret*: Nam si illi ex amissa beatitudine dolorem & mœstitiam interiori sentiant, melius ipsis esset omnino non esse, cum talis dolor non possit non esse gravis, imò teste Chrysostomo citato, major sit dolore sensibili per penam sensûs incusso: Ergo juxta doctrinam SS. Patrum, pueri cum originali ex hac vita migrantes, non afficiuntur dolore aut tristitiâ interiori, ob amissam beatitudinem.
200. Ratio etiam id suadet: nam ut discurrit D. Thomas in 2. dist. 83. qu. 2. art. 2. *Ex hoc quod caret aliquis eo quod suam proportionem excedit, non affligitur, si sit recte rationis, sed tantum ex eo quod caret eo ad quod aliquo modo proportionatus fuit. Sicut nullus sapiens homo affligitur de hoc quod non possit volare sicut avis, vel quia non est rex, vel imperator, cum sibi non sit debitum; affligeretur autem, si privaretur eo ad quod habendum aliquo modo aptitudinem habuit. Quia ergo omnis homo usum liberi arbitrii habens, proportionatus est ad vitam eternam consequendam, quia potest se ad gratiam preparare, per quam vitam eternam merebitur; idè si ab hoc deficiat, maximus erit dolor, quia amittet illud quod suum esse possibile fuit. Pueri autem nunquam fuerunt proportionati ad hoc quod vitam eternam haberent: quia neque eis debebatur ex principis natura, cum omnem facultatem natura excedat, nec actus proprios habere potuerunt, quibus tantum bonum consequerentur: & idè nihil omnino dolebunt de carentia visionis divinae, imò magis gaudebunt de hoc quod participabunt multum de divina bonitate, & perfectionibus naturalibus.*
201. Dices: Tales parvuli habuerunt ad ipsam beatitudinem, proportionem, & ordinationem in Adamo, in quo eorum voluntates interpretativè continebantur: Sed hoc sufficit ut de illius jactura doleant: Ergo hæc ratio D. Thomæ non convincit.
202. Confirmatur: Si quis patrimonio privetur ob parentis delictum, non minus dolet, quàm si propriâ culpâ exheredetur; & tamen tunc patrimonium non fuit in illius potestate, sicut nec culpa parentis: Ergo amissio boni non existentis in subjecti potestate, dolorem rationabilem excitat.
203. Ad objectionem respondeo, concessa Majori, negando Minorem: Sapientes enim, qui a passionibus non moventur, sed sola ratione ducuntur (cujusmodi erunt pueri illi) non dolent de amissione, vel de non adeptione bonorum, quæ sibi gratis promissa sunt, quando per ipsos non stat quominus ea recipiant; reputant enim illa ac si promissa sibi non fuissent. Unde S. Thomas ibidem in 2. argum. *sed contra*, sic ait: *Recta ratio non patitur ut aliquis perturbetur de eo quod in ipso non fuit ut vitaretur; propter quod Seneca probat, quod perturbatio in sapientem non cadit: Sed in pueris est ratio recta, nullo actuali peccato obliquata: Ergo non turbabuntur de hoc quod talem penam (carentiam scilicet visionis Dei) sustinent, quam vitare nullo modo potuerunt.*
204. Ad confirmationem, concessa Antecedente, nego Consequentiam & paritatem: Ratio discriminis est, quia ad proprium patrimonium quilibet est ordinatus, habetque naturale jus ad illud, & idè sive alienâ, sive propriâ culpâ, aliquis exheredetur, rationabiliter dolet:

ad gloriam autem habendam nullum jus præcessit in parvulis, vel si præcessit, dependebat omnino ab extrinseco; & idè amissam beatitudinem non possunt tristari rationabiliter.

Nec displicet quod aliqui Theologi addunt, nimirum admisceri ibi divinæ providentiæ suavitatem, quæ parvulos illos in suo statu sub tranquillitate conservat. Quam providentiæ suavitatem quotidie experimur: videmus enim pauperulos frusto panis contentos, & in rigida etiam hyeme, licet seminudos & frigore argentes, alacres tamen & pacatos esse, dum vident nobiles ejusdem naturæ, divitiis & deliciis redundantes.

S. V.

Sententia Catharini confutatur.

Dico tertio: Parvuli cum peccato originali decedentes, post diem judicii, non erunt beati beatitudine naturali.

Probatur primò conclusio: Beatitudo naturalis non est compossibilis cum aversione à Deo ut conditore naturæ; sicut nec supernaturalis cum aversione à Deo ut auctore supernaturali: Atqui parvuli ratione culpæ originalis sunt averfi à Deo; nedum ut auctore gratiæ, sed etiam ut naturæ conditore; tum quia una aversio sine alia nequit subsistere, ut frequentius Theologi docent; tum etiam quia peccatum capitale Adami, quo parvuli sunt inquinati, utramque aversionem continebat, & consequenter utraque fuit per originem tracta: Ergo non sunt beati beatitudine naturali.

Dices: D. Thomas in 2. dist. 33. qu. 2. art. 2. ad 5. ait: *Quamvis pueri non baptizati sint separati à Deo, quantum ad illam conjunctionem quæ est per gloriam, non tamen ab eo penitus sunt separati, imò ipsi conjunguntur per participationem naturalium bonorum, & ita de ipso gaudere poterunt naturali cognitione & dilectione*: Sed cum dilectione naturali non potest stare aversio à Deo ut conditore naturæ: Ergo parvuli ratione culpæ originalis non sunt averfi à Deo ut auctore naturæ.

Respondeo D. Thomam non loqui de dilectione naturali amabili, efficaci, & perfecta, quæ sola cum aversione à Deo ut auctore naturæ impossibilis est, sed de dilectione naturali, quæ fertur in Deum, prout est essendi naturale principium, quæ cum aversione à Deo ut fine ultimo naturali stare potest, ut patet in Dæmonibus, qui Deum; prout est essendi naturale principium, plusquam seipsos diligunt, sicut demonstrat D. Thomas 1. p. qu. 60. art. 5. & tamen ab ipso ut fine ultimo tam naturali quàm supernaturali averfi sunt.

Probatur secundò conclusio: Parvuli ex hac vita cum peccato originali migrantes, manebunt perpetuò inclusi in loco tenebroso, nempe in limbo, eique alligati: Sed cum tali detentione & alligatione stare non potest naturalis felicitas; illa enim omnium bonorum naturalium aggregationem, & omnium malorum & incommoditatum exclusionem importat: Ergo illi parvuli non erunt naturali felicitate beati. Minor patet, Major autem probatur primò ex Augustino serm. 14. de verbis Apostoli, ubi expressè docet non esse locum medium inter regnum & infernum: Sed parvuli post judicium non

erunt in loco regni, scilicet in cælo empyreo: Ergo erunt in inferno, seu in limbo, qui, ut supra annotavimus, nomine inferni in Scriptura & SS. Patribus nuncupatur.

208. Confirmatur ex concilio Florentino supra citato, asserente *animas eorum qui in solo peccato originali, vel morali ætuali decedunt, mox in infernum descendere, pœnis tamen disparibus puniendas*: Sed nulla est ratio cur ex eo loco post ultimum magni iudicii diem liberandæ sint, cum post hanc vitam non sit locus misericordiæ, sed iustitiæ; & Eccli. 11. scriptum sit, *Vbicumque ceciderit lignum, sive ad Austrum, sive ad Aquilonem, ibi erit*; quem locum Hieronymus in commentario, & alii communiter exponunt de hominibus, qui in eo statu perpetuò erunt, in quo illos mors invenerit: Ergo parvuli ex hac vita cum peccato originali migrantes, post diem iudicii in limbo manebunt inclusi, & huic tenebroso loco in perpetuum erunt alligati. Unde Anselmus lib. de conceptu Virgin. cap. 22. versus finem, ait, *Post diem iudicii nullus erit Angelus aut homo, nisi aut in regno Dei, aut in inferno.*

Secundò Major principalis suaderi potest ex communi doctrina Theologorum, asserentium quod post universale iudicium omnia elementa suum situm naturalem possidebunt, ita ut ignis supra aërem, aër supra aquam, & hæc supra terram sit, terraque aquis omnino cooperta maneat. Cum enim (inquunt) aqua initio mundi totam ambiret terram, ut natura ejus postulare videbatur, ac deinde jussu Dei in locum unum congregata fuerit, ut superesset locus in terra generationi animantium & plantarum, generatione istâ cessante cum motu corporum cœlestium, ratio ipsa & natura rerum postulat, ut aqua ad locum pristinum revertatur, totamque superficiem terræ cooperiat. Ergo infantes post universale iudicium non habitabunt super faciem terræ, ut docent Adversarii (nisi in aquis ad instar piscium natæ dicantur, quod ridiculum est) sed in loco subterraneo & tenebroso inclusi manebunt.

Tertiò probatur eadem Major: Ex communi Theologorum sententia iudicium particulare cujlibet, & iudicium universale, eandem sententiam continent: Sed animæ parvulorum cum peccato originali decedentium, in particulari iudicio destinantur ad limbum: Ergo post universale iudicium in eodem loco manebunt.

209. Denique suaderi potest conclusio ex duplici inconvenienti & absurdo, quod sequitur ex Catharini sententia: Nam si verum esset quod ipse scribit, parvulos, cum originali peccato decedentes, post diem iudicii non solum carituros omni dolore, rum interno, tum externo, sed etiam fore beatos ac felices, & in quodam veluti terrestri paradiso perpetuò vitam acturos, plenos sapientiæ & virtutibus, suâ sorte optimè contentos, Deum toto corde diligentes & laudantes, Angelorum denique consortio & revelationibus sapè fruantes; si hæc, inquam, vera essent, sequeretur in primis illos parvulos in universali iudicio transiuros de non beatis in beatos beatitudine naturali; cum enim ante illud in tenebroso limbi carcere essent inclusi, beatitudine naturali, quæ cum detentione & alligatione ad hunc locum stare nequit, frui non poterant. Sequeretur deinde illos melioris conditionis esse, quia peccaverunt in Adamo, quam si in puris naturalibus decedissent; non enim

Tom. III.

A tanta bona debentur hominibus in puris naturalibus in infantia decedentibus: unde parvuli isti præmium & commodum ex peccato originali referrent: At hæc non solum videntur absurda, sed etiam Pelagianorum errori affinia: Ergo &c.

s. VI.

Solvuntur objectiones.

210. **O**BJICIES primò: Parvuli ob culpam originalem nullâ tristitiâ afficiuntur, ut s. præcedenti ostendimus: Sed si in pœnam illius naturali felicitate privarentur, non possent non tristari de ejus privatione; cum eam ut sibi possibilem cognoscerent: Ergo ob culpam originalem non privantur naturali beatitudine.

211. **R**espondeo concessâ Majori, negando Minorem: nam licet demus quòd parvuli cognoscant naturalem beatitudinem, ut sibi possibilem, non tamen cognoscunt se fuisse ad illam ordinatos; cum ordinatio ad æternam felicitatem naturalem non sit homini ab intrinseco debita, sed ex gratuita Dei voluntate proveniat: nullus autem, si sit rectæ rationis, affligitur ex hoc quod caret aliquâ perfectione sibi indebitâ, & ad quam ab intrinseco, & ex sua natura non est ordinatus, ut docet D. Thomas loco supra citato.

212. **O**BJICIES secundò: Deus in resurrectione, non obstante culpâ originali, concedet infantibus plura dona gratuita, ut immortalitatem, impassibilitatem, & quantitatem seu magnitudinem quam habituri essent, si ad adultam ætatem pervenissent: Ergo non denegabit illis naturalem beatitudinem.

Sed nego consequentiam, & paritatem: nam dona illa non sunt cum peccato originali incompatibilia, naturalis autem beatitudo cum illo stare non potest; quia, ut in prima probatione dicebamus, beatitudo naturalis importat conversionem in Deum, ut authorem naturæ, peccatum verò originale à Deo nedum ut authore gratiæ, sed etiam ut conditore naturæ avertit, ut ibidem ostendimus.

213. **O**BJICIES tertiò contra secundam probationem nostræ conclusionis: Si parvuli ex hac vita cum peccato originali migrantes, manerent post diem iudicii perpetuò inclusi in limbo, eique alligati, pœnam sensûs paterentur: Sed hoc dici nequit, ut s. 2. fusè ostendimus: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: nam ut docuimus in tractatu de Angelis disp. 14. art. 2. pœna sensûs, quam dæmones & animæ separatae patiuntur, est per alligationem ad ignem: Ergo si parvuli limbo alligati sint, pœnâ sensûs torquebuntur.

214. **R**espondeo primò negando sequelam Majoris. Ad cujus probationem, distinguo Antecedens: pœna sensûs, quam dæmones & animæ separatae patiuntur, est per alligationem ad ignem, ut activè detinentur spirituales substantiæ, & occupantem contrariè, concedo Antecedens: solum ut formaliter locantem, nego Antecedens, & Consequentiam. Nam parvulorum animæ, etsi in limbo detineantur ut formaliter locantem, non tamen contrariè occupantur ab illo ne Deum videant, nec activè detinentur à tali loco, sed à Deo negante concussum ad ex-eundum, & ideò non sustinent pœnam sensûs, quâ ab igne cruciantur Dæmones & animæ

LII ij

adultorum, consistente non in hoc quod ignis A
loceat formaliter, sed in eo quod contrariè oc-
cupet, & activè detineat. Solutio est D. Tho-
mæ qu. 26. de verit. art. 1. ad 11. ubi sic ait:
*Dicendum quod in pueris propter defectum gratiæ
est sola carentia divinæ visionis, sine aliquo con-
trario impediente activè: sed damnati in inferno
non solum privantur divinâ visione propter de-
fectum gratiæ, sed impediuntur quasi per contra-
rium, per hoc quod circa penas corporales occu-
pantur.* Ponderanda sunt illa verba, sine aliquo
contrario impediente activè, quibus aperte indi-
catur, parvulorum animas non pati pœnam
sensûs, quam damnati sustinent in inferno,
quamvis detineantur in limbo; quia locus iste non
detinet activè animas parvulorum, ignis autem
activè detinet & contrariè occupat animas adul-
torum & dæmones. Ignis ergo cruciat, non quia
locat (quod illi naturaliter convenit) sed quia
activè detinet animas in se locatas, ut divinæ
justitiæ instrumentum: limbus autem non tor-
quet animas parvulorum, quia solum habet il-
las locare, non activè detinere, nec occupare
contrariè.

Secundò cum eodem S. Doctore ibidem in
resp. ad 5. dici potest, quod etsi animæ parvu-
lorum in peccato originali decedentium deti-
neantur in limbo, eique alligentur, ex hoc ta-
men nullam pœnam sensûs patiuntur; quia
non apprehendunt illum locum, & talem de-
tentionem & alligationem, ut sibi disconvenien-
tem, & nocivam, subindeque ex illa non tri-
stantur, nec ei reluctant: contra verò Dæmo-
nes, & animæ adultorum, pœnam sensûs pa-
tiuntur ab igne tartareo cui alligantur, quia cum
talem alligationem apprehendant ut nocivam,
& ipsorum libertati contrariam & disconven-
ientem, ex ea valde tristantur & affliguntur,
ut eleganter explicat Caietanus tomo 3. opusc.
in oratione de hac materia, habita coram Julio
II. Summo Pontifice.

S. VII.

Corollaria notatu digna.

215. **E**X dictis in hoc articulo habetur in primis, D
infantes cum peccato originali ex hac vita
migrantes, nullâ pœnâ positivâ puniendos esse,
sed tantum pœnis privativis, carentiâ scilicet
gloriæ, & beatitudinis naturalis, absque eo
quod ex duplici illa privatione dolorem ali-
quem internum seu tristitiam patiantur.

216. Habes etiam ex dictis, tales parvulos futuros
quoad corpora integros, nec aliquâ perfectione
corpori connaturaliter debitâ carituros, subin-
deque eos in generali resurrectione accepturos
à Deo quantitatem seu magnitudinem; quam
habitura essent, si ad adultam ætatem pervenis-
sent, ut de omnibus etiam damnatis adultis do-
cet D. Thomas in 4. dist. 44. qu. 3. art. 1. quæ-
stiunc. 1. & probat ex eo quod corporum resur-
rectio est opus divinæ virtutis; Dei autem per-
fecta sunt opera.

217. Colliges tertio, illos parvulos post resurre-
ctionem fore immortales & incorruptibiles, non
quidem ab intrinseco, sed ab extrinseco, ratio-
ne divinæ providentiæ & justitiæ, quæ illorum
resurrectionem ac reunionem animæ cum cor-
pore ordinabit ad hoc ut totum suppositum,
quod originalem culpam contraxit, pœnam
æternam damni sustineat; ex hoc enim solo sine

immortalitate donabuntur. Illis etiam compe-
tet impassibilitas, non ratione dotis, quâ cor-
pora Beatorum fruuntur, nec ex defectu poten-
tiæ ad patiendum, ut docet D. Thomas qu. 5.
de malo art. 2. ad 5. sed ex defectu exterioris
agentis: nam post resurrectionem nullum cor-
pus aget in alterum ad corruptionem inducen-
dam, sed solum erit actio ad puniendum ex or-
dinatione divinæ justitiæ, & quia parvulorum
corporibus non debetur pœna sensibilis, nul-
lum corpus aget in illa.

Inferes quartò, quod illi parvuli erunt im-
peccabiles, non ab intrinseco ratione alicujus
supernaturalis doni, sed ab extrinseco, nempe
ex Dei providentiâ, subtrahente concursum ad
omne materiale peccati, ratione status in ter-
mino; in quo ut ait D. Thomas qu. 5. de malo
art. 3. in corp. non mutatur voluntas à disposi-
tione quam habuit in via, atque adeò cum in-
fantes mortui ante rationis usum, nullam inor-
dinatam dispositionem actualem habuerint, ad
suavem Dei providentiâ spectat, ut non si-
nat illos post mortem in affectus inordinatos
prorumpere.

Inferes quintò, quod animæ illorum parvulo-
rum aliqua objecta naturalia cognoscent per
species à Deo infusas in statu separationis: nam
omnium cognitionem animabus illis denega-
re, improbable censuit D. Thomas in 2. dist.
33. qu. 2. art. 2. in corp. Dei etiam ut condito-
ris naturæ aliquam cognitionem habebunt;
non tamen adeò perfectam, quod ad beatifican-
dum illas beatitudine naturali sufficiat.

Inferes ultimò, quod illi parvuli Deum natu-
ræ auctorem diligunt dilectione naturali, non
quidem amabili, efficaci, & perfecta (hæc
enim stare nequit cum aversione à Deo condito-
re naturæ, inclusa in peccato originali) sed
dilectione quæ fertur in Deum prout est essendi
naturale principium, ut antea exposuimus.

DISPUTATIO VIII.

De effectibus peccati.

Ad questionem 85. & duas sequentes.

POST QUAM Divus Thomas egit per
plures quæstiones de causis peccati, tam
interioribus, quàm exterioribus, quæst.
85. & duabus sequentibus disputat de ejus effe-
ctibus, qui sunt diminutio boni naturalis, de-
fectus naturales, macula, & reatus pœnæ: de
quibus in hac disputatione nobis incumbit
agendum.

ARTICULVS PRIMVS.

An inclinatio naturalis ad bonum minus-
tur, vel totaliter corrumpatur per
peccatum?

SUPPONO primò, naturæ rationali, ex eo
quod rationalis est, inditam esse non modò
capacitatem, sed etiam inclinationem & propen-
sionem ad bonum honestum, quod est bo-
num rationi consonum. Ratio est, quia unam-
quamque naturam consequitur per se inclinatio